

ATLIF N USELMED UNNIG D UNADI USSNAN
TASDAWIT LMULUD AT-MƏEMMER N TIZI-UZZU

TAZEDDAYT N TSEKLIWIN D TUTLAYIN
AGEZDU N TUTLAYT D YIDLES N TMAZIIT

Uṭṭun n umsedfer :
Uṭṭun n usnay :

AKATAY N TAGGARA N USWIR N LMASTER
DEG TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT

TAYULT : TISEKLIWIN D TUTLAYIN
TAFERNA : TUTLAYT D YIDLES N TMAZIYT

TAFERNA :TASNILEST

ASENTEL

**Tazrawt tamerwast deg tesnalya d tesnamka
akked tesledt n tkerḍiwin n umawal n tfekka n umdan
ger mraw d seddiset n temnaḍin n leqbayel**

S-γur :

- Ḥanic Ṭawes
- Ḥamuma Nassima

Amesnalay :

Σelyan Xaled

Aseqqamu n yimsekyaden :

- Buyusef Suhila
- Σelyan Xaled
- Kiric Werdiya

Taselwayt

Amesnalay

Tamsekyadt

Tagrawt : 2955-2966/ 2015-2016

ASNEMMER

Tanemmirt tameqrant i :

Mass Salyan Xaled i ay-iaawnen atas deg umahil-agi ntey.

Iselmaden d inelmaden n ugezdu n tutlayt d yidles n tmaziyt.

Imselyuyen i ay-iaawnen ad d-nejmee am mud-agi

I wid yakk i d-yegren afus-nsen yer umahil-agi,
ama si lqerb ney si lbeed iwaken ad nawwed yer
yiswi-ntey.

Tawes d Nasima

Abuddu

Ad buddey amahil-agi ntey :

I baba d yemma ezizen fell-i, ad ten-iħrez Rebbi nca Llalh yesseyzef deg leamur-nsen,

I watmaten-iw ezizen : Merzuq d Fayez ,

I yesetma tibaħanin : Raziqa , Linda , Wisam d Nadiyya d urgaz-is Ĥmed,

I wid akk ħemmley, qerben ney beeden,

I yirfiqin-iw akked terfiqin-iw tteuzzuy aħas : Őunya, Fahima, Lydia, Amin,

Brahim, Sliman, Sofyane d David,

I mass Selyan i yi-ieawnen aħas,

I yimaziyen anda ma llan,

I yimselquyen i nesteqsa,

I yinelmaden d yiselmaden n ugezdu n tutlayt d yidles n tmaziyt

Ĥanic Ĥawes

Abuddu

Ad buddey amahil-agi i:

- Baba d yemma ezizen fell-i, yellan yer yidis-iw seg wasmi bdiy amecwar n leqraya-iw, ad yessiżef Rebbi deg leemer-nsen,
- I watmaten-iw iyi-ieawnen atas: Dawed, Muḥemmed, Zidan, Murad d Bilal,
- I yisetma: Faḍila d Saqila,
- I mass Selyan iyi-ieawnen, .
- Timedduk-al-iw: Sadrin, Meryem, Ḥayat, Karima d Yamina .

Ḥamuma Nasima

Tisegzal

T. U: Taddart ufella

L.: Leqşer

M : Maraqu

S : Ssaḥel

I.M : Iger Mahdi

I. U: Ilula Umalu

Ḥ: Ḥura

Σ : Σemmal

L : Laezib

C.L : Caebet Leamer

X : Xeraṭa

A : Awqas

S . L: Ssuq Letnin

A .G : Wlad Σebedllah

A .M : At Muḥli

Md: Amedya

Ø: Ulac

F : Faric

A.Ḥ : At Ḥemmuc

Σ. X : Σmeṛ Xuḡa

G: Gdud

X: Xelxal

M : Meddaḡ

S: Sṭif

Tazwart tamatut

Tazwart :

Ger tentliyin n ddunit ad d-naf tutlayt n tmaziqt, hedrent s taqa deg Tefriqt n Ugafa, Tmeslayen-t s waṭas deg Lezzayer d Lmeṛṛuk.

Di lezzayer aṭas n tentaliyin n tmaziqt i yellan, ad naf gar-asent: taqbaylit, tacawit, tamzabit, tacenwit, tamaceyt, tagargrant, maca yal tantala tebḍa d timeslayin, acku yal tamnaḍt s tmeslayin-is, yal yiwet s umawal-is.

Tazrawt-ntey terza dya amawal, maca mačči akken mayella, neṭṭef-d kan yiwen uḥric: amawal n tfekka n umdan, deg mraw d sediset (16) n temnaḍin yellan deg semmuset n lwilayat yemxallafen: (Maraqu, Taddart Ufella, Leqṣer, Ḥura, Iger Mahdi, Ssaḥel, Ilula Umalu, deg Tizi-Uzzu), (Caebet Leamer, Laezib, Semmal, deg Bumerdas), (Aman Grur, Wlad Sebd Llah, deg Tubiret), (Ssuq Letnin, Aweqqas, Xerrata, deg Bgayet), (At Muḥli, deg Sṭif).

Tamukrist :

Newwi-d deg unadi-agi ntey, ddeqs n yismawen yeenan tafekka n umdan deg mraw d sediset (16) n temnaḍin deg semmuset (5) n lwilayat yemxallafen, iwakken ad nexdem aserwes gar-asent, ama deg tesnalya ama deg tesnamekt. Fef waya asteqsi agejdan yef tebna tezrawt-agi d wa:

D acu n umgirred yellan ger tmeslayin seg d-negmer ammud, d-yuwin yef umawal n tfekka n umdan deg wayen yeenan talya d tesnamekt?

Afran n usentel :

Deg ugezdu n tmaziqt mxallafent tmeslayin : mi ara nettmeslay d yinelmaden i d-yusan seg temnaḍin yemxallafen, nger-as tamawt i umgirred-agi : Iqerḥ-iyi yixef-iw, iḥeml-d yizṛ-iw, aṭar-iw, aya akk d tandawit. Ihi amgirred-agi i d tamentilt (sebba) tagejdant i yecudden lewhi-ntey yer usentel-agi.

Ikatayen n yinelmamaden d-yuwin yef umawal n tfekka n umdan ur ṭṭifen ara kan deg usentel-agi, maca seddan-t-id akked wiyad. S wakka tizrawin-n sen ur lqayit ara.

Agmar n wammud

Ammud-agi ntey yerza awalen n tfekka n umdan. Akken ad d-negmer ammud neffey yer uannar, neqsed tudrin, nesteqsa imseluyen ladya wid meqqren deg leemeḥ iwakken ad d-nawi yer-sen imeslayen yerzan asentel-ntey.

Timnaḍin ansi i d-negrew ammud d ti : Kraḍet (3) n temnaḍin deg Bgayet (Xerrata, Aweqqas, Ssuq Letnin), yiwet(1) n temnaḍt deg Ştif (At Muḥli), Kraḍet (3) n temnaḍin deg Bumerdas (Caebet Leamer, Leezib, Semmal), Snat (2) n temnaḍin deg Tubirt (Aman Grur, Wlad Sebdlah), Şat (7) n temnaḍin deg Tizi Wezzu (Hura, Ssaḥel, Iger Mehdi, Ilula Umalu, Maraqu, Taddart Ufella, Leqşer).

Allalen n unadi:

Deg unadi-agi ntey nesteqsa mraw d sa (17) n yimseluyen, gar-asen mraw d kraḍet (13) d tilawin, ukkuḥ (4) d irgazen.

Nessemres kra n ttawilat iwakken ad d-nesekles ayen nebḥa (portable, diktaphone), ger isteqsien i nefka i yimseluyen :

- Amek teqqarem i wayen akk yellan deg tfekka n umdann seg uqaruy ar uḍar ?
- D acu yesḥa akk umdan yer daxeḥ-is?
- Fket-ay-d ismawen n yiḥsan yellan deg tfekka n umdan?

Mi d-nejmaḥ ammud ntey, nura akk ismawen nni s tira tumrist d tira tamsislant, syen akin nefka-asen-id agdazal-nsen s tutlayt n tefransist.

Uguren i d-nemmuger:

- Ugur amenzu, iwḥer-ay unnar mi neffey yer temnaḍin n lawilayat nniḍen,
- Qlilit yimseluyen i qeblen ad d-mmeslayen yef usentel-ntey.

Imselyuyen :

Tifelwiyin-agi ttbeginent-d timnađin n Tizi Wezzu, Tubirt, Bumerdas, Bgayet d Ştif uşur nerza iwakken ad d-nejmee ammud-agi nteş ęef tfekka n umdan, akked yismawen n imselyuyen d leamer-nsen d tutlayt ssemrasen.

Tayreft	Imselyuyen	Leamer	Amahil	Taddart	Tutlayt
Tizi-Uzzu	M.Aemiruc	85	D aeessas n tzawiya	Taddart Ufella	T.Q
	Fađma	65	Deg uxxam	Leşer	T.Q
	Ĥ.Buđas	58	Tafellađt	Ĥura	T.Q
	A.H.Keltum	64	Azeđa	Iger Mahdi	T.Q
	Σ.X.ęnima	70	Deg uxxam	Ilula Umalu	T.Q
	Zahra	77	Deg uxxam	Ssađel	T.Q
	Ĥęila	80	Afexxar	Maraqu	T.Q
Bumerdas	X.Fađma	75	Deg uxxam	Σemmal	T.Q
	M.Fađma	75	Deg uxxam	Laezib	T.Q/T.Σ
	G.Ĥdaya	60	Tafellađt	Caebet Leamer	T.Q/T.Σ
Bgayet	G.Bujemea	46	Aselmad	Aweqqas	T.F/T.Q
	N.Beddir	48	Taselmadt	Xerrađa	T.Σ/T.Q
	N.Yusef	50	Deg uxxam	Ssuq Letnin	T.Q
Tubiret	F.Tacraft	67	Tafellađt	Wlad Σebd Llah	
	Fađima	66	Taxegađt	Aman Grur	T.Q
Ştif	R.Xerfuc	52	Deg uxxam	At Muđli	T.Q

Aglam n temnađin :

Tayiwant n At Raced : D tayiwant i d-yezgan di tama n unzul n usammar n temdint n lwilaya n Tubiret, tesea 9220 n yimezday, tiyiwanin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafad tayiwant n Σjiba d Beclul .
- Seg usammar d tayiwant n Aħnif d Hizar .
- Seg umalu d tayiwant n At Leqser d Lhacimiya .
- Seg unzul d tayiwant n Lmesdur .
- Seg unzul umalu d tayiwant n Burğ Xris .

Tayiwant n At Leeziz : D tayiwant i d-yezgan di lwilaya n Tubiret,tesea 14430 n yimezday, tiyiwanin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwanin n Friqat d Buyni (Tizi-Uzzu)
- Seg usammar d tayiwant n Tayzut
- Seg unzul d tayiwant n Tubiret
- Seg umalu n unzul d tayiwant n Σin Turk
- Seg umalu n ugafa d tayiwant n Σumar

Tayiwant n Tiritin : D tayiwant i d-yesebħen di lwilaya n Tizi-Uzzu, tesea 19027 n yimezday, tiyiwanin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Drae Ben Xedda
- Seg usammar d tayiwant n Tizi-Uzzu
- Seg unzul d ulac
- Seg umalu d tayiwant n Meatqa

Tayiwant n Buzgan: D tayiwant i d-yesebħen di lwilaya n Tizi-Uzzu, tesea 24311 n yimezday, tiyiwanin i as-id-yezzin seg yal tama :

- Seg ugafa d tayiwant n Iđer

- Seg usammar d tayiwant n Cemini
- Seg unzul d tayiwant n Ilula Umalu
- Seg umalu d tayiwant n Ilula Umalu akked At Ziki

Tayiwant n Ilula Umalu: D tayiwant i d-yesebhen deg lwilaya n Tizi Wezzu, tesea 12952, tiyiwantin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Lfija
- Seg usammar d tayiwant n At Ziki
- Seg unzul d Imsuhal, Iferhunen
- Seg umalu d tayiwant n Xerrata (Bgayet)

Tayiwant n At Ziki: D tayiwant i d-yesebhen deg lwilaya n Tizi Wezzu, tesea 3381n yimezday, tiyiwantin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Buzgan
- Seg usammar d tayiwant n Uzellagen
- Seg unzul d Ilula Umalu
- Seg umalu d tayiwant n Ilula Umalu

Tayiwant n Bni Semran : D tayiwant i d-yesebhen deg lwilaya n Bumerdas, tesea 23621 n yimezday, tiyiwantin i as-d-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Tniya, Ssuq Lhed
- Seg usammar d tayiwant n Liziser
- Seg unzul d tayiwant n Laxdariya
- Seg umalu d tayiwant n Semmal

Tayiwant n At Leezib (nasiriya) : D tayiwant i d-yesebhen di lwilaya n Bumerdas, tesea 22431 n yimezday, tiyiwantin i as-d-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Baqliya
- Seg usammar d tayiwant n Tadmayt
- Seg unazul d tayiwant n Timizrit, Borğ Mnayel
- Seg umalu d tayiwant n At Yehya Musa

Tayiwant n Caebet Leamer : D tayiwant i d-yesebhen di lwilaya n Bumerdas, tesea 33459 n yimezday, tiywanin i as-d-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Bni Semran, Liziser
- Seg usammar d tayiwant n Timizrit (Tizi-Uzzu)
- Seg unazul d tayiwant n Semmal
- Seg umalu d lwilaya n Tubiret

Tayiwant n Tizi Yennif : D tayiwant i d-yuzgan deg Tizi-Uzzu, tesea 29409 n yimezday, tiywanin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Mkira
- Seg usammer d unzul tayiwant n Drae Lmizan
- Seg umalu d tayiwant n Qadiriya

Tayiwant n Aweqqas : D tayiwant i d-yuzgan deg lwilaya n Bagayet, tesea 15989 n yimezday, tiywanin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg usammer d tayiwant n Ssuq Letnin
- Seg unzul d tayiwant n Tizi n Berber
- Seg umalu d tayiwant n Taskeryut

Tayiwant n xaraça : D tayiwant i d-yuzgan deg lwilaya n Bgayet, tesea 35077n yimezday, tiywanin i as-id-yezzin seg yal tama:

- Seg ugafa d tayiwant n Taskeryut

-Seg usammer d tayiwant n Wad Lbarad

-Seg unzul d tayiwant n Drae Lkid

-Seg umalu d tayiwant n Drae Lkid

Tayiwant n Ssuq Letnin : D tayiwant i d-yuzgan deg lwilaya n Bgayet, tesa 14045n yimezday, tiywanin i as-id-yezzin seg yal tama:

-Seg usammer d tayiwant n Melbu

-Seg unzul d tayiwant n Aweqqas

-Seg umalu d tayiwant n Taskeryut

Tayiwant n At Muhli (Stif): D tayiwant i d-yezgen deg lwilaya n Bgayet, tesa 8521n yimezday.

Ixef amenzu:

Tazrawt talyawayt

Tazwart

Deg uħric-agi amenzu ad d-neg tazrawt deg tesnalȳa, ad nezrew ismawen n tfekka n umdan.

Di tazwara ad d-nefk tamuȳli s umata ȳef tesnalȳa n yisem di tmaziȳt. Ad t-naf yebȳa ȳef kraȳ n yiħricen: Ismawen iħerfiȳen, anda ara d-nebder timitar, tawsit, akked umȳan d waddad nsen. Ismawen imeftiȳen ad ten-nezrew deg wayen yerzan asuddes, ȳer tagara ad neg tazrawt i yimerȳdilen.

I-Tasnalȳa n yisem s umata

Ad neereȳ ad d-nefk tabadut n wawalen ara nessemres deg uħric-agi.

I-1-Tasnalȳa

Uqbel ad nebdu yessef ad d-nefk tabadut n tesnalȳa.

« *La morphologie est la description des rȳgles qui rȳgissent la structure interne des mots, c'est-à-dire les rȳgles de combinaison entre les morphȳmes racines pour constituer des « mots » « rȳgles de formation des mots, prȳfixation et suffixation » et la description des formes diverses que prennent ces mots selon la catȳgorie de nombre, de genre, de temps, de personne et selon le cas »flexion nominale ou verbale»¹*

D aglam n yilugam i yettwellihen ȳer lebni n wawal (isem amalay) d ilugan yesdukkulen gar usalay d uȳar, akken ad yemmed d awal, d aglam n lebni d tmitar n yisem, tawsit amȳan, addad.

I-2- Isem

2-1-Tabadut n yisem

Akken d-yenna Nait-Zerrad : « *Le nom comprend les substantifs et les adjectifs. Ils sont tout deux des mots variables. Le substantif dȳsigne une personne, un animal ou une chose. L'adjectif le complȳte, il exprime essentiellement une qualitȳ du substantif. Le nom varie en genre (fȳeminin, masculin), en nombre (singulier, pluriel) et en ȳtat (libre, annexion) »².*

Isem d awal i d-yemmalen : ama d amdan, ayersiȳw neȳ taȳawsa, arbib d win i d-yemmalen liħala n yisem, isem yezmar ad yili d amalay d unti, neȳ d asuf, d asget, d ilelli neȳ d amaruz.

MD. : lkerc, lwalda, tarwiħt, imseblae

¹ -DUBOIS. J et Al.; *Dictionnaire de la linguistique et des sciences du langage*, Larousse, Paris, 1994, p281.

² - NAIT ZERRAD. K. ; *Tajerħumt n tmaziȳt tamirant*, T1, Ed : ENAG, Alger, 1995, p44.

I-3- Ażar di tmaziyt :

Ażas n yimeskaren i d-yemmeslayen yef użar deg tmaziyt ; deg tbadut-agi-ntey ad d-nettef tabadut d-yefka Basset : « *Un groupement exclusif de consonnes constitue le radical et, portant, l'armateur sémantique du mot. Ces consonnes sont généralement au nombre de trois, mais il peut y en avoir de une à quatre* »¹.

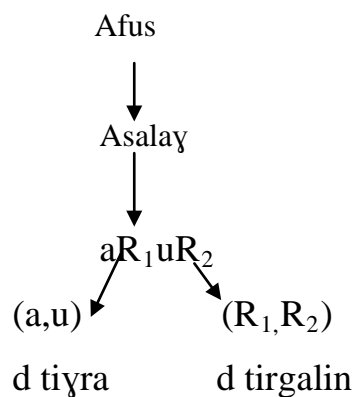
D agraw n tergalin i d-yessalayan afeggag, s umata seeeunt kraqd n tergalin, yezmer diyen ad yaweđ ukuzet n tergalin. « *[...c'est] est un élément radical essentiel commun à un groupe de mots étroitement apparentés par le sens* »².

Ażar d afeggag s wazal-is, yesea assay deg ugraw n wawalen yemqaraben deg unamek.

I-4-Asalay

“D taggayt n yimurfimen (yebna yef tergalin akked teyra), i-deg ara yuçal użar akken ad yaley yisem, ad yekcem di taggayt-is, ad yawi timitar-is³”.

Md:

II-Ismawen iherfiyen

Isem aherfi akken i d-yenna Aino-Niklas : «Quand le mot est formé d'un seul morphème "mot morphématique" il s'agit d'après une terminologie assez courante d'un mot simple»⁴ .

¹ -BASSET. A; *La langue berbère*, Ed: London, New York Toronto, 1952, p11.

² - CANTINEAU. J ; « *Racines et schèmes*», Mélanges offerts à William Marçais, Ed : G.P Maisonneuve, Paris, 1950.p120. 123 p.

³ Mass. Saëid Hassani, *Timsirin n Unagraw n yisem* 2011/2012.

⁴ -AINO-NIKLAS. S ; *La lexicologie*, Ed : Armand colin, Paris, 1997, p17.

Isem aḥerfi d tayunt yesean anamek, tuddes s yiwen n uferdis “Alyac” nessemras-it d ilelli di tutlayt.

II-1-Timitar n yisem aḥerfi

Deg tutlayt n tmaziyt, yezmer ad yesɛu yisem snat n tewsatn : amalay d wunti, sin yimɗanen : asuf d usget, sin waddaden : ilelli d umaruz¹.

II-1-1-Tawsit n yisem aḥerfi

1-a-Isem amalay

«Di tmaziyt isem amalay ibeddu s umata s (a ,i , ney u)»²

Le nom masculin commence en générale par une des voyelle initiale , a,i au u .

- Deg wamud-agi ntey nessawed ad d-nejmaɛ 837 n wawalen .

Ismawen imalayen		
Beddun s « a »	Beddun s « i »	Beddun s « u »
17,65%	18,44%	03,97%
Afus, alḥaḥ, aṭarbib	Imej, Izi, iri	Ul, udem, ugerz

1-b- Isem unti

«Isem unti s umata yettwaley s umalay, yettas-d s talya n “ t ”»³

Il se forme généralement sur le masculin par la préfixation et la suffixation de « t »

Ismawen untiyen	
Beddun s “t”salayen s “t”	Beddu s “t”di tazwara kan
Tayet, tifdent, tayect	Tasa, tigga, timiga

1-c-Amgared gar umalay d wunti

Isem unti yettas-d “tawettemt”, ma d amalay yettas-d d “awettem”

¹ - MAMMERI. M; *Tjerrumt n tmaziyt (Tantala taqbaylit)*, Ed : Bouchene, Alger, 1990, p22.

²- NAIT-ZERRAD . K ; *Tajerrumt n tmaziyt tamirant* , T1 , Ed : ENAG , Alger , 1952 , p 44.

³- Ibid p45.

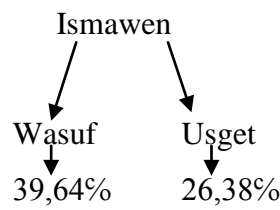
Tamnađt	Amalay	Unti
A.Muđli	Aæenqiq	Tæenqiq
Ĥura	Aqensis	Taqensist
Σemmal	Aæbbuđ	Tæebbudd

II-1-2- Amđan n yisem aĥerfi

« Ger wasuf d usget snat n tyawsiwin i yettbeddilen : amgarad (teyri n sdat)d tfekka n yisem (afeggag)».¹

Ger tamawt

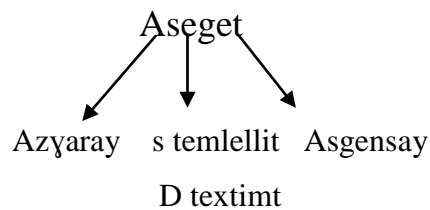
Deg wammud-agi ntey, nufa-d ismawen n wasuf ttuqten yef yismawen n usget.

Tamnađt	Asuf	Asget	Tawsit
A.M	Tablult	Tiblulin	Unti
X	Taqnint	Tiqninin	Unti
Ĥ	Agerz	Igerzan	Amalay
C.L	Anzađ	Inzađen	Amalay

Ger tamawt

Deg tutlayt n tmaziyt nesæa asuf akked usget, aneggaru yagi yebđa d iĥricen:

¹ -MAMMERI .M, Op-Cit, p26.

1-a-Abeddel n teyri tamezwarut n yisem

Aṭas n yismawen beddun s teyri “a” tezmer ad teqqim, tezmer ad tbeddel mi ara yuyal yisem n wasuf d asget.

Md:

Tamnaçt	Talya	amalay		Unti	
		Asuf	asget	Asuf	Asget
Σ	a.....i	Acenfir	Icenfiren	Takaεburt	Tikaεburin
Ḥ	a.....i	Axenuf	Ixnufen	Tayemmurt	Tiyemrin
A	a.....i	Acetṭub	Icetṭban	Tayma	Tiyimiwin
X	a.....i	Alḥaḥ	Ilḥaḥen	Tameccat	Timcacin

Ismawen ibeddun s teyri tamezwarut “i”tetyimi d “i”

Tamnaçt	Talya	amalay		unti	
A	i.....i	Iri	Irawen	Tigezzelt	Tigezzalin
A.M	i.....i	Iyil	Iyallen	Tifdent	Tifednin

Ismawen ibeddun s teyri “u”yetyimi d “u”

Deg wammud-agi i d-nejmee ur d-nufi ara aṭas n yismawen imalayen ibeddun s teyri “u”tetyimi d teyri “u”yer wesget .

Md: Ul → Ulawen

2-b-Abeddel n ufeggag n yisem

1-Asget azyaray s tmerna n tehrayt

Wagi dya yettaley s tmerna n tehrayt i yisem, tiyri tamezwarut “a” tettbeddil tettuyal deg usget d tiyri “i”¹.

Tamnaqt	Amalay			Unti		
	Asuf	Asget	Tahrayt	Asuf	Asget	Tahrayt
Akk . T	Aqemmuc	Iqemmucen	en	Tabbuct	Tibbucin	In
L	Agendur	Igenduren	en	Tatquma	Titqumin	In
A	Aṭaḍ	Iṭuḍan	an	Tiṭ	Tiṭṭiwin	Win
M	Aqerruy	Iqerruyen	yen	Takerciwt	Tikerciwten	Win

2-Asget agensay

Deg taggayt-agi asget yettaley s temlellit n teyra deg ufeggag, Melba timerna n uḍfir.²

▪ Unti

Tamnaqt	Unti		
	Asuf	Asget	Tamlellit
A	Taxellalt	Tixulal	a.....i
I.U	Tabuct	Tibbac	u.....a

▪ Amalay

Deg temlellit, ismawen n usuf d usget ulac deg talya-agi:

u..... a

i..... a

3-Asget s temlellit d textimt

«kra n yisegten sduklen timerna n textemt akk d temlellit ama n teyri ama n tergal»³.

¹ -NAIT ZERRAD.K ,Op.Cit ,p50

² -Ibid,p54

³ -MAMMERI.M; *Tajerrumt n tmaziyt (Tantala taqbaylit)*, Ed : Bouchene, Alger, 1990, p 28

yef waya asget n temlellit d textimt yettaley s temlellit n teyra deg ufeggag, akked tmerna n uɣfir.

▪ **Unti**

Tamnaɣt	Unti		
	Asuf	Asget	tamlellit
A.M	Tayma		
M	Taymiwin		a.....i+win

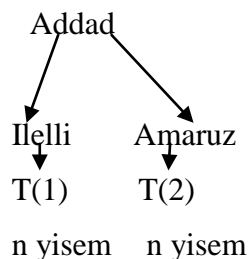
▪ **Amalay**

Tamnaɣt	Amalay		
	Asuf	Asget	Tamlellit
Akk.T	Iyil	Iyallen	i.....a+en
A.M	Imej	Imejjan	i.....0+an

II-1-3-Addad n yisem aherfi

Deg wammud-agi ntey nejmeɛ-d : 45, 63% n yismawen iherfiyen

Isem deg tutlayt n tmaziɣt yesɛa :

3-a-Addad ilelli

Deg tazwara ad d-nefk tabadut n waddad ilelli : « *Un nom est à l'état libre s'il est présenté seul ou si dans une phrase il nedépend d'aucun élément et que sa première voyelle reste intégrée*¹ ».

isem i d-yellan deg waddad ilelli, mi ara yili weɣd-s berra n tefyirt, ney mi ara yili ur yuriz ara yer wawal niɣen, i t-yezwaren di tefyirt.

3-b-Addad amaruz

« *yettban-d waddad amaruz n yisem s ubeddel n teyri tamezwarut di kra n wawalen, ney s uyelluy n teyri tamezwarut, ney s tmerna n uzgenayri « w », « y » i yisem* ».¹

¹ -HAMIMI . G ; *Grammaire et conjugaison amazigh*, Ed : L'Harmattan, Paris, 1997, p54

1-Addad amaruz n yismawen imalayen

Addad amaruz n yisem amalay yettili : S tmerna n « y », « w » di tazwara subeddel n teyri tamenzut, yettili-d diyen s temlellit n teyri tamenzut, akken i d-yettili diyen s tmerna n «y» d «w», azgen ayrı di tazwara.

- **Timarna n «y», «u», «w»**

L		C.L		A.M		S	
Ilelli	Amaruz	Ilelli	Amaruz	Ilelli	Amaruz	Ilelli	Amaruz
Izrem	Yizrem	Anyir	unyir	Allen	Wallen	Inyi	Yinyi

- **Tamlellit n tayri tamenzut**

M		Akk. T		X		A.M	
Ilelli	Amaruz	Ilelli	Amaruz	Ilelli	Amaruz	Ilelli	Amaruz
Aqerruy	Uqerruy	Afus	Ufus	Ațar	Uțar	Aerur	Uerur

Ger tamawt

Ismawen n umalay ibeddun s tergalt, ur tettbeddil ara talya nsen ama deg waddad ilelli, ney deg waddad amaruz.

Md: Leħnak, Leeqadi, Lemfašel, Lkef....

2-Addad amaruz n yismawen untiyen

Yettili-d usiley n yismawen untiyen yer waddad amaruz s ubeddel n teyri tamenzut «a», «i» ad yuyal d «e», ney s uyelluy n teyri tamenzut «a», «i», ney ur yettili ara yakk ubeddel.

- **Abeddel n teyri tamenzut «a», «i»**

Addad	
Ilelli	amaruz
Agecir	Ugecir
Inyi	Yinyi

¹ -NAIT ZERRAD. K, *Tajerrumt n tmaziyt tamirant*, T1, Ed : ENAG, Alger, 1995 p62

- **Ulac abeddel**

Addad	
ilelli	amaruz
Uglan	Uglan
Tasa	Tasa

III-Tasnalya n yismawen imeftiyen

III-1- Asuddes

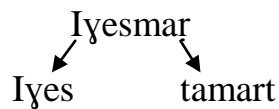
Uqbel ad nebdu awal yef usuddes, ad d-nefk tabadut-is : « *La composition est aussi une opération de construction dont la caractéristique est d'assembler deux mots (ou, plus) pour en faire une troisième* »¹.

Asuddes d asemlili n sin wawalen ney ugar, ad yaley yettak-d awal amaynut, yesæa anamek amaynut.

III-1-1-Anawen n usuddes

1-a-Asuddes s uşentəđ

Md:

1-b-Asuddes s usdukkel (Isem + Isem)

Awal uddis	Tamsertit
-Adrar n ufud	-[aðrar nufuð]
-Talemjujt n umezzuy	-[θaləmʒuʒθ numəzzuʁ]
-Ajeɛbub n tayect	-[aʒəʃbub ntəkəʃθ]
-Taqerruyt n tebbucin	-[θaqərujθ ntəbbuʃin]
-Alsus n uzagur	-[alsus nuzaxur]
-Timceɛ n uđar	-[θimʃət nuðar]

¹ -LEHMAN. A et MARTIN. B.F; *Introduction à la lexicologie sémantique morphologie*, Ed : Nathan, Belgique, 2002, p 110.

-Tidikelt n ufusc	-[θiðixəlt nufus]
-Ddaw n t̄abeq	-[ddaw ntabaq]
-Lqae n uṭar	-[lqaɛ nuṭar]
-Lḥafer n uqejjir	-[lḥafər nuqəʒʒir]
-Iyes n tayet	-[iɣəs nθajətɛ]
-Ajgu n uerur	-[aʒgu nuɣrur]
-Iyes n imeşden	-[iɣəs niməsəðən]
-Iysan n tuyat	-[iɣəs nθujat]
-Memmu n tiṭ	-[məm̄mu nθit]

IV-Imerḍilen

«Deg yirettalen nezmer ad d-naf wid i d-yekkan seg tefniqit, taerabt, tafransist... maca amur ameqqran yekka-d si taerabt abeeda mi d-yekcem ddin yer tmetti taqbaylit.¹»

Dans l'emprunt on peut trouver ceux qui proviennent de finice, arabe, français mais la plus part vienne de l'arabe sur tout avec l'arrivé de la religion à la société kabyle.

IV-1-Anawen n yimerḍilen

1-1-Ismawen i d-yekkan si taerabt

Tamnaḍt	Amerḍil
(T.u) : Ḥ, S, I.M, M, T.U, L (B): L,ɛ ,C (T): L, W.Σ	Rreya
X	Rreqba
(T. U): T.U, L, Ḥ, (S): AT.M	Akerciw
(B): A, (S), AT.M, (T):A.G, W.Σ	Lwalda
(B): Σ	Lexdud / lkebda
(B): X, S.L	Lkeffet

¹ HADDADOU .M.A; *Le guide de la culture de la langue berbère*, Ed : ENAL-ENAP, 1994, p262

1-2-Ismawen i d-yekkan si tefransist

Tamnaqt	Amerđil
(T.U): H, S, I.M, M,T,L (B): L, Σ, C.L (T): A.G, W.Σ	Lestuma

1-3-Ismawen id-yekkan si tterkit

Tamnaqt	Amerđil
T. U	Timceť n uđar (muchta)

IV-2-Abeddel di talya n umarđil

Ismawen imerđilen i d-yellan deg tutlayat n tmaziťt seg wayen nessexdam deg-sen s waťas, uyalen tťfen talya n tmaziťt.

Md:

Amalay	Unti
Rruť	Tarwiťt
Akerciw	Takerciwt
Lkef	Lkeft

Ger tamawt

-Maci merŗa imerđilen tťfen talya tayed, maca llan wid mazal tťfen deg talya nsen taťeqqanit.

Md:Rreya , Lmaeedda , Cwareb

-Llan kra n yismawen imerđilen imalayen ur sein ara unti, akken diyen llan kra n yismawen imerđilen untiyen ur sein ara amalay.

Md:

Amalay Ө Unti	Unti Ө Amalay
Ceer, Cwareb, Lxedd	Lwalda, Lmaeedda, Lkebda

IV-1-2-Isekkilen n temsislit

Abeddel n yimesla	Taerabt	Tamaziyt
[d] → [ð]	Lexdud	Lexdud
[b] → [v]	Rreqba	Rreqba
[t] → [θ]	Timceṭ	Timceṭ

IV-2-2-Talya n umerḍil

«Ismawen yesean ukkuzet n tergalin ney uggar di teqbaylit, zemren ad ilin d imerḍilen». ¹

Md:

Akarciw, lmaæda.

Ger tamawt

Aretṭal deg teqbaylit yettban-d di temsislit.

-Tisencenfirin (bilabial) «b»

Md:Lkabda → Si taerabt

-Tiyensanin(dentales) «t»

Md:Lesṭuma → Si tefransist.

¹ -Ibid, p 101.

Tagarayt

Mi nexdem tazrawt talyawayt i yismawen deg uħric-agi amenzu, i wammud i d-nejmae seg mraw d seddiset(16) n temnađin, deg wayen yeenan tawsit d talya taħerfit n yismawen-agi, nufa-d imalayan ggten yef widak n wunti. Ma deg wayen yerzan amđan , nufa-d ismawen n usuf ađas i yellan yef wid n usget. Ayen yeenan addad n yismawen-agi, ttaqa seg-sen llan deg waddad ilelli. Deg wayen icudden yer usuddes n wawalen, nufa-d ddeqs n yismawen i yellan s usdukkel n yisem akked yisem niđen. Deg temsalt n yimarđilen, nufa-d kra usan-d seg tutlayt n tefransist, yiwen n yisem yekka-d seg tutlayt n tterkit, ddeqs n yismawen usan-d seg tutlayt n taerabt.

Ixef wis sin:

Tazrawt tasnamkayt

Tazwart

Deg uħric-agi wis sin n tezrawt tasnamkayt, ad d-neereġ ad d-nefk kra n tbadutin i yismawen ara nessemres deg-s, syin akkin ad d-nefk assayen id yellan ger yinumak n wawalen, yer taggara ad d-nawi yef umgired i d-yellan ger-asen.

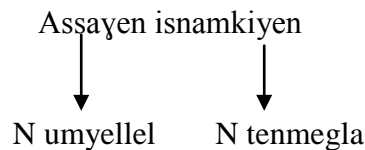
I-Tabadut

I-Tasnamk

Deg wawal n Salminen.A.N : «*On peut définir la sémantique (du grec sémantikos, dérivé adjectival de sémainein) «signifier», comme l'étude scientifique du sens des mots des phrases et des énoncés*»¹

D tazrawt tussnant n unamek n wawalen d tefyar tinawin.

II-Assayen isnamkiyen n yismawen

II-1-Assayen n umyellel

«*L'hypéronymie désignant la relation du genre à l'espèce et l'hyponymie, la relation de l'espèce en genre*»²

Amaway yettbegin-d assay n tewsit di tulumist, ma d ametwawi assay n tulumist di tewsit.

«*L'hyponymie est une relation hiérarchique, qui unit un mot spécifique, hyponymie à un plus générale nommé hypéronyme*»³

Yettili-d wassay ger umaway d umetwawi, wagi dya yeskan-d assay n tulumist di tewsit, ma d amaway yeskan-d assay n tewsit di tulumist.

1-SALMINEN.A.N ; *La lexicologie*, Ed : Armand Colin, Paris, 1997, P 89.

2-TAMINE.J.G ; *La grammaire, phonologie, morphologie*, Ed : Armand Colin, Paris, 1990, P 108.

3- LEHMANN.A et MARTIN. BF ; *Introduction à la lexicologie sémantique morphologie*, Ed : Nathan, Belgique, 2002, P 49.

Md:

Amaway (hyperonymie)	Ametwawi (hyponymie)
Aerur	-Ajgu n uerur -Aselsur n uerur
Aɗar	-Timceɗ n uɗar -Lqae n uɗar -Lewɗa n uɗar -Axelxal n uɗar
Udem	-Err-it yef udem-ik -Yefka-as udem
Idikel	-Idikel n uwren -Aɗal n yidikel n tyeddiwt

II-2- Assayen n tgada d tenmegla**2-a- Takenwa**

Tabadut n tkenwa : « *La synonymie est la relation d'équivalence sémantique entre deux ou plusieurs unités lexicales dont la forme diffère* »¹

Assay di tenmegla d tesnamkit, gar sin ney ktar n wawalen mgaraden deg talya.

Md :

Awal	Aknaw-is
Amezzuy	Imej
Aqerruy	Ixef
Anyir	Agendur
Iles	Alħaħ

¹ - LEHMANN.A. et MARTIN. B.F, Op-Cit, p79

2-b- Tanmegla

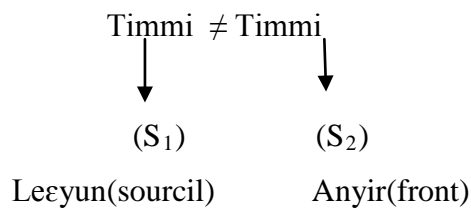
Tabadut n tanmegla : « *L'antonymie désigne une relation entre deux termes de sens contraires* »¹

D assay yellan gar sin wawalen, mgaraden deg umak.

Ger tamawt

Llan yismawen inemgalen deg wammud-agi ntey

MD :

2-c-Tagetnamka

« *Ce terme est utilisé pour décrire le fait qu'une unité lexicale correspond à deux ou plusieurs significations* »²

D tayunt tamawalayt, tesa ugar n sin n yinumak .

Md:

Awal	Anamek-is
Acetṭub	-D aḥric di tfekka n umdan yusa-d ddaw ṭṭabeq -D tameqqunt n yisyaren
Iyil	-D aḥric di tfekka n umdan -Di tfellaḥt, d lkil s wayes ttqissin yifellaḥen -D lqis swayes ttqisin lkettan
Tiymert	-D aemmur n wikal -D aḥric di tfekka n umdan (Tiymert n ufus)
Lmeḥṣel	-D aḥric di tfekka n umdan -D ayen yessefraḡen ger snat n tyawsiwin -D agzam n tyawsa

¹- SALMINEN.A.N :Op-Cit, p 113

²- Ibid,p122

III-Asemmi s ubeddel n unamek

III-1-Amerwes

Yenna-d Lehmann.A et Martin : « *La métaphore est un trope par ressemblance qui consiste à donner à un mot un autre sens, en fonction d'une comparaison implicite* »¹.

D isem niđen, i nettak i yisem-nni s yimmad-is s tyawsa uyur tettuserwes.

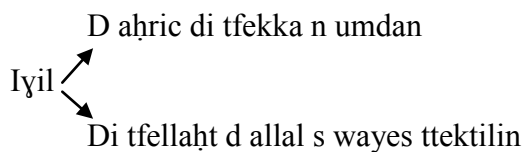
Awal	Anamek-is
Ixef	- Anamek-is 1 : D aqerru n umdan -Anamek-is 2 : D timgillit , d leqdar , d lemæezza s win I neggul
Tawenza	-Anamek-is1: D beṭtu n ucebbub di tlemmast -Anamek-is 2: D zheṛ (qqaren-d tawenza yelhan , tawenza n diri)
Lḥafer	-Anamek-is 1: D lqæ n uḍar -Anamek-is 2: D limara d-yettaḡa win iteddun ḥafi yef ṛṛmel
Udem	-Anamek-is 1: D ayen id yeqqublen (la face) -Anamek-is 2: D leqder, md : Yefka-s udem

III-2-Aneflisem

Aneflisem deg wawal n Touratier.G : « *La métonymie est une figure par laquelle on met un mot à la place d'un autre dont on fait entendre la signification* »² .

D asemmi n tyawsa s yisem n tyawsa niđen i tt-iqerben ney yesean yid-s assay .

Md :

¹ -LEHMANN.A et MARTIN. B.F, Op-Cit, p79.

² TOURATIER.G ; *La sémantique*, Armand Colin /HER, Paris, 2000, p75.

1-Ismawen yesean yiwen n unamek mgaraden di talya

Tamnaḍt Awal s tefransist	Tizi-Uzzu						Bumerdas		
	T	M	S	I-M	I-U	Ḥ	Σ	L	C . L
Cheveux	Acebbub	Acebbub	Acebbub	Acekkuḥ	Acebbub	Acekkuḥ	Acebbub	Cæṛ	Cæṛ
Front	Anyir	Anyir	Anyir	Tawenza	Agendur	Tawenza	Anyir	Agendur	Anyir
Sourcil	Timmi	Timmi	Zaeyun	Amiwen	Leeyun	Leeyun	Timmi	Leeyun	Timmi
Joue	Leḥnak	Leḥnak	Laknaḥ	Leḥnak	Leknaḥ	Leḥnak	Lexdud	Leḥnak	Leḥnak
Pommette	Tiwejjayin	-	-	-	-	-		-	-
Narine	Inzer	Inzer	Inzer	Inzer	Ayenjuṛ	Axenfuc	Inzer	Inzer	Inzer
Oreille	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn	Imezzuyn
Cou	Aænqiq	Aænqiq	Amegred	Amegred	Aænqiq	Amegred	Aænqiq	Aænqiq	Aænqiq
Levres	Acenfir	Acenfir	Acenfir	Acenfir	Acenfir	Acenfir	Acenfir	Acenfir	Acenfir
Poitrine	Tabbuct	Tabbuct	Iftan	Iftan	Iftan	Iftan	Ibbac	Tizizatin	Tizizatin
Mamelon	Tæeqayt n yidmaren	Tæeqayt n yidmaren	Tikerbeṭ	Tikerbeṭ	Tikirbeṭ	Tikirbeṭ	Tikirbeṭ	Tikirbeṭ	Tikirbeṭ
Combinic	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ	Tacabuṭ	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ
Cuisse	Ameşşad	Ameşşad	Tayma	Aqesbuḍt	Taqummict	Timeccacin	Timeccacin	Ameşşad	Taqnint
Genou	Rṛekbat	Rṛekbat	Tagecriirt	Tagecriirt	Tagecriirt	Tagecriirt	Tagecriirt	Rṛekbat	Rṛekbat
Cou de pied	Lḥafer	Lqæ n uḍar	Lqæ n uḍar	Lewḍa n uqejjir	Lqæ n uqejjir	Lqæ n uḍar	Lḥafer	Lḥafer	Lqæ n uḍar
Coude	Takaeburt n ufus	Takeeburt	Takaeburt	Tiymert	Takeeburt	Takeeburt	Takeeburt	Takeeburt n ufus	Tiymert
Colon Vertébrale	Ajgu n uērur	Ajgu n uērur	Ajgu n uērur	Ajgu n uērur	Ajgu n uērur	Ajgu n uērur	Aselsur n uzagur	Ajgu n uērur	Aselsur n uērur

Dos	Aerur	Azagur	Azagur	Aerur	Aerur	Aerur	Azagur	Azagur	Azagur
Poignée	Tikeeburin	Tikeeburin	Tikeeburin	Tikeeburin	Tikeeburin	Tikeeburin	Aqeffal	Lmefşel	Aqeffal
Paume	–	Tidikelt	Tadakumt	Tadakumt	Tadakumt	Tadakumt	Lkeff	Lkeff	Lkeff
–	–	–	–	–	–	–	Axelxal	–	–
Cheville	Takeebubt n uqejjiṛ	Takaebubt n uqejjiṛ	Tiweltziḍt	Tiweltziḍt	Tiweltziḍt	Taweltziḍt	Takeebubt n uḍar	Takeebubt n uḍar	Takeebubt n uḍar
Cotes	Iberḍiyen	Iberḍiyen	Iberḍiyen	Iberḍiyen	Iberḍiyen	Iberḍiyen	Ṭwabaq	Ṭwabeq	Ṭwabaq
Dent	Tuymas	Tuymas	Uglan	Uglan	Uglan	Tuymas	Uglan	Tuymas	Tuymas
Langue	Iles	Iles	Iles	Iles	Iles	Iles	Iles	Iles	Iles
Gorge	Aḥerjiṭ	Aḥerjut	Agerḡum	Agerḡum	Agerḡum	Agerḡum	Ajerniḥ	Ajaxux	Ajrerniḥ
Intestin	–	–	Ajeebub ameqqran	Ajeebub ameqqran	Ajeebub ameqqran	Izrem ameqqran	Izrem ameqqran	Izrem ameqqran	Izrem ameqqran

Tammađt	Bgayet			Tubiret		Stif
	X	A	S.L	A.G	W.R	A.M
Awal Stefransist						
Cheveux	Cæer	Cæer	Cæer	Acebbub	Cæer	Acekuḥ
Front	Timmi	Timmi	Aæennur	Anyir	Anyir	Agendur
Sourcil	Ibelliwn	Ibelliwen	Ibelliwen	Leeyun	Timi	Leeyun
Joue	Leḥnak	Leḥnak	Leḥnak	Leḥnak	Leḥnak	Leḥnak
Pommette	-	-	-	Tiwejjayin	Tiwejjayin	Tidennigin
Narine	Axennuf	Axennuf	-	Inzer	Axenfuc	Axenfuc
Oreille	Imejjan	Imejjan	Imejjan	Imezzuyen	Imezzuyen	Imejjan
Cou	Reqba	Iri	Reqba	-	Ameggred	Aæenqiq
Lévers	-	Cwareb	Aṭerbib	Acenfir	cwareb	Acenir
Poitrine	Tibbac	Tibbac	Tibbac	Ibbac	Tibbac	Iftan
Mamelon	Taqerruyt	-	Teqqaruyt	Tikirbeđt	-	Ixef tiff
Nombril	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ	Timiṭ
Cuisse	Timeccacin	Timeccacin	Timeccuca	Tatquma	Ameşşad	Timeccat
Le genou	Afud	Afud	Afud	Rṛekbat	Rṛekbat	Tagecirt
Cou de pied	-	-	Lqae n uđar	Lqae n uđar	Lqae n uđar	Lqae uđar
Coude	Taæemmurt	Ayemmur	Tayemmurt	Takeebubt	Taxlift	Tayemmurt
Colon vertébrale	-	-	-	Ajgu n ueur	Ajgu n ueur	-
Dos	Tigga	Tigga	Tiwwa	Azagur	Azagur	Azaerur
Poignet	-	Tækurt	-	Zenda	zenda	-
Poum	Lkef	Rṛaha n ufus	-	Lkef	Lkef	Idikl
	-	-	-	-	Acekkab	-
Cheville	Tiwełziđt	-	-	Takaebubt n uđar	Takaebubt n uđar	Tiwełziđt

Cotes	Acetṭub	Acetṭub	Acetṭub	-	Ifula	Ddaw n ṭabaq
Dent	Tiymas	Tiymas	Tuymas	Tuelac	Tuelac	Tiynusin
Langue	Alḥaḥ	Alḥaḥ	Alḥaḥ	Iles	Iles	Iles
Gorge	Tazgalt	Tazgalt	Tiglulin	Aḥarḡuḏt	Aḥarḡuḏt	Tahrjuḏt
Intestin	-	Agaemir	Ijyed ameqqran	Izrem ameqqran	Izrem ameqqra	Ijyed ameqqran

2-Ismawen yesean yiwen n unamek d yiwet n talya

Lwilayat	Tizi-Uzzu (T. M. S. H. /M. I/U)	Bumerdas (L. C/L.Σ)	Tubiret (W/R. A/G)	Bgayt (X. A. S/L)	Stif (A/M)
Awal s tefransist					
Tête	Aqqueruy	Aqqueruy	Aqqueruy	Aqqueruy	Aqqueruy
Pied	Ađar	Ađar	Ađar	Ađar	Ađar
Bouche	Aqemmuc	Aqemmuc	Aqemmuc	Aqemmuc	Aqemmuc
Main	Afus	Afus	Afus	Afus	Afus
Pomment	Idmaren	Idmaren	Idmaren	Idmaren	Idmaren
Bassin	Ammas	Ammas	Ammas	Ammas	Ammas
Ventre	Aæbbud	Aæbbud	Aæbbud	Aæbbud	Aæbbud
Bras	Iyil	Iyil	Iyil	Iyil	Iyil
Foi	Tasa	Tasa	Tasa	Tasa	Tasa
Rein	Tigezzal	Tigezzal	Tigezzal	Tigezzal	Tigezzal
Larate	Ađiđan	Ađiđan	Ađiđan	Ađiđan	Ađiđan
Vésicule	Izi	Izi	Izi	Izi	Izi
Cile	Cfer	Cfer	Cfer	Cfer	Cfer
Vain	Azar	Azar	Azar	Azar	Azar
Visage	Udem	Udem	Udem	Udem	Udem
L'epoule	Tayet	Tayet	Tayet	Tayet	Tayet
Barbe	Tamart	Tamart	Tamart	Tamart	Tamart

Tagrayt

Deg uḥric-agi n tezrawt tasnamkayt i nexdem, nufa-d assayen isnamkiyen ttaqa seg-sen rzan amyellel « L'hpéronymie », nufa-d diyen ddeqs n yismawen yeenan takenwa « Synonymie », akken i d-nufa diyen ddaqs seg-sen enan « Tagetnamka ». Nufa-d atas n yismawen i yesean sin n yinumak. Fer taggara nufa-d ismawen yesean yiwen n unamek mgaraden deg talya, ggten yef wid yesean yiwen n unamek d yiwet n talya.

Ixef wis krad:

Tasledt n tkerđiwin

Tazwert

Axeddim-agi yebna Ƴef tikerđiwin, akken ad d-nesebgen yal tamnađt anda i d-yeşbeh umđiq-is deg tkerđa, diyen iwakken ad yishil ad d-nwali tanđiwin yellan deg wammud-agi, Ƴef waya nexdem-aset taselđt d talqayant.

I-Tarrayt i neđfer deg uxeddim-agi:

I wakken nessawed ad nexdem tikarđiwin-agi, neđfar tagruma n iseyzanen: Google Maps : Yemla-aƳ-d amđiq ideg llant temnađin-agi, syen akkin nura ismawen n temnađin, akked tehri d tzeğrart n yal yiwet, akked tenđiwin i d-nekkes, syen nerra-tent Ƴef useƳzan n «Excel», Ƴer tagara nesexdem aseƳzen n « Maps info » akken ad aƳ-d-iban wayen nura deg usayzan n «Excel» Ƴef tkerđiwin.

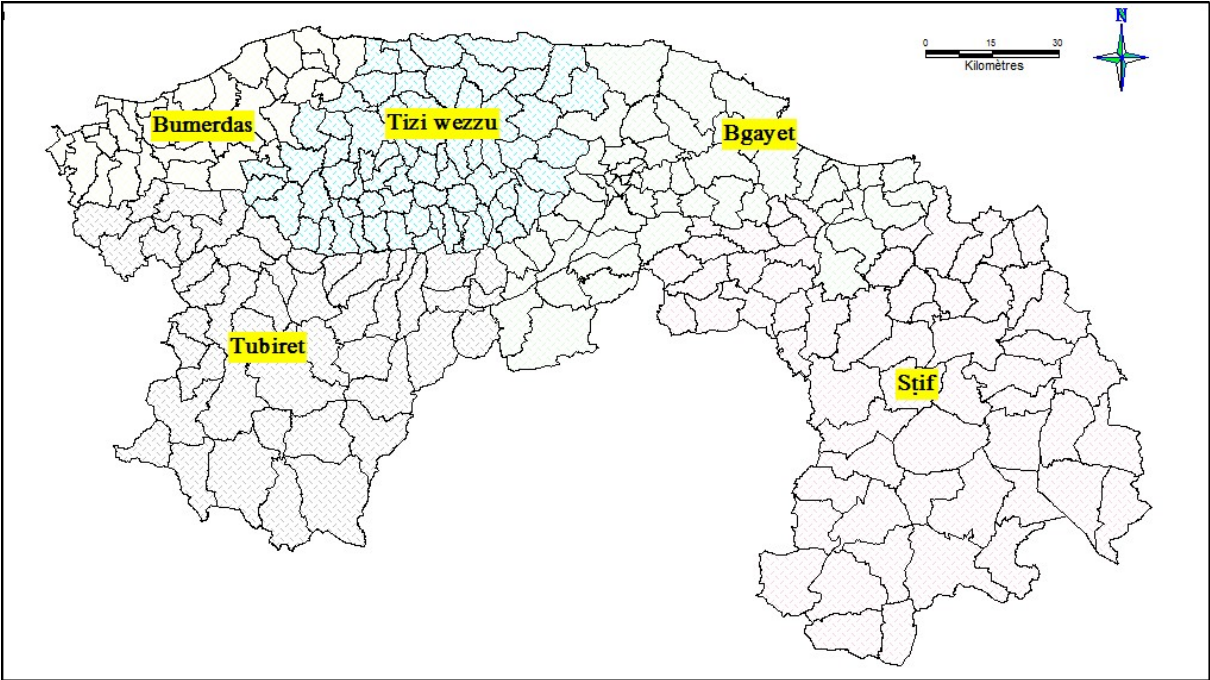
Md:

Tayreft	Tayiwant	Tamnađt	Tehri	Tazegart
Tubiret	At Raced	Wlad Şebđ Llah	36,1717	4,08999
Tubiret	At Leeziz	Aman Grur	36,4503	3,88974
Bumardas	Şemmal	Şemmal	36,6319	3,591494
Bumardas	Laezib	Laezib	36,7333	3,813351
Bumardas	Caebet Leamer	Wlad Şli	36,6313	3,306261
Tizi-Uzzu	Tizi Gennif	Marraq	36,5888	3,776333
Tizi -Uzzu	At Ziki	Iger Mahdi	36,5671	4,507335
Tizi-Uzzu	Buzgan	Ĥura	36,586227	4,5135
Tizi -Uzzu	Buzgan	Ssaĥel	36,5977	4,4581
Tizi-Uzzu	Ilula umalu	Ilula Umalu	36,5977	4,4424

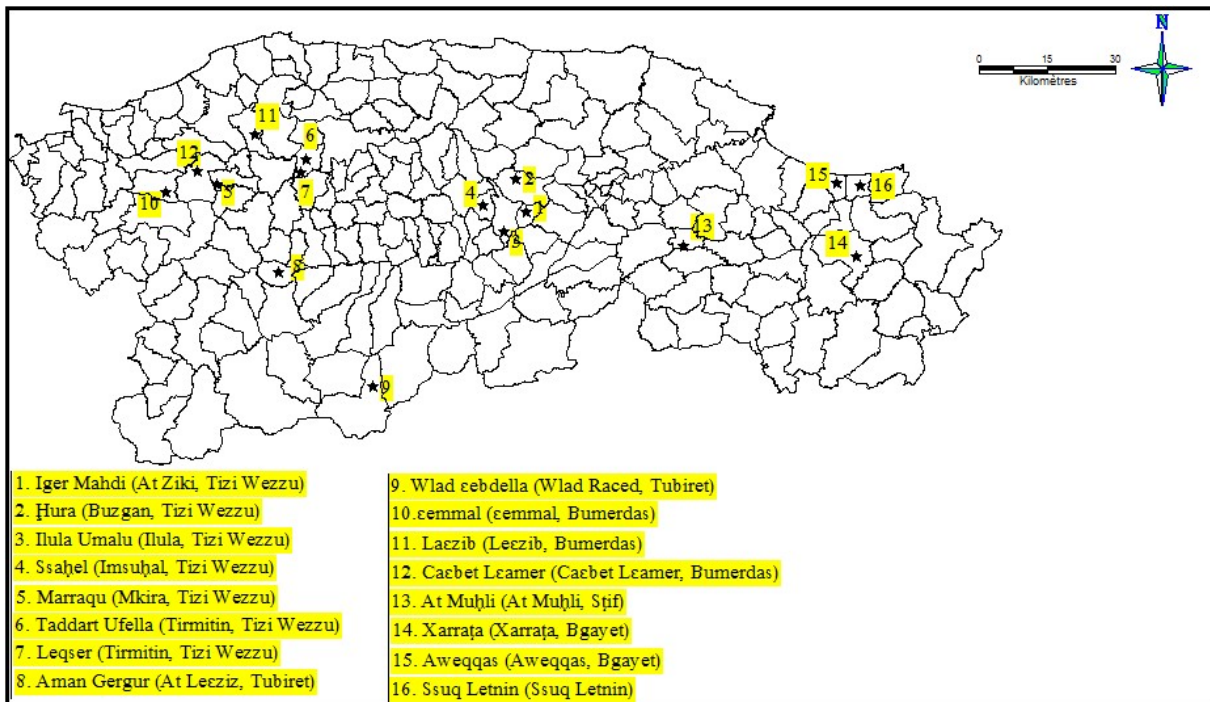
Ger tamawt : Deg tfelwit-agi nefka-d kra n yimediyaten, mraw seg mraw sa (10/16).

II-Tikerđiwin

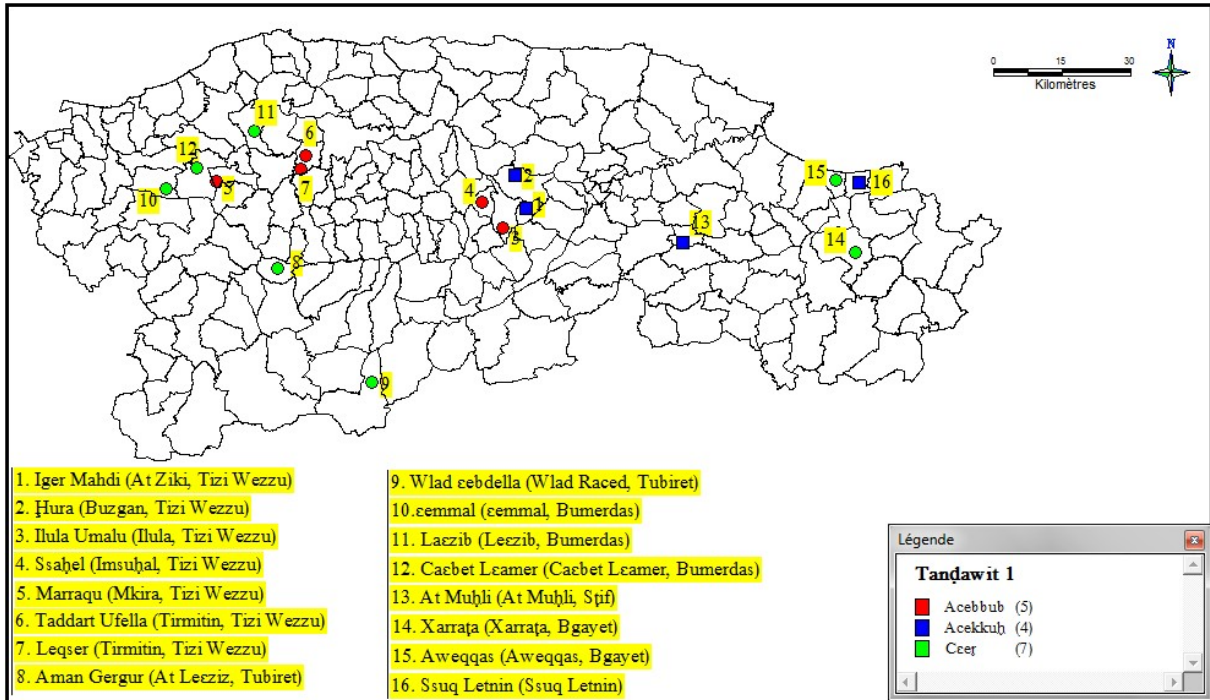
Lwilayat iseg i d-nejmae ammud

Timnađin iseg i d-nejmae ammud

Variation : « Cheveux »

Taşleđt

Awal « *Cheveux* » deg temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea krađet n tanđiwin :

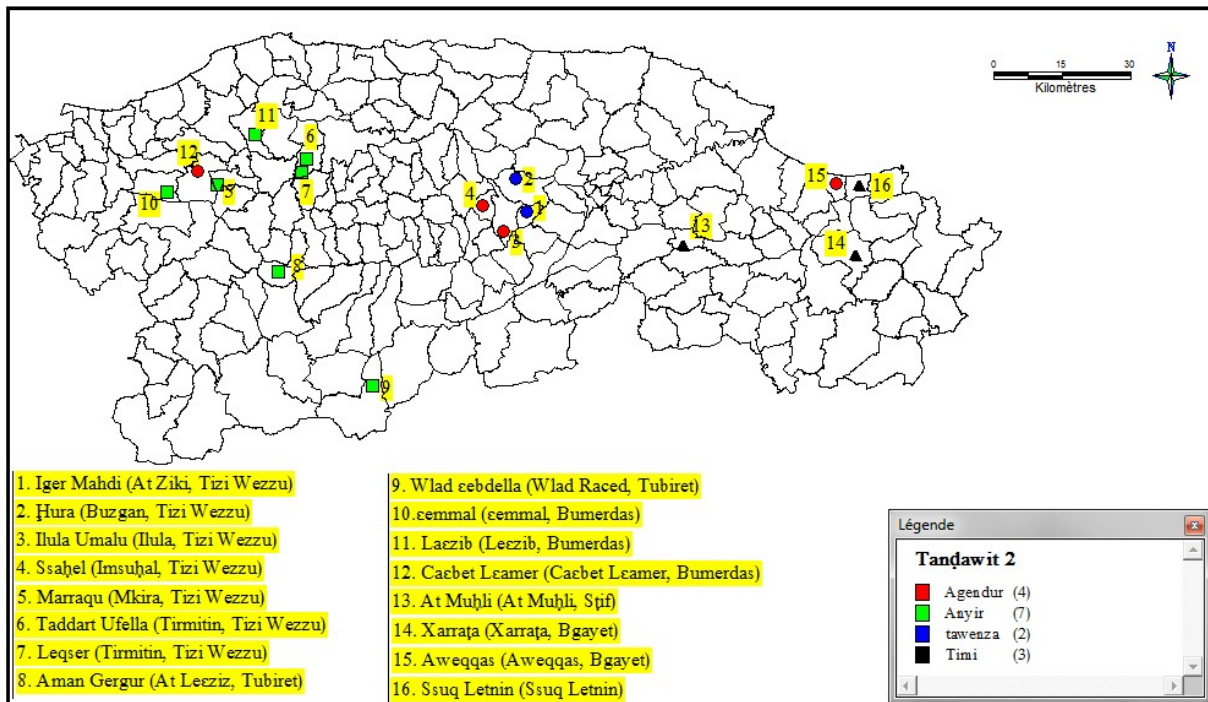
- « *acekkuħ* », yezdi deg temnađin-agi : Ssuq Letnin deg Bgayet, Ilula Umalu, Iger Mahdi, Ĥura deg Tizi-Uzzu.
- « *Acebbub* », yezdi deg temnađin-agi : Ilula Umalu, Ssaħel, Taddart Ufella, Leqser, Marraqı deg Tizi-Uzzu.
- « *cceř* », yezdi deg temnađin-agi : Xarraġa, Aweqqas, Walad Sebd Llah, Aman Grur deg Tubiret, cemmał, Caebet Lamer, Laezib deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal (Acebbub, cceř, acekkuħ).

Tella deg-s tenđawit n temsislant [aʃəv̞uʋ].

Variation « Front »

Taşleđt

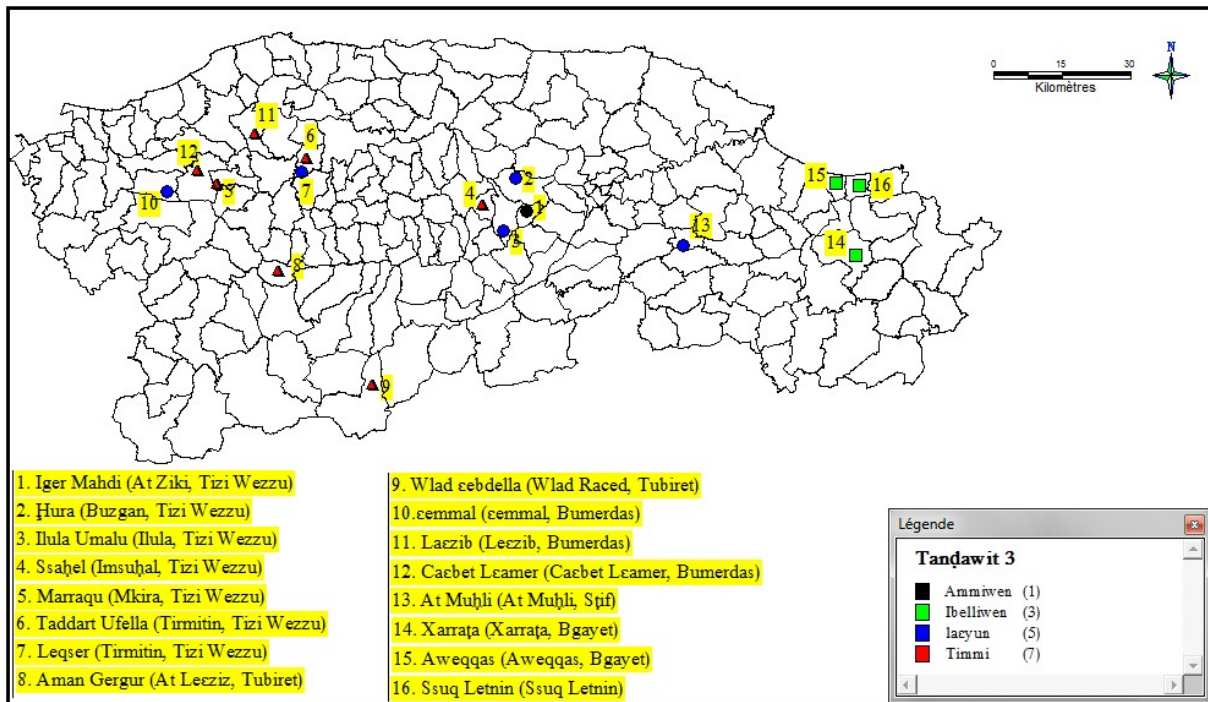
Awal «*Front*» di temnađin iseg i d-nejmeε ammud, yesεa ukuzt n tanđiwin :

- [*agendur*], yezdi timnađin-agi: Ilula Umalu, Ssaħel deg Tizi-Uzzu, Caebet Leamer deg Bumerdas, Aweqqas deg Bgayet.
- [*anyiii*], yezdi timnađin-agi : Wlad Sebdlah, Aman Grur deg Tubiret, Taddart Ufella, Leqşer, Iger Mahdi deg Tizi-Uzzu, Lazib, Semmal deg Tubiret.
- [*Tawenza*], yezdi deg temnađin-agi : Iger Mahdi, Һura deg Tizi-Uzzu.
- [*Timi*], yezdi deg temnađin-agi : At Muħli deg Spif, Xarrađa, Ssuq Letnin deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal (Agendur, anyir, tawenza, timmi), ur telli ara deg-s tanđiwin niđen.

Variation: « Sourcil »

Taşleđt

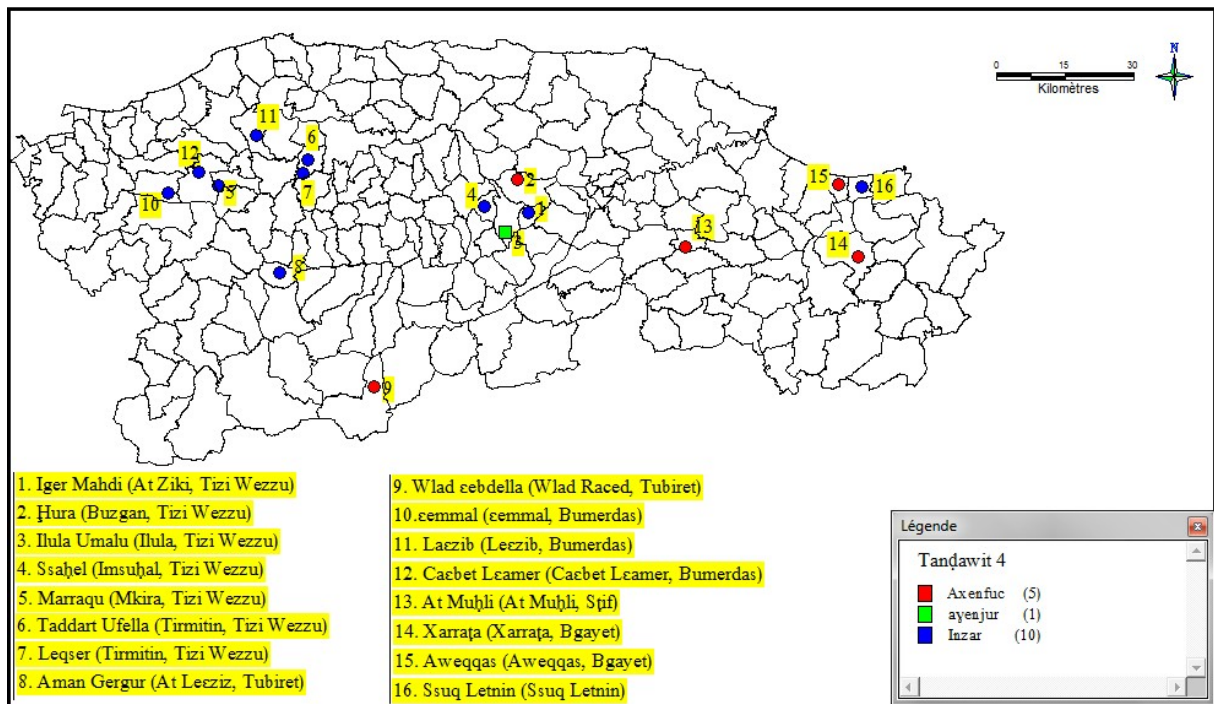
Awal « Sourcil » di temnađın iseg i d-nejmee ammud, yesea ukuzet n tanđiwin :

- «*ammiwen*», tessemras-it temnađt n Iger Mahdi deg Tizi-Uzzu.
- «*ibelliwen*», yezdi deg temnađına-agi : Xarrađa, Aweqqas, Ssuq Letnin deg Bgayet.
- «*leeyun*», yezdi deg temnađına-agi : Ilula Umalu, Һura, Leqşer deg Tizi-Uzzu, eemmal deg Bumerdas, At Muħli deg Sřif.
- «*timmi*», yezdi deg temnađına-agi : Ssaħel, Taddart Ufella deg Tizi-Uzzu, Aman Grur, Wlad eebdella deg Tubiret, Caebet Leamer deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (ammiwen, ibelliwen, leeyun, timmi), ur d-nufi ara deg-s tenđiwin niđen.

Variation: « Narine »

Taşleđt

Awal « *Narine* » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea krađet n tanđiwin :

- [*axenfuc*], yezdi temnađin-agi: At Muħli deg Sıf, Xarrađa, Aweqqas deg Bgayet, ẖura deg Tizi-Uzzu d Wlad Sebd Llaħ deg Tubiret.

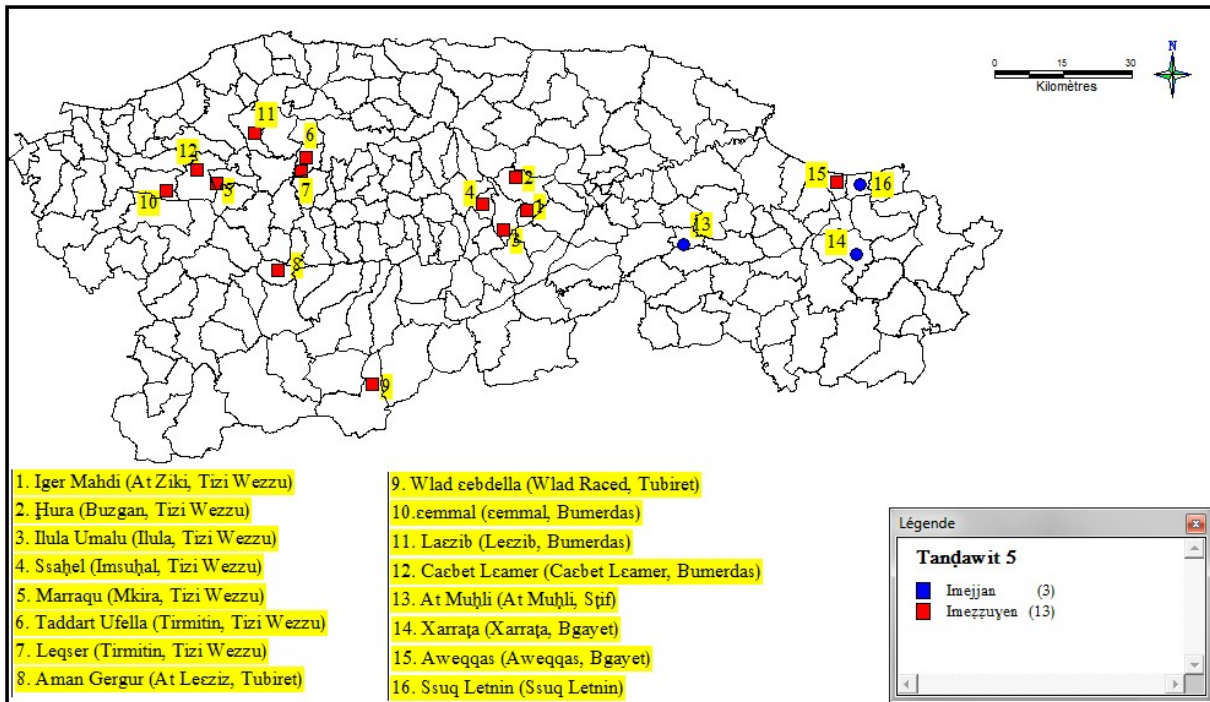
- [*ajenjur*], tessemras-it temnađt n Ilula Umalu deg Tizi-Uzzu.

- Awal [*inzar*], yezdi timnađin-agi: Iger Mahdi, Ssaħel, Taddart Ufella, Marraq, deg Tizi-Uzzu, Ssuq Letnin deg Bgayet, Leqser, Aman Grur deg Tubiret, eemmal, Lazib, Caebet Leamer deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tesa tenđawit n umawal : (axenfuc, inzar, ajenjur), ur tesa ara tanđiwin niđen.

Variation : « Oreille »

Taşleđt

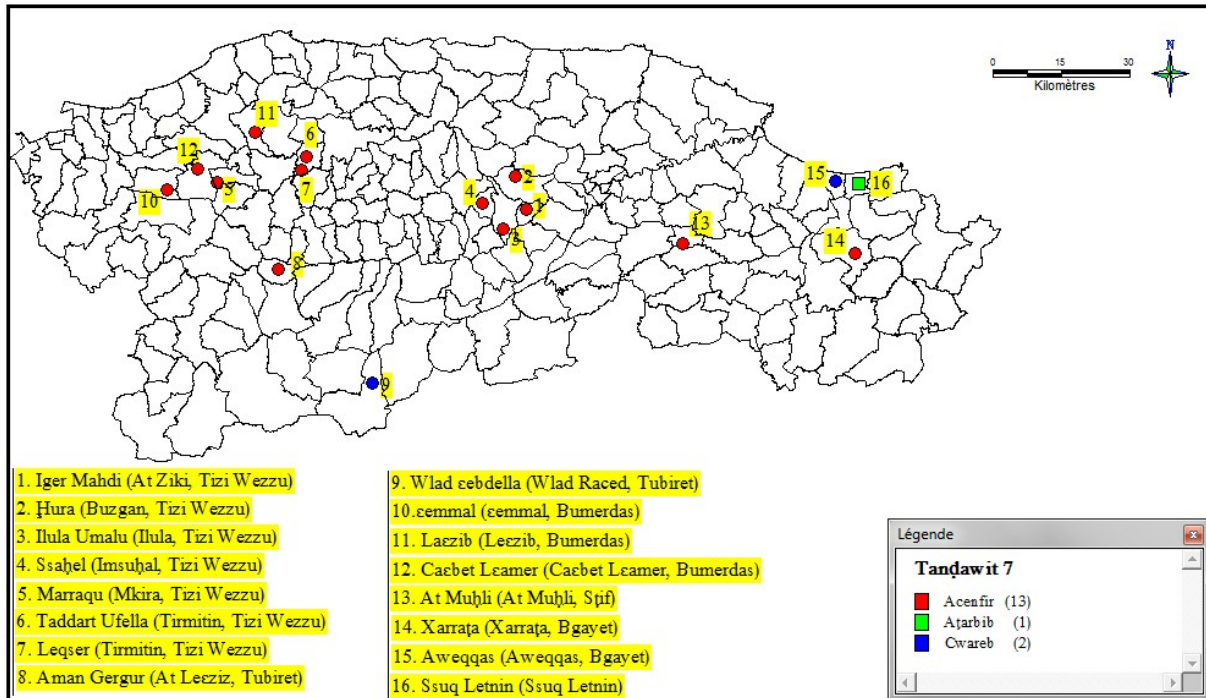
Awal « Oreille» di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesca snat n tanđiwin :

- [imejjan], yezdi deg temneđin-agi : At Muħli deg Stif, Xerrađa, Aweqqas deg Bgayet.
- [imezzuwen], yezdi deg temnađin-agi : Iger Mahdi, Һura, Ilula Umalu, Ssaħel, Marraqu, Taddart Ufella, Leqşer deg Tizi-Uzzu, Aman Grur, Wlad Sebd Llah deg Tubiret, Semmal, Laezib, Caebet Leamer deg Bumerdas, Ssuq Letnin deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (imejjan, imezzuwen), ur d-nufi ara deg-s tanđiwin niden.

Variation : « Lèvre »

Taşleđt

Awal « Lèvres » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea krađet n tanđiwin :

- « *acenfir* », yezdi timnadin-agi : Xerrařa deg Bgayet, At Muĥli deg Sřif, Iger Mahdi, Ĥura , Ilula Umalu, Ssaĥel, Taddart Ufella, Leqřer, Marraq deg Tizi-Uzzu, Aman Grur deg Tubiret, Laezib, eemmal, Caebet Leamer deg Bumerdas.

- « *ařarbib* », tessemras-it deg temnađt n Ssuq Letnin.

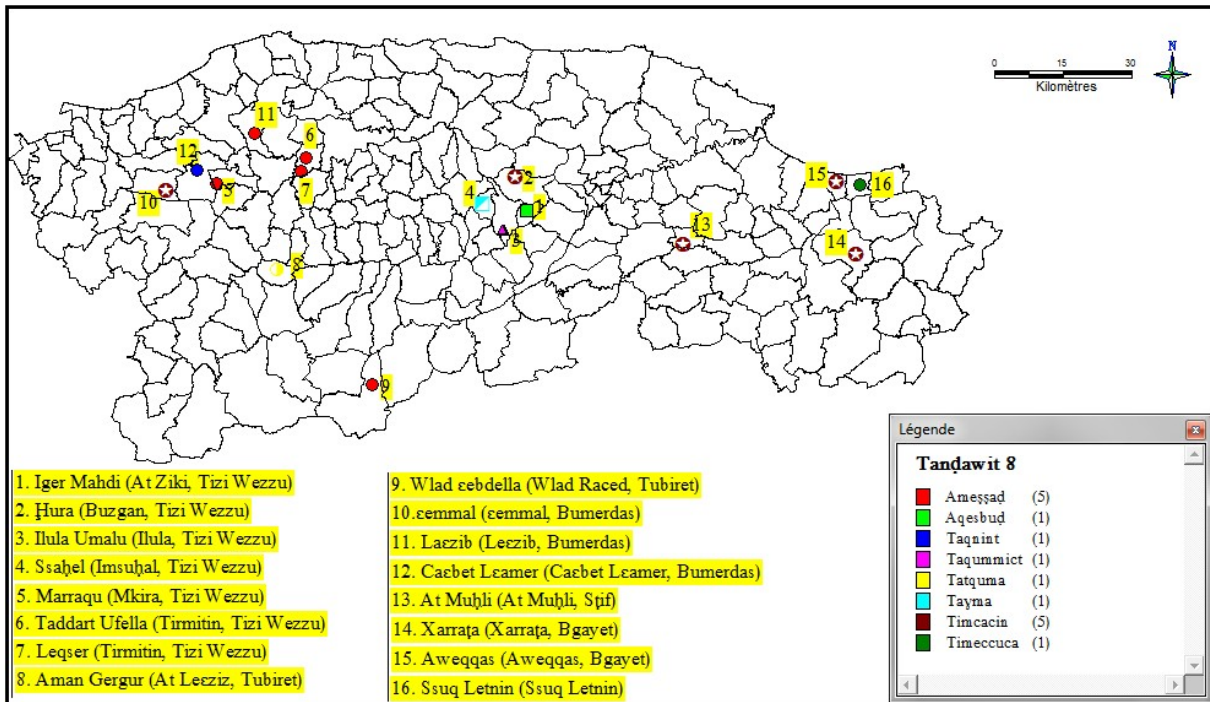
- « *cwareb* », yezdi deg temnađin-agi : Aweqqas deg Bgayet, Wlad eebd Llah deg Tubiret.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (acenfir, ařarbib, cwareb).

Tella deg-s tenđawit temsislant : [ařarviv]

Variation : « cuisse »

Taşleđt

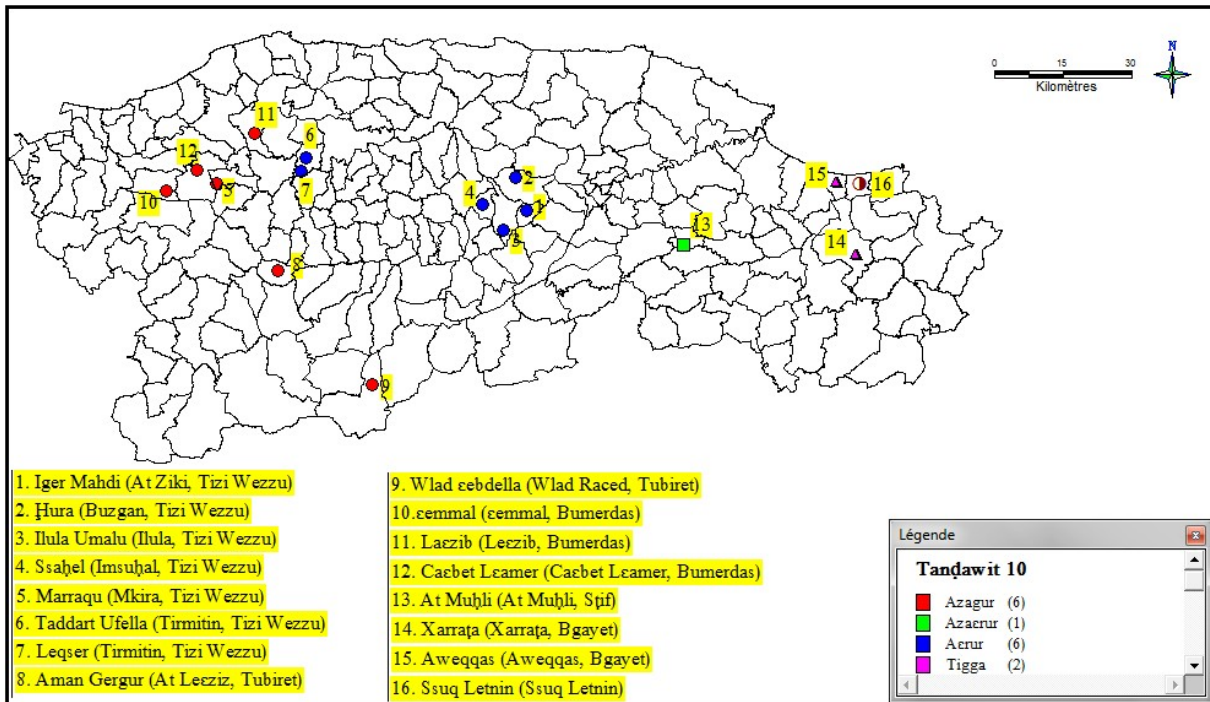
Awal « Cuisse » di temnađin iseg i d-nejmeş ammud, yesea řamet n tanđiwin :

- « *ameşşad* », yezdi temnađin-agi : Taddart Ufella, Leqşer, Marraq deg Tizi-Uzzu, Wlad Şebd Llah deg Tubiret, Laezib deg Bumerdas.
- « *aqesbuđ* », tessemras-it temnađt n Iger Mahdi deg Tizi-Uzzu .
- « *taqnint* », tessemras-it temnađt n Caebet Leamer deg Bumerdas.
- « *taqummict* », tessemras-it temnađt n Ilula Umalu deg Tizi-Uzzu.
- « *tatquma* », tessemras-it temnađt n Aman Grur deg Tubiret.
- « *tayma* », tessemras-it temnađt n Ssaħel deg Tizi-Uzzu.
- « *timeccacin* », yezdi temnađin-agi : Xarrađa, Aweqqas deg Bgayet, At Muħli deg Ştif, Һura deg Tizi-Uzzu, Şemmal deg Bumerdas.
- « *timeccuca* », tessemras-it tamnađt n Ssuq Letnin deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (ameşşad, aqesbuđ, taqnint, taqummict, tatquma, tayma, timeccacin, timeccuca), ur telli ara deg-s tenđawit niđen.

Variation : « Dos »

Taşleđt

Awal «*Dos*» di temnađın ideg nejmeə ammuđ, yesəa ukkuzet n tanđiwin :

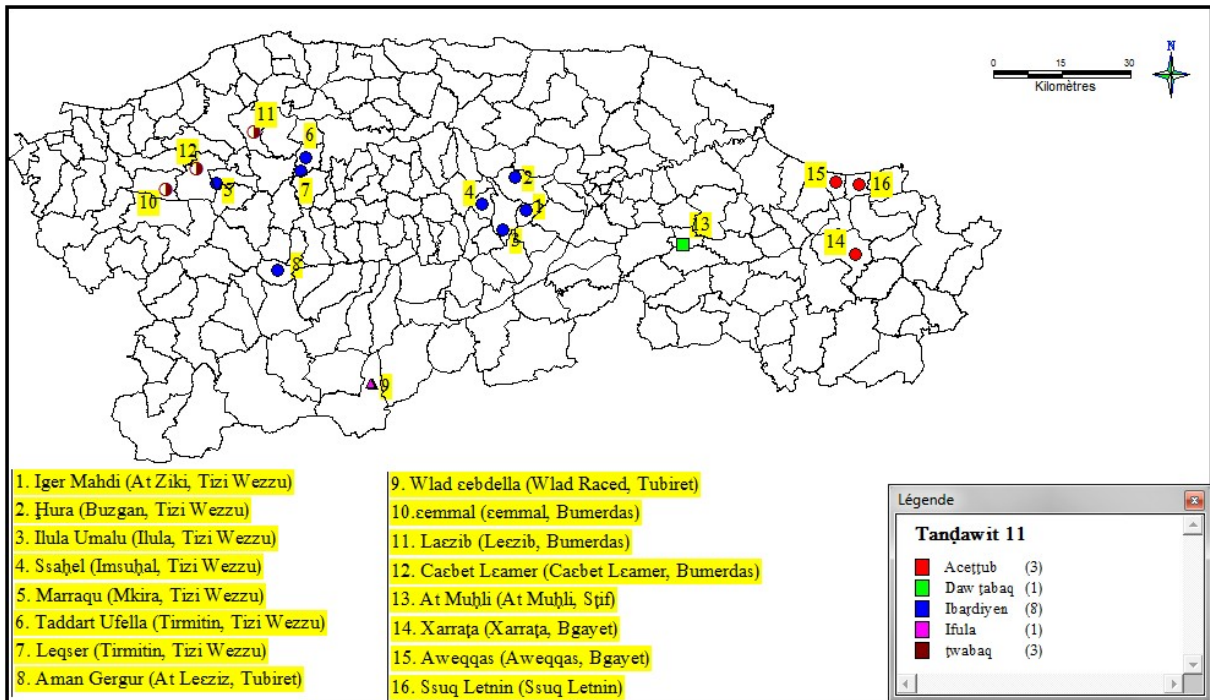
- « *azagur* », yezdi deg temnađın-agi : əemmal, Laezib, Caebet Leamer deg Bumerdas, Marraqı deg Tizi-Uzzu, Aman Grur, Wlad əbd Llah deg Tubiret.
- « *azaerur* », tessemras-it temnađt n At Muħli deg Stif.
- « *aerur* », yezdi deg temnađın-agi : Iger Mahdi, Һura, Ssaħel, Ilula Umalu, Taddart Ufella, Leqşer deg Tizi-Uzzu.
- « *tigga* », yezdi deg temnađın-agi : Xarrađa, Aweqqas deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (azagur, azaerur, aerur, tigga).

Tella deg-s tenđawit temsıslant : [θiwwa] deg temnađt n (Ssuq Letnin).

Variation : « Cotes »

Taşleđt

Awal «Cotes » di temnađın iseg i d-nejmee ammud, yesea semmuset n tanđiwin :

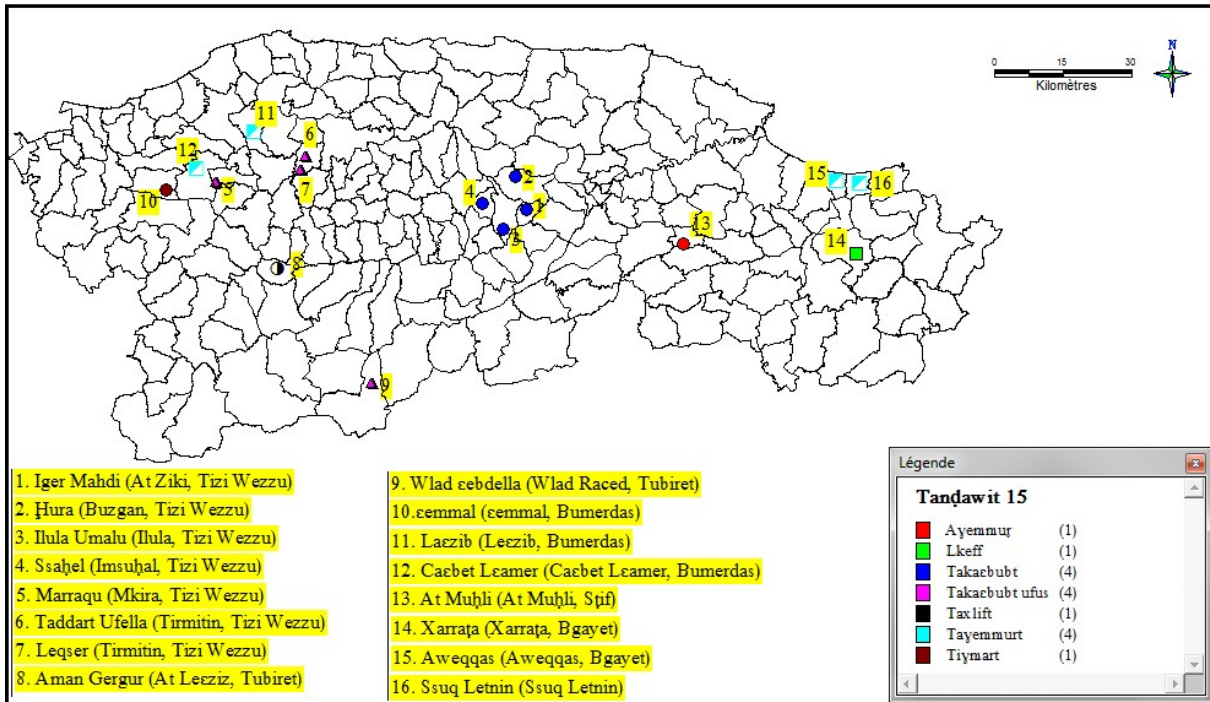
- « *aceđtub* », yezdi deg temnađın-agi : Xarrařa, Aweqqas, Ssuq Letnin deg Bgayet.
- « *ddaw řtabaq* », tessemras-it temnađt n At Muřli deg Sřif.
- « *iberđiyen* », yezdi deg timnađın-agi : Iger Mahdi, řura, Ilula Umalu, Ssařel, Taddart Ufella, Leqşer deg Tizi-Uzzu, Aman Grur, deg Tubiret.
- « *ifula* », tessemras-it temnađt n Wlad Sebđ Llah deg Tubiret.
- « *řwabaq* », yezdi deg temnađına-agi: Semmal, Læzib, Caebet Leamer deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (aceđtub, ddaw řtabaq, iberđiyen, ifula, řwabeq).

Tella deg-s tenđawit temsislant : [ařæřov], [ivardijøn], [řřwavaq], deg temnađın i d-nebder s ufella.

Variation : « cou »

Taşleđt

Awal :« Cou » di temnađin iseg i d-nejmae ammuđ, yesea sat n tanđiwin:

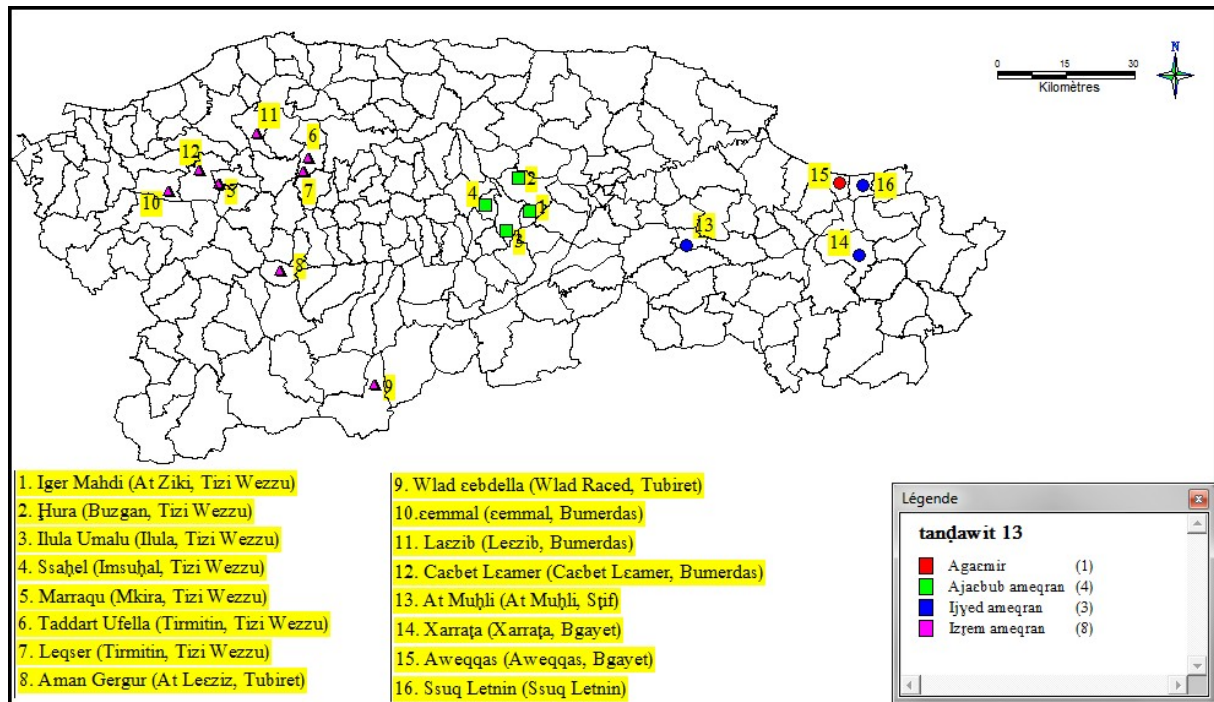
- (*ayemmur*), tessemras-it temnađt n At Muħli deg Sřif.
- (*lkeff*), tessemras-it deg temnađt n Xarrařa deg Bgayet.
- (*Takaebubt*), yezdi deg temnađin-agi, Iger Mahdi, Hura, Ssaħel, Ilula Umalu deg Tizi-Uzzu.
- (*Taxlift*), yezdi deg temnađt n Aman Grur deg Tubiret.
- (*Tayemmurt*), yezdi deg temnađin-agi, Aweqqas, Ssuq Letnin, deg Bgayet, Lazib, Caebet Leamer, deg Bumerdas.
- (*Tiymart*), tessemras-it temnađt n emmal deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tendawit n umawal: (tiymart, tayemmurt, taxlift, takeebubt, lkeff, ayemmur).

Tella deg-s tendawit temsiant: [θakævuvt] deg temnađin i d-nebder s ufella.

Variation : «Intestin»

Taşleđt

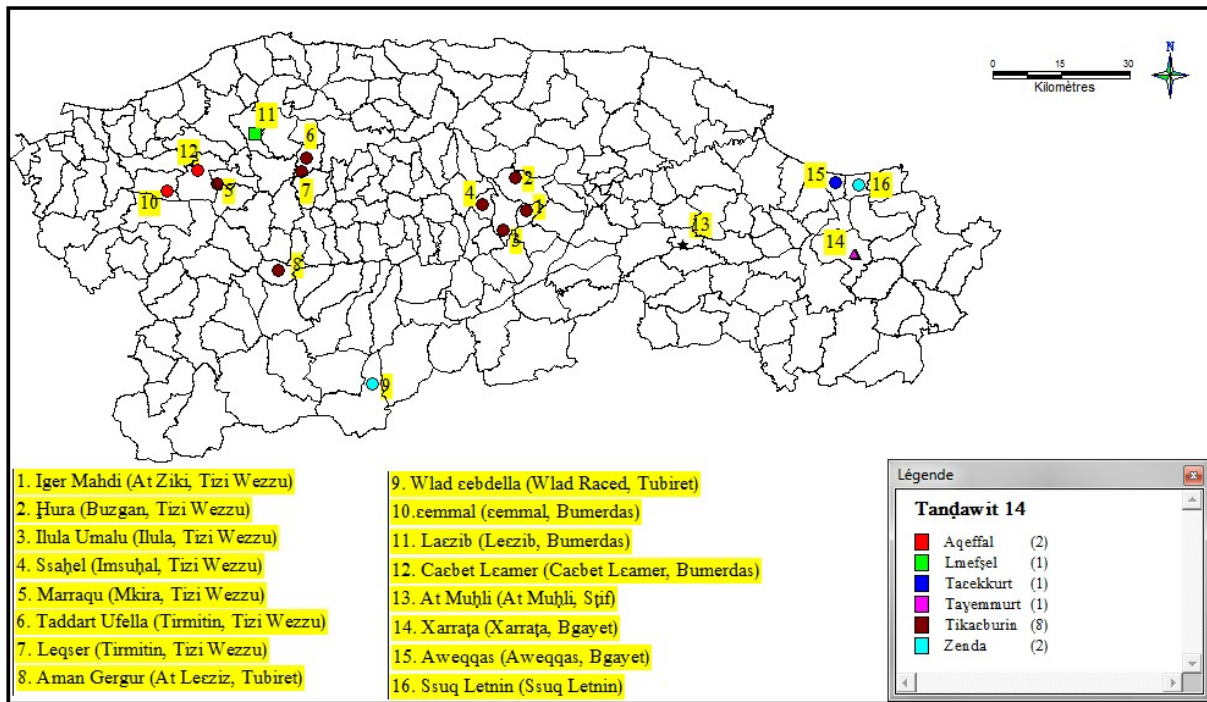
Awal « *Intistin* » di temnađin iseg i d-nejmae ammud, yesca ukkużet n tenđiwin :

- « *agaemir* », tessemras-it temnađt n Aweqqas deg Bgayet.
- « *ajaebub ameqqran* », yezdi deg temnađin-agi: Iger Mahdi, Hura, Ilula Umalu, Ssašel deg Tizi-Uzzu.
- « *ijyed ameqqran* », yezdi deg temnađin-agi: At Muħli deg Sřif, Xarrađa, Ssuq Letnin deg Bgayet.
- « *izrem ameqqran* », yezdi deg temnađin-agi: Laezib, Taddart Ufella, Leqşer, Maraqu deg Tizi-Uzzu, Wlad Sebđ Llah, Amn Grur deg Tubiret, Caebet, Semmal deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (Izrem ameqqran, ijyed ameqqran, ajaebub ameqqran, agaemir), ur llint ara deg-s tenđiwin niđen.

Variation : « Poignet »

Taşleđt

Awal «poignée» di temnađin iseg i d-nejmeæ ammuđ, yesea seddiset n tanđiwin :

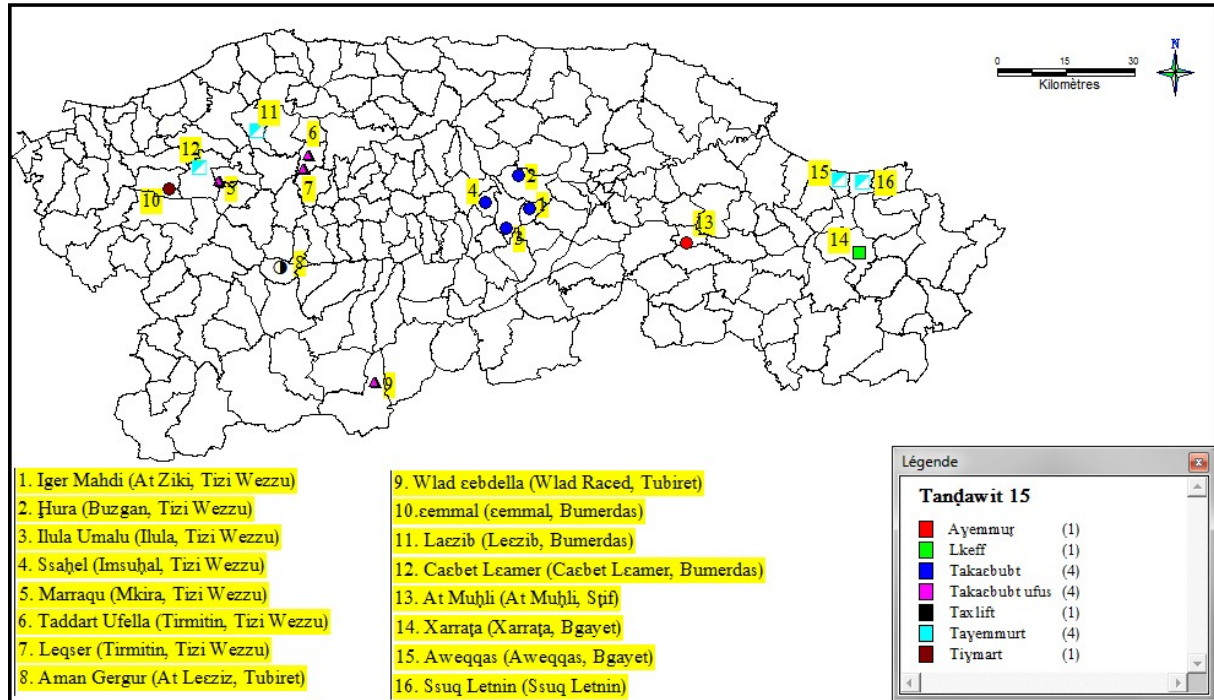
- « *aqeffal* », yezdi deg temnađin-agi : Caebet Leamer, Semmal deg Bumerdas.
- « *imeşel* », tessemras-it temnađt n Laezib deg Bumerdas.
- « *taekkurt* », tessemras-it temnađt n Aweqqas deg Bgayet.
- « *tayemmurt* », tessemras-it temnađt n Xerraĥa deg Bgayet.
- « *tikeæburin* », yezdi deg temnađin-agi : Iger Mahdi, Ħura, Ilula Umalu, Ssaĥel, Taddart Ufella, Leqşer, Marraqu deg Tizi-Uzzu : Aman Grur deg Tubiret.
- « *zenda* » yezdi deg temnađin-agi : Ssuq Letnin deg Bgayet, Wlad Sebd Llah deg Tubiret.

Tamawt

Takerĥa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (zenda, tikeæburin, tayemmurt, taekkurt, imeşel, aqeffal).

Tella deg-s tenđawit temsilañt: [θikæʃvorin] deg temnađin i d-nebder s ufella.

Variation : « Coude »

Taşleđt

Awal « *Coude* » di temnađin iseg i d-nejmæ ammud, yesæa sat n tanđiwin :

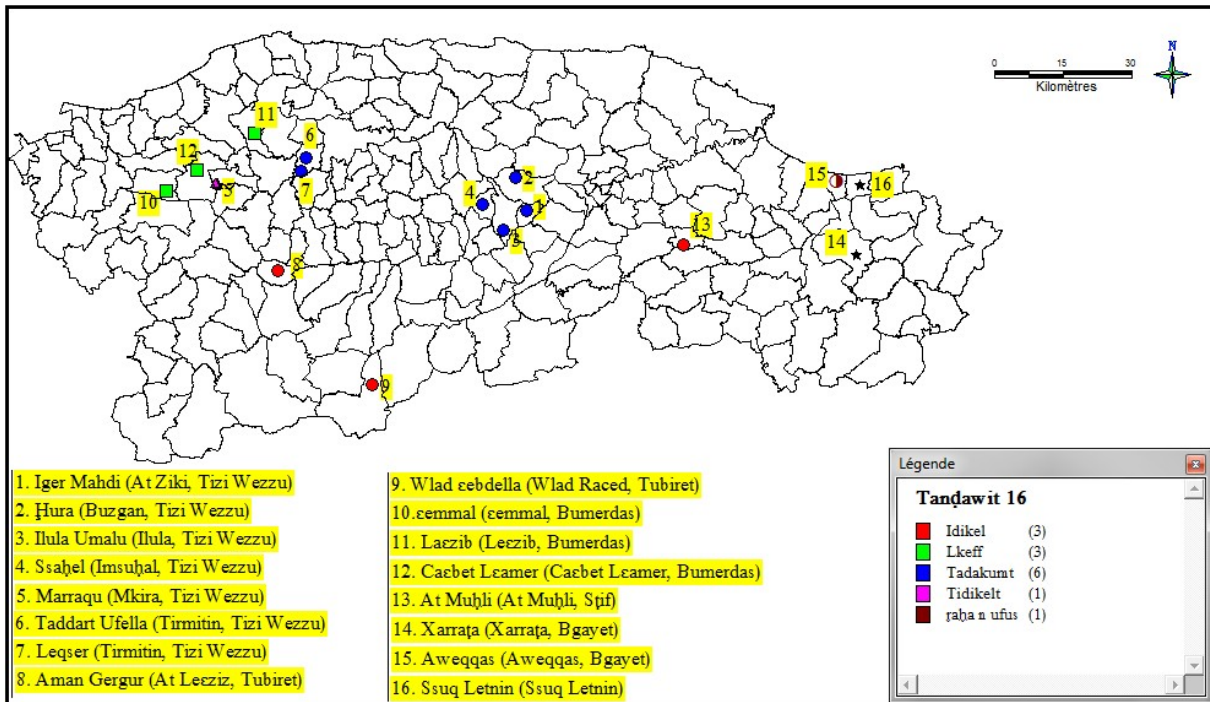
- « *ayemmur* », tessemras-it temnađt n At Muĥli deg Stif.
- « *lkeff* », tessemras-it temnađt n Xarraĥa deg Bgayet.
- « *takeebubt* », yezdi deg temnađin-agi: Iger Mahdi, Ĥura, Ilula Umalu, Ssaĥel deg Tizi-Uzzu.
- « *takeebubt ufus* », yezdi deg temnađin-agi: Wlad æbd Llah deg Tubiret, Marraq, Taddart Ufella, Leqşer deg Tizi-Uzzu.
- « *taxlift* », tessemras-it temnađt n Aman Grur deg Tubiret.
- « *tayemmurt* », yezdi deg temnađin-agi: Aweqqas, Ssuq letnin deg Bgayet, Læzib, Cæbet Læamer deg Bumerdas.
- « *tiymart* », tessemras-it temnađt n æmmal deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (tiymart, tayemmurt, taxlift, takeebubt ufus, ayemmur, lkeff, takeebubt).

Tella deg-s tenđawit temsislant : [θakæʕvuvθ] deg temnađin i d-nebder s ufella.

Variation « paume »

Taşleđt

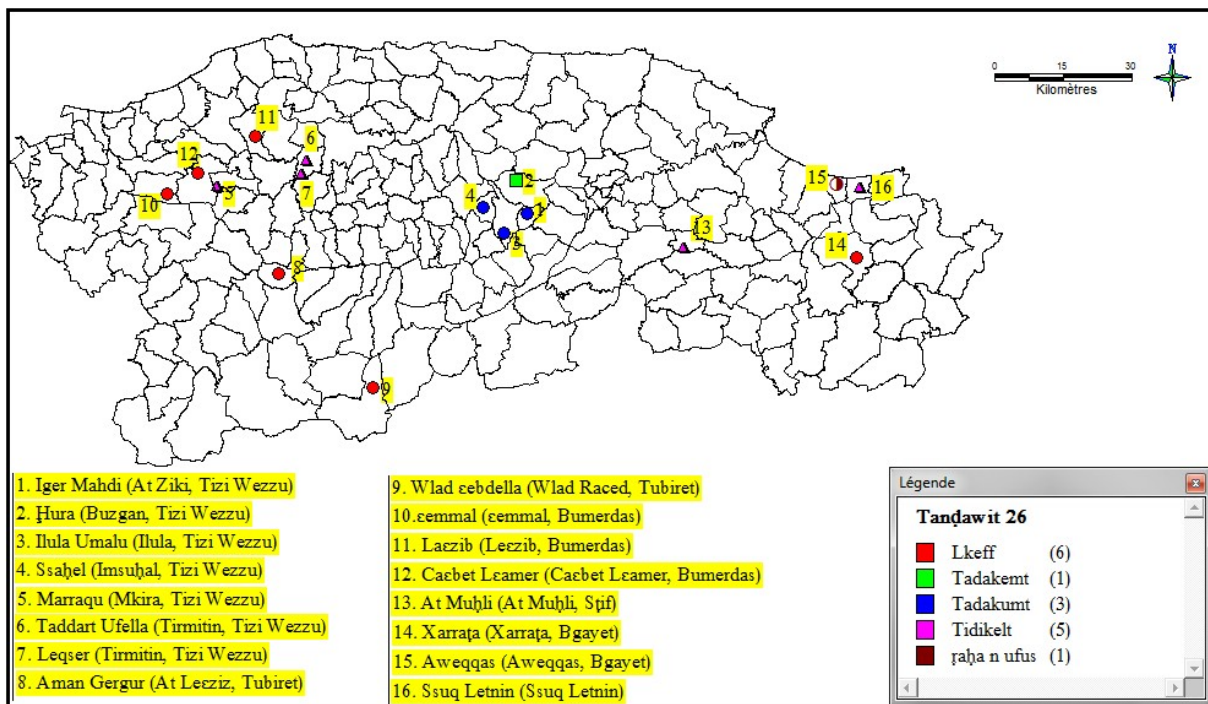
Awal « Paume» di temnađin ideg nejmeř ammuđ, yesea semmuset n tanđiwin:

- « *idikel* », yezdi deg temnađin-agi : At Muřli deg řif, Wlad řebd Llah, Aman Grur deg Tubiret.
- « *lkeff* », yezdi deg temnađin-agi: Laezib, Caebet Leamer, řemmal deg Bumerdas.
- « *tadakumt* », yezdi deg temnađin-agi: Iger Mahdi, řura, Ssařel, Ilula Umalu deg Tizi-Uzzu.
- « *tidikelt* », tessemras-it temnađt n Marraq deg Tizi-Uzzu.
- « *řařa ufus* », tessemras-it temnađt n Aweqqas deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (idikel, lkeff, tadakumt, tidikelt, řařa ufus), ur d-nufi ara deg-s tenđiwin niđen.

Variation : « paume»

Taşleđt

Awal « » di temnađin iseg i d-nejmeč ammud, yesea semmuset n tanđiwin :

- « *lkeff* », yezdi deg temnađin-agi : Xerrata deg Bgayet, Wlad řebd Llah, Aman Grur deg Tubiret, řemmal, Caebet Leamer, Laezib deg Bumerdas, Marraq deg Tizi-Uzzu.

- « *tadakemt* », tessemras-it temnađt n řura.

- « *tadakumt* », yezdi deg temnađin-agi : Iger Mahdi, Ilula Umalu, Ssařel deg Tizi-Uzzu.

- « *tidikelt* », yezdi deg temnađt-agi : Marraq, Taddart Ufella, Leqřer deg Tizi-Uzzu, At Muřli deg řtif, Ssuq Letnin deg Bgayet.

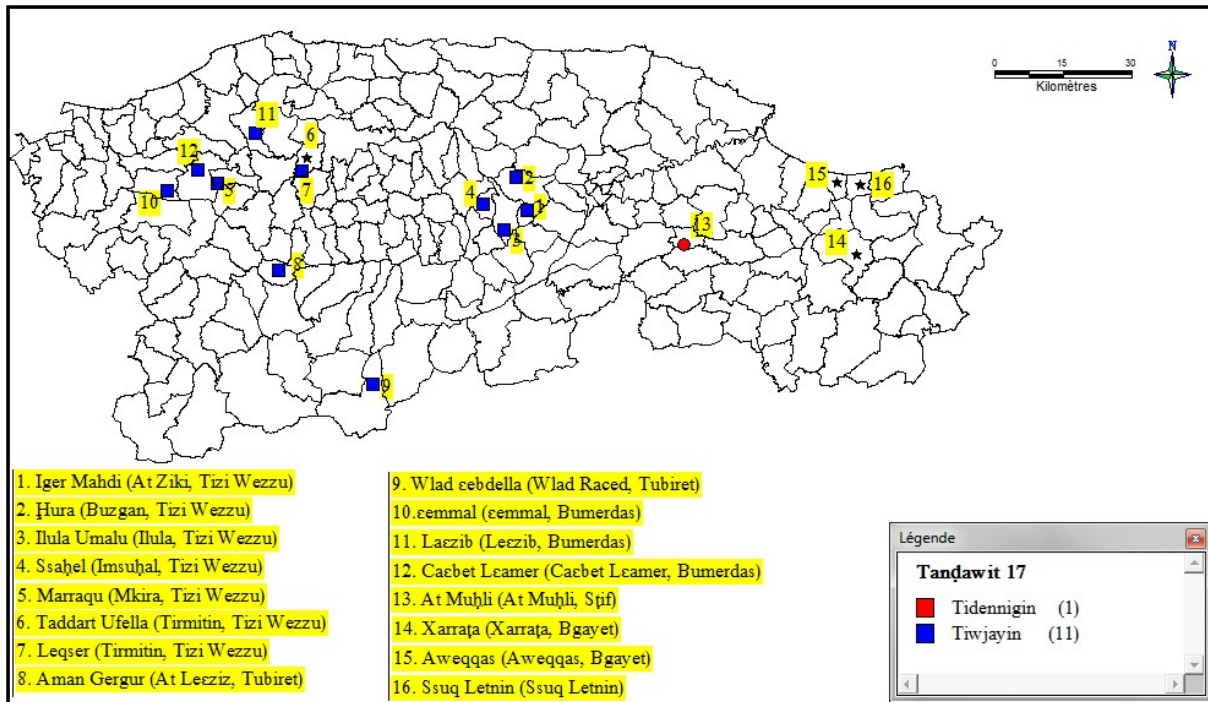
- « *řařa n ufus* », tessemras-it temnađt n Aweqqas deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (lkeff, řařa n ufus, tadakumt, tidikelt, tadakemt).

Tella deg-s tenđawit tamsislanť: [θađaxomθ], [θađaxəmθ].

Variation : « pommette»

Taşleđt

Awal « Pommette » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea snat n tanđiwin :

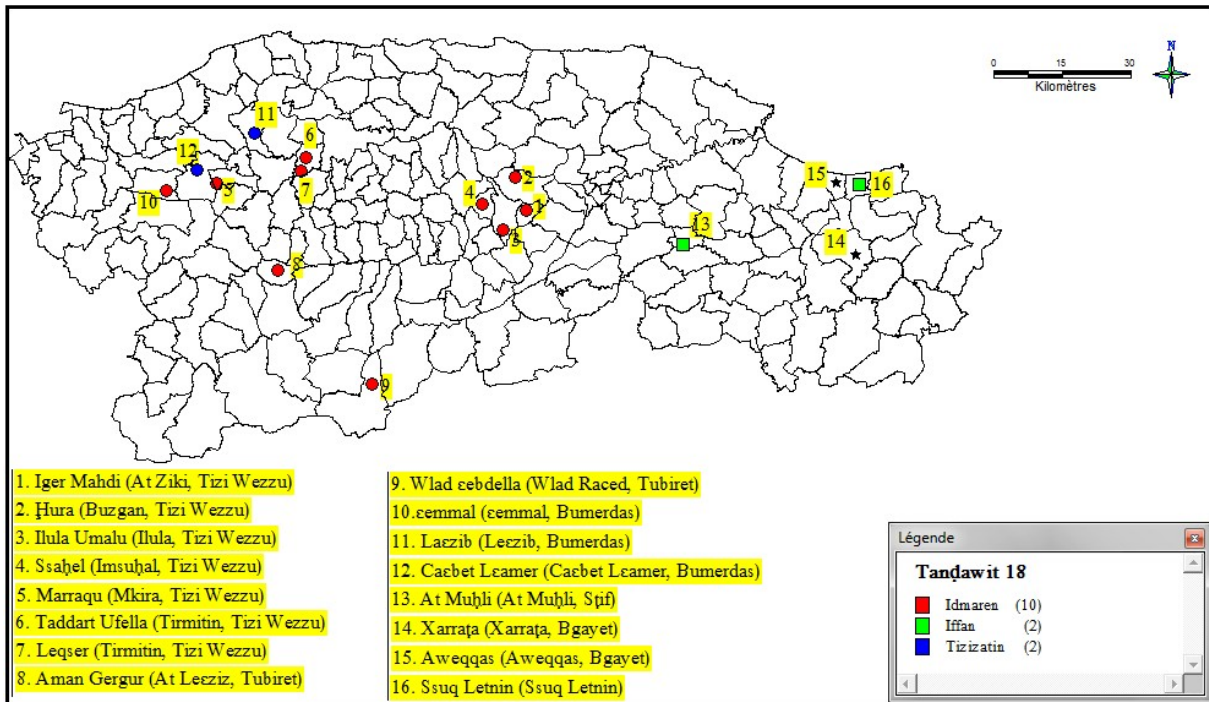
- « *tidennigin* », tessemras-it temnađt n At Muħli deg Sřif.
- « *tiwjayin* », yezdi deg timnađin-agi : Iger Mahdi, Һura, Ilula Umalu, Ssaħel, Leqşer, Marraq deg Tizi-Uzzu, Wlad Sebdlah, Aman Grur deg Tubiret, Lazib, Caebet Leamer, Semmal deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (tiwjayin tiennigin), ur d-nufi ara deg-s tanđiwin niđen.

Timnađin n (Xarrađa, Aweqqas, Ssuq Letnin, Taddart Ufella) ur d-nufi ara deg-sent isalan.

Variation : « Poitrine »

Taşleđt

Awal « *Poitrine* » di temnađin iseg i d-nejmeş ammud, yesşa krađet n tanđiwin :

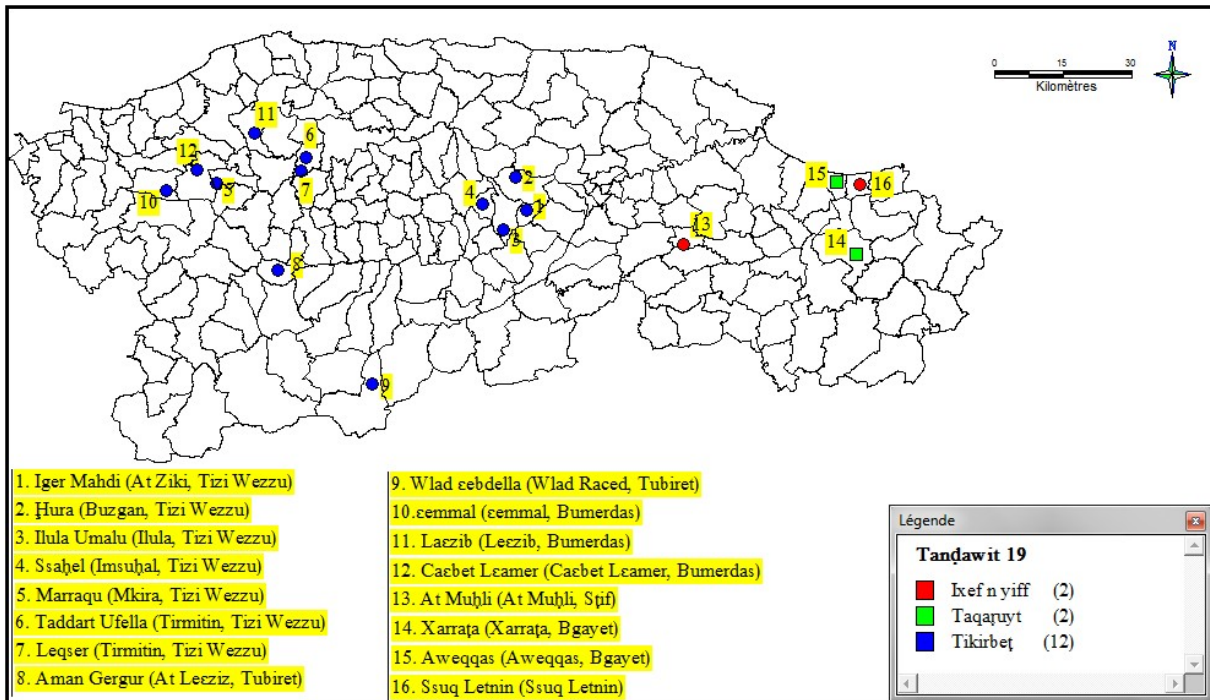
- « *idmaren* », yezdi deg temnađin-agi : Ilula Umalu, Iger Mahdi, Һura, Ssašel, Taddart Ufella, Leqşer, Maraqu deg Tizi-Uzzu, Wlad Şebd Llah, Aman Grur deg Tubiret, Şemmal deg Bumerdas.
- « *iffan* », yezdi deg temnađin-agi : Ssuq Letnin deg Bgayet, At Muħli deg Ştif.
- « *tizizatin* », yezdi deg temnađin-agi : Caebet Leamer, Laezib deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (idmaren, iffan, tizizatin).

Deg temnađin n (Aweqqas, Xerrađa) ur d-nufi ara deg-sent isalan.

Variation : « Mamelon »

Taşleđt

Awal « *Mamelon* » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea krađet n tanđiwin :

- « *ixef n yiff* », yezdi temnađin-agi : At Muħli, Ssuq Letnin deg Bgayet.

- « *taqeruyt* », yezdi temnađin-agi : Aweqqas, Xerrařa deg Bgayet.

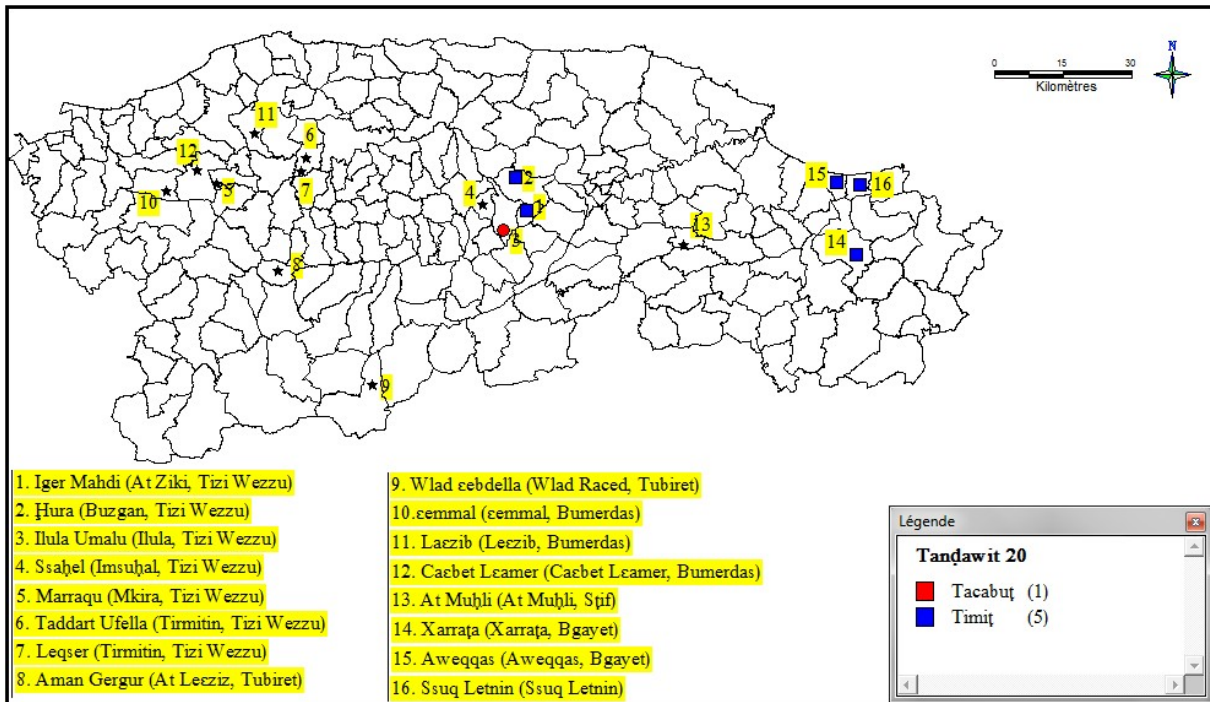
- « *tikirbeđt* », yezdi temnađin-agi : Iger Mahdi, Һura, Ilula Umalu, Ssaħel, Marraq, Taddart Ufella, Leqşer deg Tizi-Uzzu, Wlad əbd Llah, Aman Grur deg Tubiret, əemmal, Laezib, Caebet Leamer deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (ixef n yif, taqeruyt, tikirbeđt).

Tella deg-s tenđawit temsislant : [θixirvæt] deg temnađin i d-nebder s ufella.

Variation : « Nombrił »

Taşleđt

Awal «Nombrił» di temnađın iseg i d-nejmee ammud, yesea snat n tanđiwin :

- « *tacabuđ* », tessemras-it temnađt n Ilula Umalu deg Tizi-Uzzu.

- « *timiđ* », yezdi deg temnađın-agi: Aweqqas, Sşuq Letnin, Xarrađa deg Bgayet, Iger Mahdi, Hura deg Tizi-Uzzu.

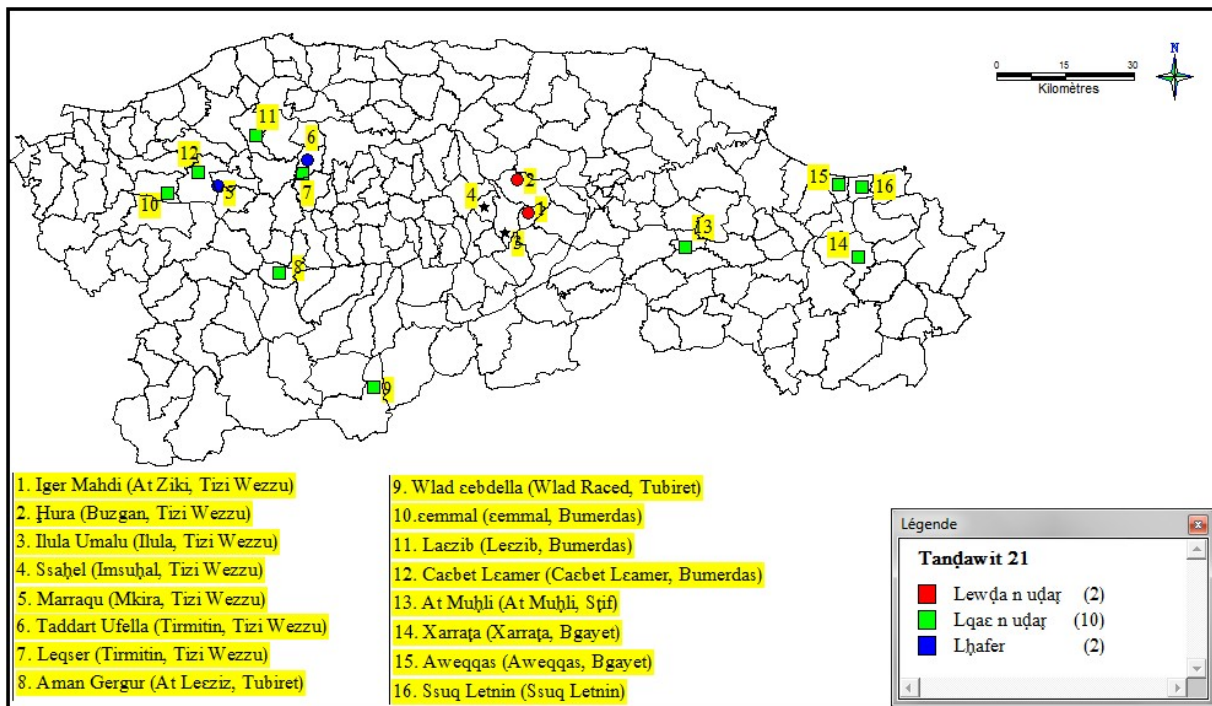
Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tanđawit n umawal: (tacabuđ, timiđ).

Tella deg-s tenđawit temsislant : [θařavot].

Deg temnađın-agi : (At Muđlı deg Sşif, Wlad eebd L lah, Aman Grur deg Tubiret, Taddart Ufella, Sşhel, Leqşer, Marraq deg Tizi-Uzzu, Laezib, Caebet Leamer, eemmal deg Bumerdas, ur d-nufi ara isalan.

Variation : « Cou de pied »

Taşleđt

Awal « Cou de pied » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea kraçet n tanđiwin:

- « *lewđa n uđar* », yezdi temnađin-agi: Iger Mahdi, Ĥura deg Tizi-Uzzu.

- « *lqae n uđar* », yezdi temnađin-agi: Xerrađa, Aweqqas, Ssuq Letnin deg Bgayet, At Muħli deg Ştif, Wlad Şebd Llah, Aman Grur deg Tubiret, Leqşer deg Tizi-Uzzu, Şemmal, Laezib, Caebet deg Bumerdas.

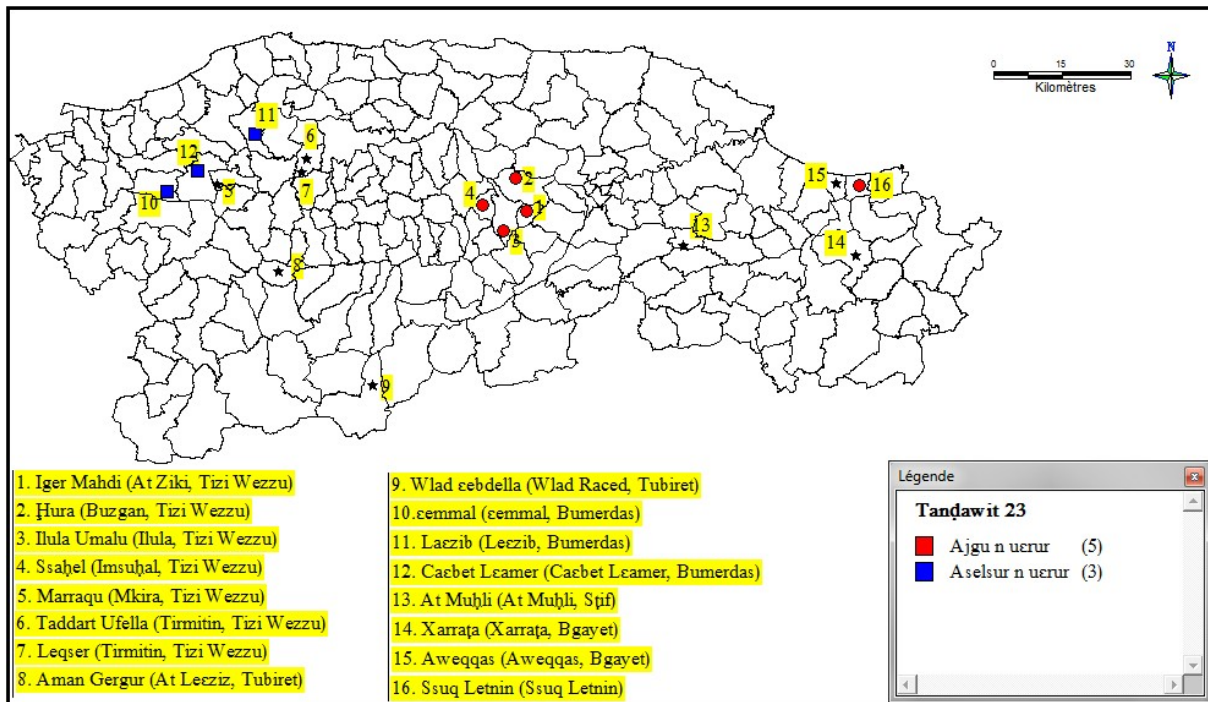
- « *lħafer* », yezdi temnađin-agi: Taddart Ufella, Maraqu deg Tizi-Uzzu.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (lewđa n uđar, lqae n uđar, lħafer), ur yesei ara tanđiwin niđen.

Deg temnađt n (Ssaħel, Ilula Umalu) ur d-nufi ara deg sent isalan.

Variation : « Colonne vertébrale »

Taşleđt

Awal « *Colonne Vertébrale* » di temnađin iseg i d-nejmeç ammud, yesea snat n tanđiwin:

- « *ajgu n uerur* », yezdi deg temnađin-agi: Iger Mahdi, Ĥura, Ssaĥel, Ilula Umalu deg Tizi-uzzu, Ssuq letnin deg Bgayet.

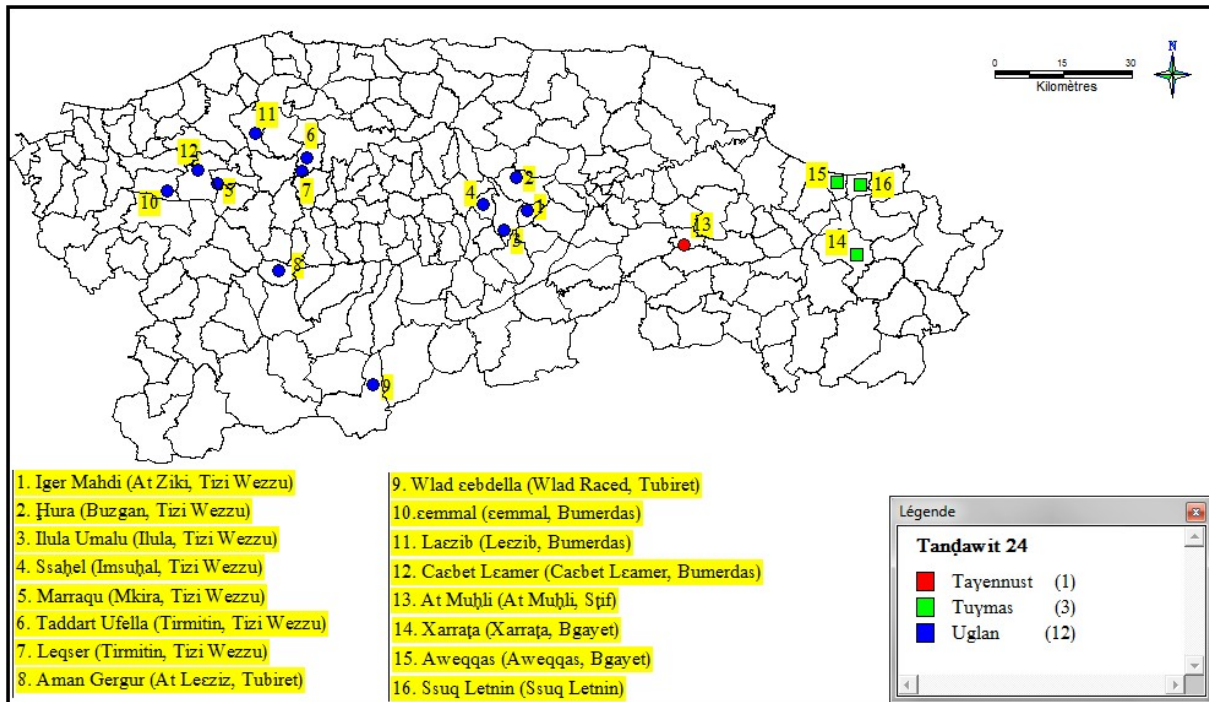
- « *aselsur n uerur* », yezdi deg temnađin-agi: Semmal, Laezib, Caebet Leamer deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal : (ajgu n uerur, aselsur n uerur).

Deg temnađin n (Caebet Leamer, Laezib, Semmal, Wlad Sebdlah, Aman Grur, Taddart Ufella, Leqşer, Marraq) ur d-nufi ara deg-sent isalan.

Variation : « Dent »

Taşleđt

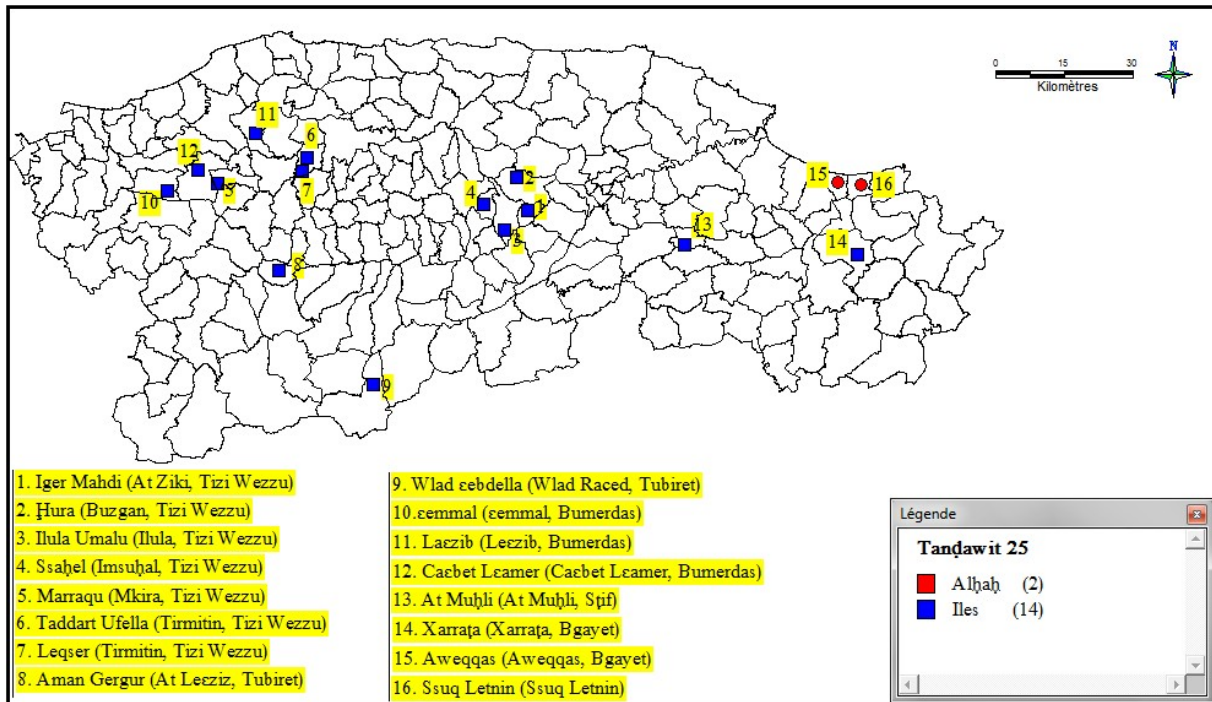
Awal « *Dent* » di temnađin iseg i d-nejmee ammuđ, yesæa krađet n tanđiwin :

- « *tayennust* », tessemras-it temnađt n At Muħli deg Ştif.
- « *tuymas* », yezdi temnađin-agi: Xarrađa, Aweqqas, Ssuq Letnin deg Bgayet.
- « *uglan* » yezdi temnađin-agi: Iger Mahdi, Ilula Umalu, Ĥura, Ssaħel, Taddart Ufella, Marraqi deg Tizi-Uzzu, Aman Grur, Wlad Sebđ Llah deg Tubiret, Laezib, Semmal, Caebet Leamer deg Bumerdas.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal: (tayennust, tuymas, uglan), ur d-nufi ara deg-s tenđaiwin niđen.

Variation : « Langue »

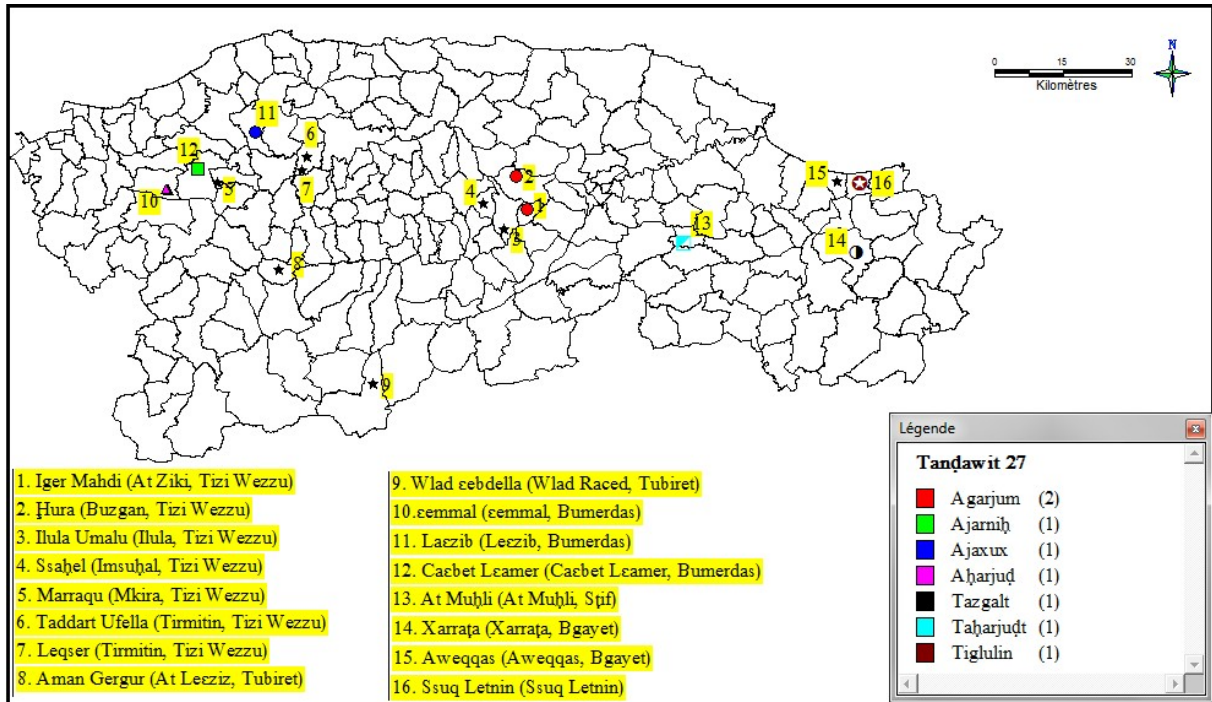
Taşleđt

- Awal « *Langue* » di temnađin iseg nejmeε ammuđ, yesea snat n tanđiwin :
- « *alħaħ* », yezdi deg temnađin-agi: Aweqqas, Ssuq Letnin deg Bgayet.
- « *iles* », yezdi deg temnađin-agi: Iger Mahdi, Ĥura, Ilula Umalu, Ssaħel, Taddart Ufella, Leqşer, Marraq deg Tizi-Uzzu, Læzib, Semmal, Caebet Leamer deg Bumerdas, Xarrađa , At Muħli deg Ştif, Wlad Sebdlah, Aman Grur deg Tubiret.

Tamawt

- Takerđa-agi tella deg-s tenđawit n umawal (alħaħ, iles).
- Tella deg-s tenđawit temsistant [irəs], deg temnađt n Ĥura.

Variation: « Gorge »

Taşleđt

Awal « Gorge » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea sat n tanđiwin :

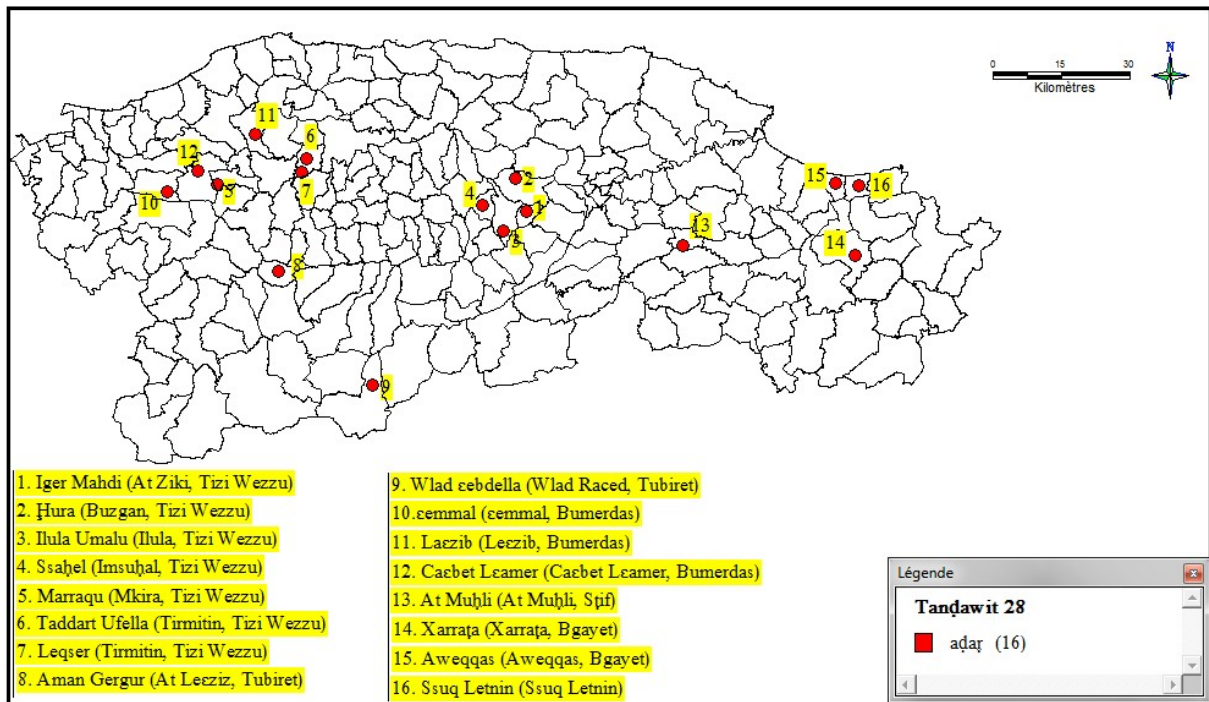
- « *agarjum* », yezdi deg temnađin-agi: Iger Mahdi, Ĥura deg Tizi-Uzzu.
- « *ajarnih* », tessemras-it temnađt n Caebet Leamer deg Bumerdas.
- « *ajaxux* », tessemras-it temnađt n Laezib deg Bumerdas.
- « *aħarjuđ* », tessemras-it temnađt n Semmal deg Bumerdas.
- « *tazgalt* », tessemras-it temnađt n Xerraća deg Bgayet.
- « *taħarjuđt* », tessemras-it temnađt n At Muħli deg Sřif.
- « *tiglulin* », tessemras-it temnađt n Ssuq Letnin deg Bgayet.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tendawit n umawal : (agarjum, ajarnih, ajaxux, aħarjuđ, tazgalt, taħarjuđt, tiglulin), ur tessei ara tanđiwin nniđen.

Deg temnađt n (Marraq, Aweqqas, Ilula Umalu, Ssaħel, Aman Grur, Wlad Sebd Llah, Taddart Ufella, Leqşer) ur d-nufi ara isalan deg-s.

Variation : « Pied »

Taşleđt

Awal « Pied » di temnađin iseg i d-nejmee ammud, yesea yiwet n tanđiwt :

- « ađar », yezdi deg temnađin n ummud marra.

Tamawt

Takerđa-agi tella deg-s tenđawit temsillant : [atɔr] nufa-t-id deg temnađt n (At Muĥli), ur d-nufi ara deg-s tanđiwin niđen.

Tagrayt :

Deg tagara n yixef-agi wis krađ, deg tseleđt i nexdem, nufa-d amgirred ger tmeslayin n temnađin iseg d-nejmee ammud, aya yettuƣal ƣer lbaedan yellan ger-asent.

Nufa-d deg tesleđt-agi snat n tanđiwin : Tanđawit n umawal d tin n temsislit, maca tin n umawal tugget ugar.

Llan kra n wawalen, semrasen-ten deg kra n temnađin ulac-iten deg tiyiđ.

Tagrayt tamatut

Tagrayt tamatut

Anadi-ntey, yebna yef tesleđt n yismawen n tfekka n umdan d-negmer deg wařas n temnađın n tmurt n Leqbayel, tebđa yef krađet n yiřricen :

Ixef amenzu: D ařric alřaway : deg-s nessaweđ ad d-nbeggen talya n yismawen-agi, nufa-d tuget n yismawen d iřerfiyen, ama d imalayen ama d untiyen, maca d imalayen i yegkten, nufa-d ařas n yismawen n wasuf, leřqen 39,64%, ma d wid n usget leřqen 26,38%, akken i d-nufa diyen ismawen imeftiyen yulřen s usuddem maca ur llin ara s wařas , nufa-d kra n yismawen imerđilen, ttuyalen yer tutlayt n taerabt .

Deg temsislit ur d-nufi ara amgirred ameqqran .

l → [r]

Md : Iles → [irəs] deg temnađt n Hura deg Tizi-Uzu.

đ → [t]

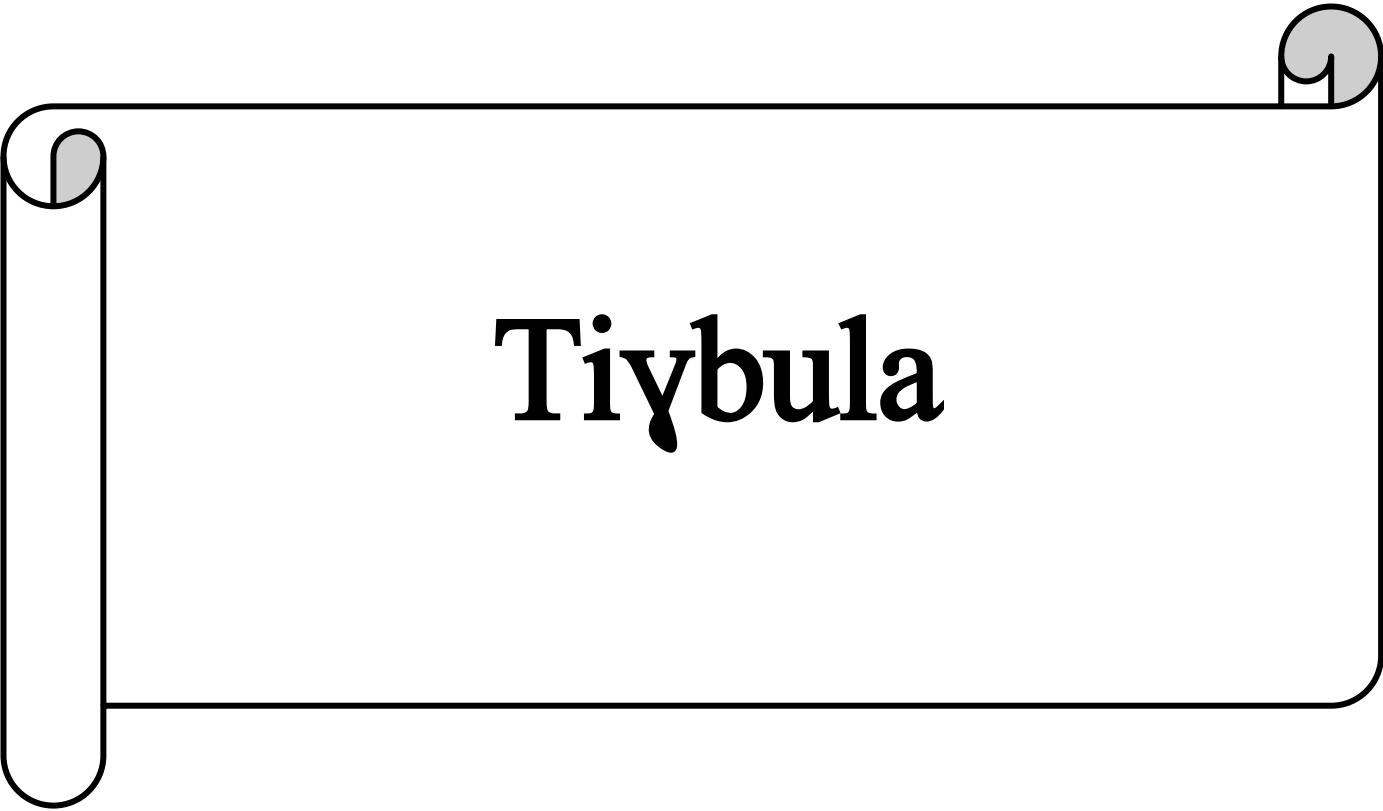
Md : Ađar → [atar] deg temnađt n At Muřli deg Stif

Ixef wis sin: Ařric asnamkay, yebđa yef sin yiřricen :

Ařric amenzu : d tazrawt tasnamkayt ama d assayen isnamkiyen n yisem ama d takenwa ama d tagetnamka.

Ařric wis sin : nufa-d amgirred d ameqqran gar yimeslayan n temnađın anda i d-negrew ammud-ntey, larya ger temnađın n lwilayat yemxallafen acku tilisa-nsent mbaeădent. Aya nesbeggen-it-id deg tkerđiwin i nexdem.

Ixef wis krađ : deg-s nerra-d tikerđiwin i wumi nga tasleđ, i ayd-yesseknen s tbut tannđiwin yellan ger temnađın seg d-negmer ammud.

A graphic of a scroll with a black outline and a light gray shadow. The scroll is unrolled, showing a white rectangular area in the center. The word "Tiybula" is written in a bold, black, serif font in the center of the scroll. The left edge of the scroll is rolled up, and the right edge is also rolled up at the top.

Tiybula

➤ IDLISEN

- ✓ AINO-NIKLAS. S, *la lexicologie, Armand Colin, paris, 1997.*
 - ✓ BASSET . A, *la langue berbère, New York, London, Toronto, 1952 .*
 - ✓ CHAKER. S, *Manuel de la linguistique berbère, T₁, Bouchene, Alger, 1991.*
 - ✓ CANTINEAU.J, « *Racine et schémas* » *In Mélange offerts à William Marçais, G.P, Maisonneuve, paris, 1950.*
 - ✓ DUBOIS.J et Al, *Dictionnaire de la linguistique et des sciences du langage , Larousse, paris , 1994.*
 - ✓ HADDADOU. M.A, *le guide de la culture et de la langue berbère, ENAL-ENAP, 1994.*
 - ✓ HAMIMI.G, *Grammaire et conjugaison amazighe, L'Harmattan, paris, 1997.*
 - ✓ IDRES.A et MADI.R , *Dictionnaire Universel Bilingue Français-Tamazight, Jazz,*
 - ✓ KAHLOUCHE.R, « *Les critères d'identification des emprunts en berbère (Kabyle) , in, cahier de linguistique sociale (Linguistique et antropologie) université Rouen , 1996.*
Alger, 1994.
 - ✓ LEHMAN.A et MARTIN.B.F, *La lexicologie : sémantique, morphologie, lexicographie, Armand Colin, paris 2013.*
 - ✓ MAMMERI.M, *Tajeɣrumt n tmaziɣt (Tantalala taqbaylit) , bouchen, Alger, 1990.*
 - ✓ NAIT-ZERRAD.K, *Tajeɣrumt n tmaziɣt tamirant , T₁ ENAG, Alger , 1995.*
 - ✓ SALMINEM .A .N , *La lexicologie : sémantique , morphologie , lexicographie , Armand colin , paris 1997 .*
 - ✓ TAMINE.J.G, *La grammaire , phonologie,morphologie , Armand colin paris , 1990 .*
 - ✓ TOURATIER.G, *Lasémantique, Armand colin /HER, paris 2000.*
- <http://maps.Google.com>

A horizontal scroll graphic with a black outline and a light gray shadow. The scroll is unrolled in the center, with the word "Timerna" written in a bold, black, serif font. The left end of the scroll is rolled up, and the right end is also rolled up, with a small gray circle indicating the roll.

Timerna

A graphic of a scroll with a black outline and a light gray shadow. The scroll is unrolled, showing the word "Amawal" in a bold, black, serif font. The scroll has a vertical strip on the left side and a small circular detail at the top right corner.

Amawal

Amawal Tamaziyt Tafransist :

Tamaziyt	Tafransist
Agensay	Interne
Aherfi	Simple
Akenni	Comparaison
Allal	Moyen
Alyac	Morphème
Amalay	Masculin
Amawal	Lexique
Amaway	Hyperonymie
Amqan	Nombre
Ammud	Corpus
Amselyu	Informateur
Amettwawi	Hyponymie
Aneflisem	Métonymie
Ayawas	Plan
Asalay	Schème
Tayiwant	commune
Asenmmer	Remerciement
Asyil atlay	Signe linguistique
Aseyzan	Logiciel
Assay	Relation
Awal	Mot
Azar	Racine
Ixef	Chapitre
Tabadut	Définition
Tagrayt	Conclusion
Tagetnamka	Polysémie
Takenwa	Synonymie
Takerqa	Carte
Talulya	Homonymie
Tamawt	Remarque
Tamnaqt	Région
Tamsertit	Assimilation

Tamukrist	Problématique
Tandawit	Variation
Tanmegla	Antonymie
Tantala	Dialecte
Targalt	Consonne
Tarrayt	Méthode
Tasnamkit	Sémantique
Tayunt	Unité
Tazgenayrit	Semi-voyelle
Tazrawt	Etude
Tazwart	Introduction
Tiybula	Sommaire
Tiyra	Voyelle
Tisegzal	Abréviation
Umyellel	Hiérarchique
Unti	Féminin

A horizontal scroll graphic with a black outline and a light gray shaded area on the left side. The scroll is unrolled, showing the word "Ammud" in a bold, black, serif font. The scroll has a small circular detail at the top right corner, suggesting it is a page from a book or a scroll.

Ammud

Ammud n tfekka n umdan

Ismawen n tfekka n umdan, i d-nejmeε seg mraw seddiset(16) n temnađin, seg semmuset(5) n lwilayat yemxallafen: (Maraqu, Taddart Ufella, Leqşer, Ssađel, Hura, Iger Mahdi, Ilula Umalu, deg Tizi Wezzu, (Wlad Sebdlah, Aman Grur) deg Tubiret, (Laεzib, Caebet Leamer, Σemmal)deg Bumerdas, (Aweqqas, Xerřađa, Ssuq Letnin)deg Bgayet, (At Muđli) deg Ştif.

Tamnađt Awal s tefransist	Tizi wezzu						Bumerdas		
	T	M	S	I-M	I-U	Ĥ	Σ	L	C . L
Cheveux	Acebbub [aʃəbbuv]	Acebbub [aʃəbbuv]	Acebbub [aʃəbbuv]	Acekkuĥ [aʃəkkuĥ]	Acebbub [aʃəbbuv]	Acekkuĥ [aʃəkkuĥ]	Acebbub [aʃəkkuĥ]	Cεer [ʃʁ]	Cεer [ʃʁ]
Front	Anyir [anjir]	Anyir [anjir]	Anyir [anjir]	Tawenza [θawənzə]	Agendur [arəndur]	Tawenza [θawənzə]	Anyir [anjir]	Agendur [arəndur]	Anyir [anzir]
Sourcil	Timmi [θimmi]	Timmi [θimmi]	Zaeyun [zaʃjun]	Ammiwen [ammiwən]	Leeyun [ləʃjun]	Leeyun [ləʃjun]	Timmi [θimmi]	Leeyun [ləʃjun]	Timmi [θimmi]
Joue	Leĥnak [ləĥnaχ]	Leĥnak [ləĥnaχ]	Leknaĥ [ləĥnaχ]	Leĥnak [ləĥnaχ]	Leknaĥ [ləĥnaχ]	Leĥnak [ləĥnaχ]	Lexdud [ləxdud]	Leĥnak [ləĥnaχ]	Leĥnak [ləĥnaχ]
Pommette	Tiwejjayin [θiwəʒʒajin]	–	–	–	–	–	–	–	–
Narine	Inzer [inzər]	Inzer [inzər]	Inzer [inzər]	Inzer [inzər]	Ayenjur [aʁənʒoʁ]	Axennfuc [axənnfuʃ]	Inzer [inzər]	Inzer [inzər]	Inzer [inzər]
Oreille	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzən]	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzokən]	Imezzuyen [iməzzokən]
Cou	Aεenqiq [aʃənqiq]	Aεenqiq [aʃənqiq]	Amegređ [aməxrəđ]	Amegređ [aməxrəđ]	Aεenqiq [aʃənqiq]	Amegređ [aməxrəđ]	Aεenqiq [aʃənqiq]	Aεenqiq [aʃənqiq]	Aεenqiq [aʃənqiq]
Lévres	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]

Ammud

Amernu II

Poitrine	Tabbuct [θaḅbuθ]	Tabbuct [θaḅbuθ]	Iftan [ifθan]	Iftan [ifθan]	Iftan [ifθan]	Iftan [ifθan]	Ibbac [iḅbaʃ]	Tizizatin [θizizaθin]	Tizizatin [θizizaθin]
Mamelon	Tæeqqayt n yidmaren [θaʃəq̄qajθ n jiḍmarən]	Tæeqqayt n yidmaren [θaʃəq̄qajθ n jiḍmarən]	Tikirbet [θixirvət]	Tikirbet [θixirvət]	Tikirbet [θixirvət]	Tikirbet [θixirvət]	Tikirbet [θixirvət]	Tikirbet [θixirvət]	Tikirbet [θixirvət]
Combinic	Timmiṭ [θimmiṭ]	Timmiṭ [θimmiṭ]	Timmiṭ [θimmiṭ]	Timmiṭ [θimmiṭ]	Tacabuṭ [θaʃavot]	Timmiṭ [θimmiṭ]	Timmiṭ [θimmiṭ]	Timmiṭ [θimmiṭ]	Timmiṭ [θimmiṭ]
Cuisse	Amessad [aməssad]	Amessad [aməssad]	Tayma [θaɾma]	Aqesbud [aqəsvod]	Taqummict [θaɣummiθ]	Timcacin [θimʃaʃin]	Timcacin [θimʃaʃin]	Amessad [aməssad]	Taqnint [θaɣnint]
Genou	Rṛekbat [r̄rəkvaθ]	Rṛekbet [r̄rəkvaθ]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]	Rṛekbat [r̄rəkvaθ]	Rṛekbat [r̄rəkvaθ]
Cou de pied	Lḥafer [lhafər]	Lqae n uḍar [lqaeɔḍar]	Lqae n uḍar [lqaeɔḍar]	Lewḍa n uqejjir [ləwḍoqəʒʒir]	Lqae n uqejjir [lqaeɔqʒʒir]	Lqae n uḍar [lqaeɔḍar]	Lḥafer [lhafər]	Lḥafer [lhafər]	Lqae n uḍar [lqaeɔḍar]
Coude	Takeeburt n ufus [θakəʃvorθufus]	Takeeburt [θakəʃvorθ]	Takeeburt [θakəʃvorθ]	Tiymart [θiɪmarθ]	Takeeburt [θakəʃvuvθ]	Takeeburt [θakəʃvuvθ]	Takeeburt [θakəʃvuvθ]	Takeeburt [θakəʃvorθ]	Tiymart [θiɪmarθ]
Colonne Vertébrale	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Aselsur n uzagur [aʒɣuwəʃrur]	Ajgu n uerur [aʒɣuwəʃrur]	Aselsur n uerur [asəlsur bəʃrur]
Dos	Aerur [aʃrur]	Azagur [azaxur]	Azagur [azaxur]	Aerur [aʃrur]	Aerur [aʃrur]	Aerur [aʃrur]	Azagur [azaxur]	Azagur [azaxur]	Azagur [azaxur]
Poignet	Tikeeburin [θikəʃvorin]	Tikeeburin [θikəʃvorin]	Tikeeburin [θikəʃvorin]	Tikeeburin [θikəʃvorin]	Tikeeburin [θikaʃvorin]	Tikeeburin [θikaʃvorin]	Aqeffal [aqəffal]	Lmefšel [lməʃsəl]	Aqeffal [aqəffal]

Ammud

Amernu II

Paume	–	Tidikelt [θiðəχelt]	Tadakumt [θaðaxumθ]	Tadakumt [θaðaxumθ]	Tadakumt [θaðaxumθ]	Tadakumt [θaðaxumθ]	Lkeff [lkəff]	Lkeff [lkəff]	Lkeff [lkəff]
	–	–	–	–	–	–	Axelxal [axəlɣal]	–	–
Cheville	Takeebubt n uqejjir [θakəʃvuvθ oqəʒʒir]	Takeebubt n uqejjir [θakəʃvuvθ oqəʒʒir]	Tiweltziɖt [θiwəltziɖs]	Tiweltziɖt [θiwəltziɖs]	Tiweltziɖt [θiwəltziɖs]	Taweltziɖt [θawəltziɖs]	Takeebubt n uɖar [θakəʃvuvθoɖar]	Takeebubt n uɖar [θakəʃvuvθ oɖar]	Takeebubt n uɖar [θakəʃvu vθoɖar]
Cotes	Iberɖiyen [ivərɖijən]	Iberɖiyen [ivərɖijən]	Iberɖiyen [ivərɖijən]	Iberɖiyen [ivərɖijən]	Iberɖiyen [ivərɖijən]	Iberɖiyen [ivərɖijən]	Ṭwabaq [twavaq]	Ṭwabeq [twavaq]	Ṭwabaq [twavaq]
Dent	Tuymas [θuɤmas]	Tuymas [θiɤmas]	Uglan [uxlan]	Uglan [uxlan]	Uglan [uxlan]	Tuymas [θuɤmas]	Uglan [uxlan]	Tuymas [θuɤmas]	Tuymas [θuɤmas]
Langue	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iles [irəs]	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iles [iləs]
Gorge	Aħerjid [aħərʒid]	Aħerjuɖ [aħərʒid]	Agerğum [axərɖʒum]	Agerğum [axərɖʒum]	Agerğum [axərɖʒum]	Agerğum [axərɖʒum]	Ajaɣniħ [aʒəɣniħ]	Ajaxux [aʒaxux]	Ajaɣniħ [aʒəɣniħ]
Intistin	–	–	Ajeɤbub ameqqran [aʒəʃvuv aməqqrən]	Ajeɤbub ameqqran [aʒəʃvuv aməqqrən]	Ajeɤbub ameqqran [aʒəʃvuv aməqqrən]	Izɣrem ameqqran [izɣrəm aməqqrən]	Izɣrem ameqqran [izɣrəm aməqqrən]	Izɣrem ameqqran [izɣrəm aməqqrən]	Izɣrem ameqqran [izɣrəm aməqqrən]

Tamnaqt	Bgayet				Tubiret		Ştif
	X	A	S .L	B.M	A.G	W.R	
Awal Stefransist	X	A	S .L	B.M	A.G	W.R	A.M
Cheveux	Cæř [ʃʁ]	Cæř [ʃʁ]	Cæř [ʃʁ]	Acekuh [ʃʁ]	Acebbub [aʃəbbuv]	Cæř [ʃʁ]	Acekuh [aʃəkuh]
Front	Timmi [θimmi]	Timmi [θimmi]	Aæennur [aʃənnor]	Agendur [arəndur]	Anyir [anjir]	Anyir [anjir]	Agendur [arəndur]
Sourcil	Ibelliwen [ivəlliwen]	Ibelliwen [ivəlliwen]	Ibelliwen [ivəlliwen]	Leeyun [ləʃjun]	Leeyun [ləʃjun]	Timmi [θimmi]	Leeyun [ləʃjun]
Joue	Leḥnak [ləhnaχ]	Leḥnak [ləhnaχ]	Leḥnak [ləhnaχ]	Leḥnak [ləhnaχ]	Leḥnak [ləhnaχ]	Leḥnak [ləhnaχ]	Leḥnak [ləhnaχ]
Pommette	–	–	–	–	Tiwejjayin [θiwəʒʒajin]	Tiwejjayin [θiwəʒʒajin]	Tidennigin [θidənniʁin]
Narine	Axennuf [axənnuf]	Axennuf [axənnuf]	–	Anzaren [anzarən]	Inzer [inzər]	Axenfuc [axənfuf]	Axenfuc [axənfuf]
Oreille	Imejjan [iməʒʒan]	Imejjan [iməʒʒan]	Imejjan [iməʒʒan]	Imezzuɣen [iməzzokən]	Imezzuɣen [iməzzokən]	Imezzuɣen [iməzzokən]	Imejjan [iməʒʒan]
Cou	Rreqba [rrəqva]	Iri [iri]	Rreqba [rrəqva]	Ameggah [aməggah]	–	Amegreḍ [aməʁrəd]	Aæenqiq [aʃənqiq]
Lévers	–	Cwareb [ʃwarəv]	Aṭərbib [atərviv]	Acenfir [aʃənfir]	Acenfir [aʃənfir]	Cwareb [ʃwarəv]	Acenir [aʃənfir]
Poitrine	Tibbac [θibbaʃ]	Tibbac [θibbaʃ]	Tibbac [θibbaʃ]	Iff [iff]	Ibbac [ibbaʃ]	Tibbac [θibbaʃ]	Iftan [ifθan]

Ammud

Amernu II

Mamelon	Taqerruyt [θaqərrojθ]	–	Taqerruyt [θaqərrojθ]	Aqṭmiṛ n yiff [aqṭmiṛ njiff]	Tikirbeḏt [θixirvæt]	–	Ixef ṭiff [ixəf ɸiff]
Nombril	Timiṭ [θimit]	Timiṭ [θimit]	Timiṭ [θimit]	Timiṭ [θimit]	Timiṭ [θimit]	Timiṭ [imit]	Timiṭ [θimit]
Cuisse	Timeccacin [θiməʃʃaʃin]	Timeccacin [θiməʃʃaʃin]	Timeccuca [θiməʃʃuʃa]	Tayma [θaɛma]	Tatquma [θaθquma]	Amessaḏ [aməssad]	Timeccact [θiməʃʃaʃθ]
Le Genou	Afud [afuð]	Afud [afuð]	Afud [afuð]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]	Rṛekbat [rəkvaθ]	Rṛekbrt [rəkvaθ]	Tagecirt [θaxəʃrirθ]
Cou de pied	–	–	Lqae n uḏar [lqaʃ oḏar]	Lqae n uḏar [lqaʃ oḏar]	Lqae n uḏar [lqaʃ oḏar]	Lqae n uḏar [lqaʃ oḏar]	Lqae uṭar [lqaʃ oṭar]
Coude	Taemmurt [θaʃəmmorθ]	Ayemmur [aɛəmor]	Tayemmurt [θaɛəmmorθ]	Tayemmurt [θaɛəmmorθ]	Takeebubt [θakəʃvuvθ]	Taxlifṭ [θaxlifθ]	Tayemmurt [θaɛəmmorθ]
Colonne vertébrale	–	–	–	Ajgu n uəur [azɣu wəʃrur]	Ajgu n uəur [azɣu wəʃrur]	Ajgu n uəur [azɣu wəʃrur]	–
Dos	Tigga [θigga]	Tigga [θigga]	Tiwwa [θiwwa]	Aerur [aʃrur]	Azagur [azaxur]	Azagur [azaxur]	Azaerur [azaʃrur]
Poignet	–	Taekkurt [θaʃəkkurθ]	–	Zzenda [zzənda]	Zzenda [zzənda]	Zzenda [zzənda]	–
Paume	Lkef [lkəf]	Rṛaha n ufus [rəraha ufus]	–	Idikel [iðiχəl]	Lkef [lkəf]	Lkef [lkəf]	Idikel [iðiχəl]
Talon	–	–	–	–	–	Acekkab [aʃəkkaʃ]	–
Cheville	Tiwelziḏt [θiwəlziṭs]	–	–	–	Takeebubt n uḏar [θakəʃvuvθ oḏar]	Takeebubt n uḏar [θakəʃvuvθ oḏar]	Tiwelziḏt [θiwəlziṭs]

Ammud

Amernu II

Cotes	Aceṭṭub [aʃəṭṭov]	Aceṭṭub [aʃəṭṭov]	Aceṭṭub [aʃəṭṭov]	Iberdiyen [ivərdijən]	–	Ifula [ifula]	Ddaw n ṭabaq [ddaw tavaq]
Dent	Tiymas [θiɪmas]	Tiymas [θiɪmas]	Tuymas [θiɪmas]	Tiymas [θiɪmas]	Tuelac [θuɟlaf]	Tuelac [θuɟlaf] Tiyususin [θiɪnusun]	Tuelac [θuɟlaf]
Langue	Alḥaḥ [alḥaḥ]	Alḥaḥ [alḥaḥ]	Alḥaḥ [alḥaḥ]	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iles [iləs]	Iləs [iləs]
Gorge	Tazgelt [θazɾəlt]	Tazgelt [θazɾəlt]	Tiglulin [θixlulin]	Tarwiḥt [θarwihθ]	Aḥerḡuḍt [aḥərdʒoḍ]	Aḥerḡuḍt [aḥərdʒoḍ]	Taḥerjuḍt [θaḥərʒoṭ]
Intistin	–	Agaemir [agaɟmir]	Ijyed ameqqran [izɪəð aməqqrən]	Ijyed ameqqran [izɪəð aməqqrən]	Izrem ameqqren [izrəm aməqqrən]	Izrem ameqqran [izrəm aməqqrən]	Ijyed ameqqran [izɪəð aməqqrən]
Tête	Aqerruy [aqərɾuj]	Aqerruy [aqərɾoj]	Aqerruy [aqərɾoj]	Aqerruy [aqərɾoj]	Aqerruy [aqərɾoj]	Aqerruy [aqərɾoj]	Aqerruy [aqəoj]
Pied	Aḍar [aḍar]	Aḍar [aḍar]	Aḍar [aḍar]	Aḍar [aḍar]	Aḍar [aḍar]	Aḍar [aḍar]	Aḍar [aḍar]
Bouche	Aqemmuc [aqəmmuɟ]	Aqemmuc [aqəmmuɟ]	Aqemmuc [aqəmmuɟ]	Aqemmuc [aqəmmuɟ]	Aqemmuc [aqəmmuɟ]	Aqemmuc [aqəmmuɟ]	Aqemmuc [aqəmmuɟ]
Main	Afus [afus]	Afus [afus]	Afus [afus]	Afus [afus]	Afus [afus]	Afus [afus]	Afus [afus]
Bassa	Ammas [ammas]	Ammas [ammas]	Ammas [ammas]	Ammas [ammas]	Ammas [ammas]	Ammas [ammas]	Ammas [ammas]
Bras	Iyil [iɪil]	Iyil [iɪil]	Iyil [iɪil]	Iyil [iɪil]	Iyil [iɪil]	Iyil [iɪil]	Iyil [iɪil]
Foi	Tasa [θasa]	Tasa [θasa]	Tasa [θasa]	Tasa [θasa]	Tasa [θasa]	Tasa [θasa]	Tasa [θasa]

Ammud

Amernu II

Vésicule	Izi [izi]	Izi [izi]	Izi [izi]	Izi [izi]	Izi [izi]	Izi [izi]	Izi [izi]
Visage	Udem [uðəm]	Udem [uðəm]	Udem [uðəm]	Udem [uðəm]	Udem [uðəm]	Udem [uðəm]	Udem [uðəm]
Cile	Cfer [ʃfər]	Cfer [ʃfər]	Cfer [ʃfər]	Cfer [ʃfər]	Cfer [ʃfər]	Cfer [ʃfər]	Cfer [ʃfər]
Epaule	Tayet [θajəts̃]	Tayet [θajəts̃]	Tayet [θajəts̃]	Tayet [θajəts̃]	Tayet [θajəts̃]	Tayet [θajət̃ds̃]	Tayet [θajəts̃]

Tira tumrist

Ammud :Aweqqas

Taddart : Aweqqas

Isem : Bujemæa

Leæmer : 46 iseggasen

a-Tira tumrist

Azul fell-am, anisi-kem? Aweqqas. Maëlic ad d-kem steqsiy? Ad iyi-d-thedređ yef tfekka n bnaðem, acu yesæa. Besmillah tazwara yesæa aqaruy. Iquray, aqerry, neqqar Һawla iqerray, umbaæd yesæa cæar, neqqar anzed.

I yer daxel ? yer daxel ideyduyen, lecfarat, izuran, yellan udem, udmawen, umbaæd yella uæennur, llan ibelliwen, ibelliw , lecfar, icfar. Allen, bon nesæa acebҺan-nni daxel neqqar-as amellal, aberkan-nni neqqar-as memmu, umbaæd llan teҺnikin, leҺnak umbaæd llan iyusmaren ,yiwen ayesmar, llan imejjan yiwen imej.

Ger daxel d acu yellan? Yella uleҺah, tiymest yiwet, tuymas, umbaæd llan-t tiglulin, Les amidalles, winna yer daxel neqqar-as timinja.

I wayi? Neqqar-as aqemmuç, umbaæd wayi neqqar-as aterbib, iterbiben, rreqba.

Swaædey yer tayet, Tayet, yiwet tayett, tiwwa, iyellan, taæmmurt

I xilla ? Tiymartin, umbaæd nesæa ifassen, yiwen afus,

yesæa aҺad, itudan, icer, icaren, ajellid, agellim, izuran kif kif.

Ger daxel d acu ak i yellan ? Llan idmaren, yella ul, listuma, tasa, aҺerfuf, aҺiҺan, izi , ijeydan, yella ijyed ameqran, taculliđt n waman n tasa, tigezzal, tibbuccin, tabbuct .

I wayen i as-id-yezzin akken-ni? Aqerruy n tebbuct, icetҺban, yiwen neqqar-as acetҺeb, aæbbut.Timit, timeccuca, yiwet neqqar-as dayen taxellalt, tixellalin, Һawla tixullal, afuđ, ifadden. I tiyi ?AҺar, iҺarren, tugzelt, tiwlzedt.

Iwayi ? Lqaæ n uđar, tifednin yiwet tifdent, ammas, lwalda, iyæs , iyæssan .

b-Tira tamsislayt

[Azul fællam waniskæm awqqæs maflif akæm sæqisæ ajid hæđræđ æf Һafkka nbnadæm afu jæsfa bæsmilah Һzawara jæsfa aqeruj næqqar Һawla iqurraj umbafđ jæsfa ffar næqqar anzæđ izđaxæl idaæææn læxfaraҺ llan akwiđækkiҺ đafu jællæn uđæm uđmawæn umbafđ jælla usænnur llan ib ælliwæn ibælliw m æjarjifar izđaxæl æll æn næsfa aҺæbҺænnin zđaxæl næqqars am ællal abækanin næqqars mummu umb fđ llan Һshnikæn laҺnak umbafđ llan i æusmaræn jiwæn

akəsmr izðaxəl ðafu jəllan j əlla ul əhañ θikməsθ jiwəθ θuκmas umdaŋð llan θiglilin
 læzzmidəjj win zðaxəl nəqqars θiminza nəqqar aqummu ʃ umbafð waji nəqqərs atarbib
 itarbən araqba iθji θujəθ jiwəθ θajətt θiwa ikəllan θaŋmmurθ ixəlla θikəmmurθ umbafð
 nəsfə ifəssan jiwən afus jəsfa atəđ itidən iʃər iʃərən azəllid agəllim izurən kikifən izðaxəl
 ðafu jəllan llan idmarən jəla ul istuma θəsa adərfuf atihən izi ijəκðən jəlla izκəð aməqqrən
 θaʃlid nwamən ntsasa θigzal θəbbuʃʃin θəbbuʃ iwina isjəzən akk ni aqqruij
 nθbbuʃ iʃtəban jiwən nəqqars a ʃutəb aʃəbud θimit θməʃuʃa nəqqars θaxələtt i θaji
 urθəsmimara atar itarrən θugzəlθ θiwgzəðθ lqəʃ utar θifədnin jiwəθ θifənd əmmas i κəs
 ikəsən]

Ammud : Nat Muḥli

Taddart : Nat Muḥli

Isem : Rabah

Leɛmer : 52 iseggasen

a-Tira tumrist

Azul , nekki n Nat Muḥlli. Maɛlic ad d-thedred yef tfekka n bnadem ?

Nesɛa aqqaruy, iqarruyen, anzaɗ, acekkuh, tamelyiɣt, lexfarat, idammen, izuran, imejjan, imej, talemɣuɗt, tilemɣuɗin, laeyun, udem, udmawen, agendur, igenduren, lecfar, cifar, tiɗ, allen, memmu n wallen, lehnaɣ, iḥnik.

Swaɛdeɣ yer wudem, d amek i teqqarem? Tidennigin, ayesmar, icenfiren, clayem .Tiya neqqar-asent acenfir n wadda, acenfir n ufella, aqemmuc, tiɣnusin, taɣenust, iles, taḥerjuɗt, taclalt, aɛenqiq.

I tiya? Tayett, tuyat, azaɛrur, lemfasel, taymurt, tiyemrin, iyil ,iyallen, tiwelziɗt, afus, ifassen, idikel, idukal, aɗaɗ, iɗuɗan. Accaren , icer, aglim , ifan , yiwen n yiff, dixef n tiff, idmaren , taɛebbuɗ, timiɗ.

I wayen yellan yer daxel? Ul, izuraɣ, tasa ,afwad, aɗiḥan, ikerciwen, ijeɣdanen imeqqranen, ijeɣdanen irqaqanen, tigezzelt,tigezzal, lwalda, icc n ddarya, tassemt, izuraɣ n wul, timecacin.

I wayi amek I as-teqqarem ?

Imeslan, ammas d zaɛrur, iɗaren, aɗar, tamsaɗt, timeṣṣaɗin , tablult, tigelziɗt, iwrez, tifiednin, tiffident, tesɛa accaren, lqaɛ uɗar, tɗabaɣ, ddaw tɗabaɣ, yer daxel-is yesɛa iberɗiyen.

b-Tira tamsislayt

[Azul waniskəm niθ mæihli maɣliɣ adħæðær kæf nəbnadəm nəsfæ aqaruɣ iqarruj ən anzaɗ aɣækkuħ θamælkæθ læxfaraθ iðamən izran imɣɣən imɣ θalæmæiθ θilæmæuɗin laɣjin uðəm uðəmaɣwən agændur igændurən læɣfar ɣifar θiæ all ən mæmmim wall ən laḥnaɣ ihæniɣ iθaji θiðnnigən akæsmar iɣənfirən ɣlakəm ijəwən aməɣs θiɣqaræms aɣnfir nwada aɣənfæ nufæla aqəmmuɣ asætu θiæknussn θakænsθ ilæs θaḥarujuɗ θaɣlalθ aɣnæqiq iθiji θajætt θujaθ azaɣrur læmfææl θakæmmuθ θiææmrin ikæl ikællan θiwælziθ afus ifassən iðæɣl iðuɣal atæð iɗuɗan iwji aɣarən iɣær aglim ifan ɣiwən iff ðix æf n θiff iðmar ən θaɣbbuɗ θimit iwaji ɣællan ɣðaxæl ul

izzurən θəsa afwwað atihən ikar jiwən izəðanən imqranən izəðanən iqaqən θigzəlθ θ igzzl
lawda ijjndarja iwji aməχ θsənim iməslan ammas dʒʒrur itarən atar θamsaθ θimsəttin θblilθ
θigəlziθ iwrəz θifəðənθ θəfa aʒarən laqʒ utar daw təbəq ibardijin].

Ammud : Ssuq Letnin

Taddart : Ssuq Letnin

Isem : Yusef

Laemer-is : 50 iseggasen

a-Tira tumrist

Maelic ad k-mesteqsiy, amek akk i teqqarem i tfekka n umdan ? Ad d-bduy seg ufella alamma d idarren, inzad, inzaden, ccær, imej, imejjan, aqemmuc, iqemmucen, tiymest, tiymas, inzer, inzaren, lehnak, lehnaken, tiṭ, taṭiwin, ibel, ibelliwen, ccifer, ccwafer, memmu n tiṭ, taennuṛt, tiennuṛin .

I wayi ? Udem, udmawen, iri, irawen, rreqba,

Ireqbunen, tayet, tuyat, idmaren. I tiyi amek I as teqqarem? Tabbuct, tибbucin. I winna akken i as-id-yezzin? Taqerruyt n tebbuct, tigga.

I wayi amek i as-tettsemmim ?

Ur neqqaṛ ula, afus, ifassen, aṭaḍ, iṭuḍan, aṭar, iṭarren, difent, difenten, aemmur, iemmuren, lemfaṣel, acetṭub, iceṭban, tammaṣ , timmasin, lekerc , lakeruc .I tayi ? Timit, timiṭin ,afud , ifadden.

I wayi amek i as-tqqaṛem ?

Agerz, igerzen , tigelgit, tiwelziḍt. I tayi ? Amessaḍt, imessaṭen. I wiya ? Timeccacin, tameccact. I yer dixel acu yellan akki ? Ul, ulawen, tassa, tassiwin, izi, aṭihan, ijeṛdanen, timeict, alḥaḥ dixel uqemmuc, ilḥahen.

I tin akk yer dixel?

Tazgalt ney timiga. I yer dixel uqerruy d acu i yellan? Dyada, I wayi ? Wayi d lkeff, iṛesan, izuṛan, iccareṛ, iccer, Ayeṣmaṛ, iyeṣmaṛen.

b-Tira tamsislayt

[Azul msəlxir waniskəm t̄sasəhliθ maʃliʃ akəm səqsik aməχ akk i θəttsemmim iθəfkka nbnad əm ruħaḍ ḍbəḍuṣ sufəla alama ḍitarrən inzəḍ inzadən ʃʃiṛ imiz iməʒʒan aqəmmuʃ iqəmmuʃən θiɜməθ θiɜams inzər inzərən ləhnək ləhnəkən θiṭ θaṭiwin ibəl ibəlliwen ʃʃiṛ ʃʃwafər mummun nθiṭ waji θaʃənnuṛt θiʃənnuṛin iwaji uḍ əm uḍmawən iri irawən ʃʃəqba irəqbunən θajətt idəmmarən iθiji aməχ iθəttsemmim normal θabbuʃθ iwina

akən isədi jizən θaqərujθ nθəbuʃəθ waji tiw̄wa iw̄ji am əχ isθətt̄səmm̄mim urn̄ttsəmi ula afus
ifassən atad̄ itud̄ən atar itarr̄ən ðifənθ ðifənθən aʃəmm̄mur iʃəmm̄murən ləmfasəl aʃətt̄ub iʃətt̄an
θamm̄ as θimm̄asin ləkərʃ θaji θimit̄ θimit̄in afud̄ afud̄ afadd̄ ən iw̄aji akəms θətt̄səmm̄mim
agərz igərzən θigəlgiθ θiwəlziθ θaji aməssat̄ im əssatan̄ θiməʃʃafin̄ θaməʃʃafθ̄ izðaxəl afu
jəllan̄ ul ulaw̄ ən θasa θasswin̄ ib ərfat̄ izi atihan̄ izəkdan̄ən θimʃiʃθ̄ alħah̄ðaxəl uqəmm̄uʃ
ilah̄ən iθin̄ akk̄ zðaxəl θazgalθ̄ nəκ θimigā izðaxəl uqərr̄θj̄ ðafu jəllan̄ dəkðā urθəqqarmar
θaməlkiθ̄ θaməlkiθ̄ waji ləkəf̄ ikəsən̄ izuran̄ iʃʃən̄ nəqqar̄ akəsmar̄ ikəsmar̄ən θamm̄arin̄]

Ammud : Xerrāta

Taddart : Xerrāta

Isem : Nadya

Leemer : 48 iseggasen

a-Tira tumrist

Azul, azul ,ansi-kem ma ulac ayilif ? N dagi n Xerrāta, nekki d Nadya .

Amek teqqarem i tfekka n bna dem ?

Ad nezwir deg yixef, yeeni aqarruy, dina yer daxel dyada, ideyduyen, dina tamelyiyt, dina berra ad naf azegyef, deg udem, udmawen, ixef, ixfawen, dinna deg wudem ad naf timmi, ibelliwen, abelliw, tiṭṭiwin, tiṭ. yer daxel ? Cafer, yer daxel memmu, dina ad naf axennuf, ixennufen , lahenk. I tayi ? Tiṭelbuzin, yiwet taṭelbuzt, imejjan, imej, aqemmuc . I xella ? Iqmmucen. I wayi ? Cwareb. I yiwen ? Careb.

I yer daxel? Anaf tiymas, yiwet tiymest, iles, yer daxel tazgalt, yer berra ad naf tamart, iyasmaṛen, yiwen ayesmaṛ, nesəa iri

I xilla? Irawen, daxel n yiri ad naf agejum, wina imseblee yettawi ar ukerciw. yer daxel ad naf idmaren, yer daxel anaf ul ulawen, idmaren yiwet naqqar-as tidmert, win yer daxel iburaf. Umbaed tibbucin, yer berra, i yiwet n tebbuct i tin I as-d-yezzin akken ? Ur as-nettsemmi ula, mbaed lkerc d listuma imi ttsemmin lkerc ? Ala, aebbuṭ, i berra timiṭ, daxel ad d-naf ijeydanen d irqaqen, d ujeɣdan agaemir dinna ad naf tasa, tigezzal. I yiwet Tigezzelt, wina aṭihan, izi, tuyat, tayet, tigga.

Wayi amek i as-tettsemmin? Ur as-nettsemmi ula, iyallen, iyil, ad naf iyemmren, yiwen ayemur deg-sen lemfaṣel, umbaed afus, ifassen , tieakkurin aya, yiwet taekkurt, iṭuḍdan, yiwen aṭaḍ, iccareen, yiwen icer, izuran, yiwen azar, aksum, ajlud aṭas ijelwen, rraḥa n ufus. Acetṭub, icetṭben ṭabaq aṭas iṭubquqen, dina ad naf ammas, timecacin, i yiwet? Tameccact, immasen, imesaṭen , yiwen amessaḍt, umbaed, ifadden, yiwen affud, i tayi? Ur nettsemmi ula , anaf iṭarren, yiwen aḍar deg-sen tifendin, tieakkurin, yiwet tifendet, awrez, iwarzen, lqaa iṭaren, umbaed neqqar iysan, yiwen iyəs.

b-Tira tamsislayt

[Azul azul waṣu larizəju xarta ḍəg niḍa mawraḥ maṣliṣ akmsəqsik maṣliṣ aməkiθ
θsəmmim akk i θfəkkā nbnad əm adnəzwur ḍəg jixəf jəṣni aqrru θ ḍina szəxəl daḳaḍ

iðræðuræn dina θamælæiθ dina barrā anaf azgjt ðæg uðem uðemawæn ixæf ixfawæn dina ðæg uðem anaf θimmi ibliwæn ijiwæn abælliw θiitiwæn jiwzθ θit izðaxæl jafar usðaxæl mæmmu anaf axenuf axenufæn lahanx jiwæn lhanx θaji θitlbizin jəwəθ θatəlbuzθ iməzʒan imaz aqəmmuʃ iqəmmuʃən ʃwarəb ʃarəb izðaxæl anaf θiɛmas jiwəθ θiɛməsθ iləs szðaxæl θazgalθ sbrra anaf θamrθ iɛsmarən jiwən aɛsmar nəʃa iri irawən ðaxæl njiri anaf agarzum wina imsəbləʃ jəttawi arkar ʃiwa anaf iðmarən sðaxæl anaf ul ulawən iðamrən jiwəθ nəqqars θiðmarθ/ win szðaxæl iburaf uðaxæl niburaf nəttaf abərʃut aʃu daɛən umbafð θibuʃʃin sbarrā ijiwət θabbuʃθ iθin izdəzin akən usənttsəmra ula mbaʃð inas lkarʃ ala aʃəbbut sbərra θimit uzðaxæl danaf izəɛðanən ðirqaqən ðuzəɛðan agaʃmir dina anaf θəsa θigəzzl θigəzzələθ winaθ aʃihin izi θujaθ ijiwən θajəθ θigg a waji aməx isθsəmmim usənθsəmi ula iɛallən iɛil anaf iɛəmən jiwən aɛəmur ðəgsən ləmfasəl umbafð afus θiʃkkurənaja jiwəθ θaʃəkkurθ ituddən jiwəθ atað iʃarrən jiwən iʃər izuran azar aksum azlið atas izəlwən raħan ufus waji aʃəttub iʃəttəbən təbaq atas itubquqən dina ammas θiməʃaʃin θaməʃaʃθ immasən iməsətən jiwən aməsət umbafð ifaddən jiwən affuð anaf itarrən jiwən atar ðəgsən θifəndən θiʃəkkrin jiwəθ θifəndəθ awrəz iwarzən lqaʃa itarən umbafð nəqqar iɛəsən iɛəs iðəmən]

Ammud : Bumerdas

Tddart : Σemmal

Isem : Fađma Xelxal

Leemer-is : 57 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek am-qqaren? Fađma xelxal luley deg sebea uxemsin, ur sinay ara ačhal di leemer-iw, n taddart n eemman, lamiri n eemman . Amek i as-teqqarem i wagi? Aqarruy, acebbub, tagi neqqar-as tanyirt, laħnak, lexdud, kif kif. Tigi d timmiwin , allen lecfer, tiť, wagi yer daxel d memmu,tinzert, imi, uglan,icenfiren, tačamart, imezzuđen. Tagi d taenqıqt, idmaren, taebbuť. Tin yellan yer daxel n taebbuť d timiť. Wagi seg sya yer da d iyallen, tuyat, ifassen, afus, iduđan, tagi d lkeffet. Tigi meccacin, ađar, tameřađt, meccact, tagi d rekbet, timceť n uđar, tagi d tablult, axelxal, iwirez, tigi d tıfednin, ddaw agi d lħafer n uđa. Deffir ad d-naf tuyat aselsur n uzagur. Ad d-nuđal yer daxel, tigi d uglan, iles, wina yer daxel d aħerjiť. Ayen yellan yer daxel daxel? Yella wul, lkebda, rreya, leřuma, llan iđerman. Ad d-nuđal yer yiđsan, amek i as-teqqarem i iyēs agi? Agams , iyēs n tayett , tagi d lkarbet , taqeffalt , tagi rrekbet, takaerurt. Tagi ma yiwet neqqar timmi ma ktar neqqar timmiwin , tiť ma yiwet , allen ma ktar, imi imawen, tinzart tinzar, tayet tuyat, acenfir icenfiren, ameřađ timřađin, timcact timeccacin, afus ifassen, idmaren ma yiwet neqqar tazizat, ma snat tizizatin. Tid i as-d-yezzen d takerbet, ameđuđ imeđuđen, aenqıq taenqıqt .

b-Tira tamsislayt

[Amək i məqqarən Fađma xəlخال lulək dæg səbfa wxəmsin ur sinək ara ařhal dı ləřməřinu n θađdarθ n řəmman lamiri n řəmman akəm stəqsik amək is θəqqarəm i wagi kuruwən aqarəoj ařəbbuv θagi nəqqaras θanjirθ laħnak laxdud kif kif θimmiwin əllən ləřfər θit wagi kər daxəl məmmu θinzərt uřlan iřənfirən θaťřamarθ iməzzokən θagi θařənqıqθ idmarən θagi řsařəbət i θin kər daxəl n řəbət θiməit i wigi si sja kər dā ikəllən θujaθ ifassən afus idəđan lkəffəθ θigi məřřařin wagi dāđar θaməssat məřřařθ řəkvəθ θaji d řsim řət ođar θaji řsavlult axəlخال inirəz θigi d řsif əđnin i ddaw agi d lħafer ad nukal kər dəffir θigi d řsujaθ asəlsur nuzarur lkərənəθ i θigi uřlan iləs aħarziť əjən jəllan kər daxəl n wəmdən jəlla

ul lkabda rrēja læstoma Ȩlan izerman ad nukal kær jiksān aməxχ is θəqqarəm i jikəs agi
 aɣaməs ikəs n taθjəts lkarvəθ θagi θaqəffalt θagi rəkvəθ θaji nəqqarəs θakafvorθ ad nukal
 kær θagi ma jiwəθ θimmi ma snaθ θimmiwin θit ma snaθ allən imi immawən θinzarθ θinzar
 θajəts θujaθ aʃənfir iʃənfirən aməsadθ θiməsadīn θimʃaʃθ θiməʃʃaʃin afus ifassən iðmarən ma
 jiwəθ θ azizats ma snaθ θizizaθin θið is djəzzin i jidmar ən nəqqarəs θikərvət aməzzok
 iməzzokən aʃənqiq θaʃənqiqθ]

Ammud : Bumerdas

Taddart : Laezib

Isem : Meddah Fadıma

Leemer-is : 75 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek i am-qqaren a xalti? Meddah fadıma, di leemer-iw xemsa usebein n yiseggas-n . Nekk n dagi n laezib. Wagi akk neqqar-as ccer n uqeṛṛuy, agendur, wigi d leeyun, lecfur, wina yer dixel d amemmu n teṭuct, tagi akk d taṭeṭuct i as-neqqar. Nesea tinzert, wagi akk d aqadum, leknaḥ, wagi d aqemmuc, tačamart, aenqiq. I wigi ? D idmaren, akk wagi d taebbūṭ , tina i gezmen akken, neqqar-as timiṭ. Llan yiyallen, akka akk seg sya d afus, wigi d iḍuḍan, tagi d lkeft, accaren. Ad d-nadar yer dagi, wagi d ammas, tagi d tatquma-nney, tigi d tmešaḍin, imešaḍen, tigecriert. Anda i yenejmeε ukessum agi neqqar-as tikebbirt, wagi d aqejjir, d tigecriert, wagi d lḥafer n uqejjir, tigi d tifednin, d asawen d tuyat, azagur akk. D acu yellan akk yer dixel? Tuymas, iles, ajaxux, yella uḍiḥan, izerman, tassa, ul, turt, yella lkerc, d aya i snaḡ. Ad d-nuḡal yer yiḡsan, seg sya yer dagi d takaeburt, lmeḡsel, wigi d ṭwabeq, iyes agi akk neqqar-as iyes n tmešaḍin. Dagi ma yiwet neqqar-as taṭṭuct, tiṭṭucin, leeyun kan i neqqar, tayet tuyat, afus ifassen, iyil iyallen, tamešaḍt timšaḍin, tameccact timcacin, tizizatin , neqqar diyen iftan, yiwet tazizat tizizatin, ma d tin i as-d-yezzin d tikerbeṭ .

b-Tira tamsislayt

[Inijid isemim maddah fadma di lemer-iw xemsa wsevfin sna nakk n daki n l sziv mular ulif ozemred aj diniḍ wagi amax is theqqarəm kurwan wagi ḍ sfar n oqaro wagi ḍ agendur wigi ḍ lafjun lsfar wina kar daxel ḍ amemmu n thetosth tagi akk amax is theqqarəm thetosth is neqqar thinzarḍ wagi akk ḍ aqadum wigi ḍ lahnaḡ i wigi ḍ aqemmuḡ tagi ḍ tsatfamarḍ afenqiq i wigi ḍ idmarən wagi akk ḍ t safəbot i θina i xəzmzn amax is qarən neqqaras θimit llan ikallən akka akk ḍ afus wigi idodan θaji lkəfθ afjarən ad nadar kar waji amax is theqqarəm i wagi ammas θigi ḍ tsaθquma nnək θigi ḍ t siməssadın iməssadın θagi tsigəfirḍ i anda ig nəzmaf akka uksum am ax is theqqarəm θixəbirḍ wagi iqəzzir tsixəfirḍ wagi lḥafər n oqəzzir θigi tsifədnin θigi tsujaθ azur akk dəfu jəllan kar dxel

Թւռտաս իւնս աչախւք յըլլա օճիհան իշըրման թասսա լւ թւրտս յըլլա իկըրջ ծալա ի սնաք աճ նւկալ կըր
 շիւքսան աւաղ իս թըզզըրըմ սի սլա կըր ծա թախախւսւթ իւնթըսըլ ալի ծ քւաւնըզ մա ճիւքս ալի սի սլա
 կըր ծա նըզզըրըս ալկ թիւնսըճին աճ նւկալ կըր թիլի մա յիւթ թաւաղ իս թըզզըրըմ լըլլուն թըլլսլին
 թըլլոլթ թալըտս թւլաթ ախս իֆասսըն իւիլ իւալլըն թաւնսսըտ թիւնսըճին թաւնսլլալթ թիւնսլին նըզզըր
 թիւնսըճին իֆթան յիւթ յ յիւնսըն թիւնսըճին թիւն իս ճլըլլն յսիւքըրնըտ]

Ammud : Bumerdas

Taddart : Cæbet Leamer

Isem : Gdud Hdaya

Leemer-is : 60 iseggasen

a-Tira tumrist

Isem-iw gdud hdaya, di leemer-iw settin n yiseggas-n. Nekk nCaebet Leamer, lamiri n caebet leamer, dayra n Caebet. Dagi yer-wen deg taddart, amek i as-teqqarem i wagi akk? Aqerruy, neqqar cæar, ney acebbub, wagi d udem, tigi neqqar timmiwin, wagi d anyir, allen , wagi yer dixel d memmu, lecfer, tinzert, imi, udem, tagi d tamart, leknaḥ. I tigi? Neḥseb-i-ten akk d leknaḥ, wigi d imezzuyen, aenqiq, idmaren, wigi d icenfiren, taæbbuṭ. Tin i as-d-yezzin anda i yegzem izrem-nni, ma d wagi akk d æelliḍ. Tigi d tuyat, iyil, ifassen, wagi seg sya yer dagi neqqar-as akk iyil. Tagi d lkeffet, iduḍan, iccaren, tigi n ufus neqqar-asant tiqeffalin, taqeffalt. Ad d-ṣubey d akessar, wagi neqqar-as tiqninin, yes ma d leib , ad d-tiniy . Seg sya yer dagi d ammas, wigi d imeṣaḍen iqejjiṛen, tagi d rekbet, tablult, tagi d takaæbubt n uḍar, sadda neqqar timceṭ n uḍar , awrez , lqæ n uḍar . Ad d-nuḃal yer deffir, tigi d tuyat, wagi d alsus n uzagur , dya win i helken neqqar-d : yerez ulsus n uzagur-nnes. Neqqar agames, iyēs agi akk neqqar-as iyil. Wigi neqqar-asen iyzeḥfen. Ayen yesæa umdan yer dixel ? Neqqar iles, tuymas, icenfiren, ajerṇiḥ, tidak i yetebzagen neqqar-asant, graḡem, neqqar ul, tin i yzeṭen lmakla neqqar-as leṣtuma, izrem ameqran, izerṇman i tuṭaḥen, waḥdes-n ur xedmen walu, ameqran d win anda i ad d-tæedi lmakla . Tigezzal diyen. Tagi d tayruṭ, seg ṭabaq d asawen, d tayruṭ, akken neqqar di leid: ad d-nekkes tayruṭ-nni. Tina i as-dyezzin i yedmaren neqqar-as tikirbiṭ. Tazizant tizizatin, timmi, timmiwin, tiṭ, ma snat neqqar allen, tinzart tinzarin, amezzuy imezzuyen, tayet tuyat, afus ifassen, iyil iyallen, taqnint tiqninin, ameṣaḍ imṣaḍen, tablult tiblulin , aḍar idaren . Lwalda anda i xelqen iččiren, tagi d tiymert .

B-Tira tamsislayt

[Isæmiw gdud hdaja ḍi læmriw akkæn sættin næsna θaðdarθ næwlad fli lamiri n jaḥbæt læmæṛ दौरا n jaḥbæt ḍagi kærwæn ḍi θaðdarθ amæk is θæqqaræm i wagi wagi næqqar fæær aqæruj fæær næk aḥævuv wagi ḍ uḍem θigi næqqar θimmiwin wagi anjir allæn kær ḍaxæl ḍ mæmmu læḥfær θinzærθ imi wagi θamarθ læḥnaḡ i θigi nḥæsviθ akk ḍ læḥnaḡ wagi ḍ imæzzokæn aḥænqiq idmaræn wagi ḍ ifænfiren θaḥæbbuṭ i win izdjæzzin anda jærzæm jizæm ḍ

tsafabbut akkəl ð afəħid θigi ð tsujaθ iwil ifassən wagi si sja kər ða ð iwil akk wigi ð ifassən
 θagi ð lkəffəθ iduðan ijjarən θagi n ufus nəqqaras θiqəffalin θaqəffalt ad nsob ð axəssər
 wagi nəqqaras θiqninin xas ðəlfiv aθən tidinik si sja kər ða ð ammas wigi ð iməssadən
 iqəzzirən θagi ð rəkvəθ θavlult θagi θakafvuvθ noðar swadda nəqqar θimfət oðar wagi
 nəqqar awrəz lqaf noðar ad nukal kər ðəffir θigi ð tsujaθ wagi ð alsus nuzayur ðəa win i
 həχən nəqqaras jərəz ulsus nuzayur nnəs nəqqar arməs ikəs agi nəqqaras iwil wigi nəqqar
 asən ikzəfən ajən jəsfa umðan kər ðaxəl Nəqqar iləs θuκmas ijenfirən azərnih θidak ig
 tsənzayən nəqqar asənt gradzəm nəqqar ul θin izəttən lmakla nəqqaras ləstoma nəqqar izrəm
 aməqfan izrman itətaħən wahəðsən ur xədmən walu aməqfan ð win andə θətsfəddi lmakla
 θivəzzal θagi ð tsakrot si ttavəq ð asawən tsakrot akkən nəqqar ði lfið kkəs θakrot nni θinna
 izdjəzzin i jəðmarən nəqqaras θixivət θazizats θizizaθin θimmi akkəl θimmiwin θit ma snaθ
 nəqqar all ən θinzarθ θinzarin aməzzok iməzzokən θajəts θujaθ afus ifassən iwil ikallən
 θaqnint θiqninin aməssad iməssadən θavlult θivlulin adar idarən θəlla lwalda anda xəlqən
 ittjirən θagi ð tsakməθ]

Ammud : Buzgen

Taddart : Hura

Isem : Hurya Buḥaṣ

Leemmer-is : 58 n yiseggasn

a-Tira tumrist

Ad d-nebdu deg uqerruy, yesēa acebbub, ad d-nqeddem yer tawenza, llant wallen, ad d-neqqel yer leeyun, seān memmu, seant lecfur, win niḍen neqqar-as acebḥan. Ad d-nqareb yer anzaren, ad d-neqqel yer uqemmuc, yesēa icenfiren, nesēa uglan, nesēa inyi, taḡuct, ad d-nqeddem yer tačamart. Ad d-nqeddem yer umgreḍt, wagi ddaw n yidmaren. Idmaren neqqar-asant tibbucin. Ad d-nqeddem yer tæbbuṭ, tesēa timiṭ. Ad d-nqeddem yer tqensist, ad d-neqqel yer timcacin, tiqeṣbuḍin, seg timcacin yer tgecrac yer tijlulin. Ad d-neqqel yer iqejjiren, timceṭ n uḍar, tifednin, umbæad d lqae n uqejjir, agerz, umbæad tella twetziṭ. Ad d-nuqel yer ifassen, iyallen, tiymert, nnig-s d tayruṭ, wagi d tadakumt, wigi d iḍuḍan, tigi neqqar-asant leeqadi, wigi d iyil , zeffir n uerur llant tuyat, yella ujgu n uerur, yella ammas . Timi snat n timiwin, tiṭ allen, anzaren, anzaren seān snat n taxjiḍin, acenfir icenfiren, axennuf ixennufen , amezzuḡ imezzuḡen , tayet tuyat , afus ifassen , tabuct tibbucin , aqejjir iqejjiren , tameccact timcacin, tijlulin tajlult . Ad d-nekcem yer ujeebub n taḡect , ur , tigezzal , tassa , taḍihant, turin, leṣtuma , ijeebub ameqran, takarciwt lkerc, izi. Tiwetziṭ, tiwetza, agerz igerzan, taqeṣbuḍt, iyil iyallen, aḍaḍ iḍuḍan, tadakemt tidukam, aḥnik iḥniken, cfer, lecfur, anzar inzaren. Tagi yer deffir d tagarnint n uqeṛruy.

b-Tira tamsislayt

[Ad nawnu ḍag qeroj jāsfa aṣḥkuḥ ad nqāddēm kær θwænza anqāddēm kær lāsjun llant wallæn sʿant mām̄mu sʿant lāsfoṛ win nnidæn nāq̄qaras aṣvḥan ad nqaræn kær wanzaræn ad nqaræn kær lāḥnaḡæn an ʿāp̄di kær imāzzokæn ad nāq̄qel kær uqām̄muṣ jāsfa iṣenfiræn nāsfa uylan inki θakufθ ad nqāddēm kær θtʿamarθ ad nqāddēm kær omāgræḍ wagi ddaw n jidmaræn nāq̄qar θibbuṣin ad nqāddēm kær θqaraj n tābbuṣin ad nqāddēm kær θʿəboṭ θāsfa θimiṭ ad nqāddēm kær θqənsisθ ad nāq̄qel kær θəmʿaṣin si θəmʿaṣin kær θxəṣrar si θxəṣrar kær θqəsvoḍin θəzlulin ad nqaræn kær iqəzziræn θimʿəṭ n oqəzzir θifəḍnin umbafḍ ḍ lqaf n oqəzzir axərz umbafḍ θālla θwəziθ ad nāq̄qel kær ifāsən ikālæn θikmarθ nniṣ tsakroṭ

wagi tsaðaxəmθ wigi ð idoðan θigi nəqqarasənt ləŋqaði wigi nəqqarasən iŋŋarən θaðaxəmθ
wagi ð ikil zəffir n wa ŋrur llant θujaθ jəlla uzgu n bəŋrur jəlla w ammas θimmi snaθ n
θimmiwin θit əllən anzarən sŋan snaθ n təxziðin əŋəfir iŋəfirən əhnik ihniχən axnuf
ixənnufən aməzok iməzokən θajəts θujaθ afus ifassən θabbuŋθ θibbuŋin aqəzzir iqəzzirən
θamŋaŋθ θimŋaŋin θizlulin θazlult ad nəχŋəm kər uzəŋvuv n θakəŋθ ur θixəzzal θassa
tədihant θurin ləstoma izəŋvuv amoqrən θakarŋiwθ lkəŋŋ izi θiwətziŋθ θiwətza axərz ixarzan
θaqəsvot ikil ikəllən adəð idoðan θaðaxəmθ θiðuxam əhniχ ihniχən ŋfəŋ ləŋfor anzar inzarən
θagi kər dəffir tsagarnint n oqəroŋ]

Ammud : Buzgan

Taddart : Iger Mahdi

Isem-is : Keltum At Hemmuc

Leemer-is : 64 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek i meqqaren ?

Keltum at hemmuc, di leemer-iw Rebea usettin n yiseggas-n, n At ziki n iger mahdi , lamiri n Makia. Amek i as-teqqarem i wagi yer wen? Aqerruy, acekkuh , tagi d-tawenza , wigi d ammiwen, tigi d allen, akken twalađ, anzaren, wagi d leknađ, wagi d aqemmuc, akked iččamar agi, tagi d tislit n umgređt, wigi d imezzuđen, tagi d agerjum, d amegređt, wigi d idmaren, tagi d taebbut, i tin yer da ? d timiđ, tagi d tayet, tagi d tiymert, wagi d ifassen, wigi d iđuđan diđen , tigi d tidukam , tadakemt , widi akk d accaren , wagi d adebbuz i as-qqaren , aneam ih .Tagi d tayma , taymawt , wina d aערur. I sya yer da ? Syagi d aqesbuđt , d tagecirt , d aqejjir , d aglul , teglult n uqejjir . I tigi ? Dtifednin banent . I ddaw agi ? W idak d lewđa n uqejjir, d ugrez, i wigi amek i as-qqaren ?D ajgu n uערur, d ammas, tidak d tigrurin , ad d-nuđal yer daxel. D acu yesea umdan yer daxel ? Tuymas , wagi d ires , tagi d tagerjunt , i am dnniy. yer daxel d tassa, ađiđan , turin , tigezzal , ajeebub, leštuma. Ur zriđ ara d acu yellan d akessar, lwalda n tmeđtut. I iysan agi amek i as-qqarem? Iysan agi d iyešmar, tagi d tiymert , nniy-am-tid. I wagi si sya yer da ? wagi d afus akk i as-neqqar . I wigi? D ibarđiyen, wagi d adrar n ufud. Ad d-nuđal, tagi wađd-s amek i as-qqaren? Lein wagi d lecfer, tagi d tiđ, ma snat neqqar allen, anzaren ađenjuđ, imi neđ aqemmuc, amezzuđ, sin imezzuđen, tayett tuyat. Wagi d afus ayfus, afus azelmađ, ma kter neqqar ifassen, yiwet n teymert ama d tazelmađt, ama d tayfust, kif kif. Tayma snat n taymiwin, ađar ayfus, ađar azelmađ, ma d sin neqqar iđaren .

b-Tira tamsislayt

[Aməχ i məqqarən Kelθum aθ həmmu ði ləfməriw rəvfa wsetsin sna n ixər məhdi n at ziki amək is θəqqarəm i wagi aqqarođ ašəkkuđ θagi tsawənza wigi ð ammiwin θigi ð allən akkən θwalađ anzarən wagi ləknađ wagi ð aqəmmuđ akk ði tšamar agi θagi ð tsisriθ omgrəđ wigi ð iməzzođen θagi ð aərzum aməgrəđ wigi iđmarən θagi tsafəbot i θin kər ða tsiməit θagi tsajəts θagi tsikməθ wagi ð ifassən wigi ð iđuđan ðikən θigi tsiđuχam θađaxəməθ wigi akk ð aššarən wagi ð aθəbbuz θagi tsakma θakmawθ wina ð aערur sjagi ð aqəsvod

tsaxəfirθ ð aqəzzir ð axlul nəqqar θaxlult uqəzzir i θigi tsifəðnin θiðax vanənt ddaw agi ð
 [ləwða n oqəzzir] , [uxrəz] , i wagi aməx is θəq1qarəm ? ð [azgu n wafur] , ð ammas θiðax
 tsixrurin Ad nukal kər ðaxəl ðaju jəsfa wəmdan kər ðaxəl θuκmas wagi ð irəs θagi ð
 tsaxarzumθ im dənnik kər ðaxəl ur θassa adihan θurin θivəzzal azəlvuv ləstoma i iksan
 aməx is θəqqarəm i jikəs agi ð ikəsmar θagi tsikmarθ nnikamtsid wagi si sja kər ða ð afus
 akk is nəqqar ivarðijən wagi ðadrar n waffuð ad nukal kər θagi wahðəs aməx is nəqqar lsin
 wagi ð ləfər θagi tsit ma snaθ nəqqar snaθ wallən anzarən akənjoθ imi nək aqəmmuθ
 aməzzok sin iməzzokən θajəts θujaθ wagi ð afus ajfus afus azəlməð ma ð tsajfus θ kif kif
 snaθ n takmiwin adar ajfus adar azəlməð ma sin nəqqar idarən]

Ammud : Buzgan

Taddart : Iger Mehdi

Isem : Σmer Xuğ ʎnima

Leemer-is : 61 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek i meqqaren?

Σmer xuğ ʎnima, nekk-ini n ilula. Tzmer-d ad d-tenid amek i as-qqaren i wagi ?
 Qqaren-as aqerɣuy, ayen yellan deg-s, qqaren-as acekkuḥ, acebbub. Wagi d udem, deg-s anyir , leeyun , ddaw-nsent ad d-naf allen, lecfur, tin yellan yer dixel-nsent neqqar-as tawemmuct , wagi d ayeñjur, ddaw-as d aqemmuc, yesæa acenfir n ufella, acenfir n wadda, ddaw-as d ačamar, ayen d-yegran deg udem, neqqar-as leknaḥ. Wigi d imezzuɣen , nnig n udem ad d-naf amegređt, idmaren. Tiḥebbuyin i as-d-yezziñ neqqar-asent: Tiqerɣay n yidmaren, tagi d taeebbuđ, daw-as d taqensist, aeebbuđ waḥd-s, aqensis waḥd-s tekka yer tæebbuđ, anda gezmen izrem neqqa-as ,tacabuđ. Seg tqensist d akessar, ad d-naf taqummect , daw-as ad d-naf aqeşbuđt, daw-as d tagecirt, wagi wellah ma zemreɣ ad d-tiniɣ. Tagi tagehlult i as-neqqar, tina tawetɣzit, winna igerz, wagi d timceđ n uđar. I tigi ? d tifednin . I wagi ddaw n uđar amek i as-teqqarem ? Wina d lqæ n uđar . Ad d-nuɣal d asawen. Tagi d tayet , wagi d afus , iɣallen , wagi d iđuđan , accaren , wagi d tadakumt n ufus. I tagi yer da ? Wagi i marra d afus . Ad d-nuɣal yer deffir, tigi ni neqqar-as tuyat, wagi d ajgu n uerur . Ad d-nadar ukessar d acu ara ad d-naf ? Wagi d ammas , tagi nniɣ-am-tid d taqummict, ad d-nuɣal yer dixel, d acu yellan akk dixel n umdan? Llant tuymas, ires , wagi d agerjum , ul , llant turin , yella tassa , yella uđiḥan , illa win i tpirin neqqar-as , izi , izerɣman neqqar-asen , ijeebuben , nekni s teqbaylit akka i as-neqqar, llant tigezzal, leşuma. Ad d-nuɣal yer yeɣsan. Amek i as-qqaren i wigi? I yeşmaren , i wigi ? D iɣsan n tayet , i as-neqqar nekni . I sya yer da ? Wagi d afus akk d iyes n ufus. I iyes agi seg sya yer da ? Neqqar-as tayma, iyes n tayma , seg sya yer da , asalu agi ukkel neqqar-as: Adrar n ufud. Tagi yiwet n tit, allen snat, tayet , i snat? Tuyat , tagi tigwecirt , snat igwecrar , wagi ađar, iđaren, amezzuɣ, imezzuɣen , anzar , inzaren , taqemmuct , aqemmuc, anyir , inyiren, timmi yiwet, leeyun sin, afus, ifassen , wigi yiwet tabbuçt, sin idmaren, tayma , taymiwin.W igi d isekkiwen .D i leemer-iw waḥed n usetin n iseggasen, lulay di waḥed mayres, taddart tabuda .

a-Tira tamsislayt

[Aməχ i məqqamrən ʕmər xudʒ knima nəkkini n ilula ʔzəmfrəd aj dinið aməχ i ʔəqqarəm i wagi kərwən nəqqarəs aqaruj ajən jəllan dəgs nəqqarəs aʕəkkuħ aʕəvuv wagi ðudəm dəgs anjir s ʔəqvajliθ aθidiniʕ ləʕjun allən ləʕfor θin jəllan kər ɔaxəl nsənt nəqqarəs θawəmmuʕθ wagi ɔəkənʒor ɔddawas ɔaqəmmuʕ jəsʕa aʕənfir nufəlla aʕənfir n wada ɔddawas ɔ atʕamar ajən djəgran dəg udəm nəqqarəs ləknaħ wigi ɔ iməzzukən nig nuðəm ad naf aməgrəd idmarən θihəbuʕin is djəzzin nəqqar asənt θiqərɔj gəðmarən θagi tsafəbət ɔddawas jitoħ tsaqənsis aʕəbəd waħðəs aqənsis waħðəs anda gəzmən izm nəqqarəs θaʕabət si θqənsisθ ɔəkəssar ad naf aqəsbəd ɔəʕs ɔka ad naf θaqumməʕθ ɔddawas tsaxəʕrirθ θagi tsagəhlult is nəqqar θina θawəttzits wina ixərz wagi ɔ tsimʕət ɔdər θigi tsifəðnin wina ɔddaw ɔdər aməχ is ʔəqqarəm wina ɔəlqaf ɔdər ad nukal ɔasawən θagi tsajəts wagi ɔ afus ikəllən wagi ɔidəðən aʕarən wagi tsadaχəmθ i θagi kər ɔa wagi i mara ɔ afus ad nukal kər ɔəffir θigini nəqqarəs θujaθ wagi ɔazgu n wəʕrur ad naðar ɔəkəssar ɔafu ara dnaf wagi ɔammas θagi nniʕamtsid tsaqummiʕθ ad nukal kər ɔaxəl n wəmdən ɔ afu ara dnaf ʔlant θuʕmas irəs axərzum ur θassa jəlla ɔdihan jəlla win tsipir in nəqqarəs izi izəman nəqqar asən izəʕvuvən nəkni s ʔəqvajliθ akka is nəqar ʔlant θvəzzal ləstoma ad nukal kər jəkšan aməχ is ʔəqqarəm i wigi ʕəsmaʕrən i wigi ʕvəðijən i jəkšan agi nðagi ɔiʕšan n tajəts is nəqqar i sja kər ɔagi wagi ɔ afus akk ɔiʕəs ufus si sja kər ɔa nəqqarəs ikəs n θakma si sja kər ɔa asaru agi akk nəqqarəs aðrar bafud jiwəθ θit əllən snaθ θajəts θujaθ θagi ixəʕrar θivəʕrar wagi ɔdər idarən aməzzuk iməzzukən anzar inzarən θaqəmmuʕt aqəmmuʕ anjir injirən θimmi jiwəθ ləʕjun ma sin afus ifass ən θabuʕθ ma snaθ idmarən θakma θakmiwin wigi ɔi səkkiwən ɔi ʕəmriw waħəd usətsin n sna lulək ɔi waħəd makrəs θaddarθ n θavuða]

Ammud : Buzgan

Taddart : Ssaḥel

Isem : Zahra

Leemer-is : 67 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek i meqqaren a xalti ?

Zahra, di leemer-iw sebca usettin n yisegasen, n taddart n saḥel i yettabaēen buzgen . Tzemreḍ ad d-teniḍ amek i as-qaren i wagi yer-wen ? D aqerḥuy, wagi d acebbub, udem deg-s agendur, allen, zeeyun, wagi d tinzert, d aqemmuc, tagi d taččamart, amegreḍt , wigi d iknaḥen, imezzuyen. I wigi? D idmaren, ifassen , iḍudan. I seg sya yer da? D iyallen , iccaren . Wagi d aēbbuḍ, tina i as-d-yezzin d timiṭ , wagi d taqummict , taḡmiwin , tagecart , wagi d aqeṣruḍt, seg sya yer dagi d iḍaren, d igerzan, d tiwetza, tawetzit, wagi d awerz , aqejjir ḥacam, tifednin. Ad d-nuḡal yer deffir, tigi d tuyat , tettuy lehḍur . I wagi? D ajgu n uerur, d taḡmiwin, neqqar ammas, taḡmiwin, tigi id taḡmiwin. Ur ad d-tinid ara isem-is tagi? Tadakumt , anfiyi bezzaf fell-i lehḍur . Ddaw agi d acut ? D lqaē n uḍar , ad d-nuḡal yer daxel. Tigi d tuymas, ires, wina yer daxel d inḡi, tiwarmumin, ul , tassa , d aḍiḥan , turin , tigezzal , ijeebuben , yella umeqran, irqaqen, tella taccuft n waman n tassa. Wigi d ibarḍiyen, tagi d tiḡmart, taḡret , tagi d lḥekka . I yeṣ agi d iyṣmar, wagi seg sya yer dagi d adrar n ufud. Tagi d tiṭ ma ktar neqqar allen , tinzart anzaren, tayet tuyat, tabbuct tibbucin , tina i as-d-yezzin d taqarruyt. afus ifassen , iyil iyallen, aḍar iḍaren .

b-Tira tamsislayt

[Aməx i məqqarən a xalti Zahra ḍi ləḡməriw səvfa wəvfin sna ḍaṣu taddarθim saḥel jəttavaḡen buzgan θzəmrəḍ aj diniḍ aməx is θəqqarəm i wagi kər wən wagi ḍaqqəroj wagi ḍaḡəbbuv uḍəm wagi ḍagəndur allən zəḡjun tsinzərθ aqəmmuḡ wagi tsatḡamarθ wagi ḍ aməgrəḍ wigi ḍ ləknaḥ wigi ḍ iməzzokən wigi iḍmarən ifassən iḍoḍan i sja kər ḍagi lkaḡllən] wigi ḍ iḡarən ad nukal kər ḍagi aməx is θəqqarəm i wagi ḍ aḡəboḍ θin is djezzin tsimit wagi ḍ tsaqummiḡθ θakmiwin iḍarən θarəḡrarθ θigi ḍ aqarwəḍ i si sja kər ḍagi ḍ iḍarən ixərzan tsiwətza θawətziṣ wagi ḍ awərz wagi ḍ aqəzzir ḡafam θifəḍnin ad nukal kər ḍəffir aməx is θəqqarəm i wagi ḍ aḡgu n waḡrur θigi tsakmiwin wagi ḍ ammas nəqqar ammas θakmiwin

θagi nēqqaras θaḏaxumθ anfiji bēzzaf fēlli lēhduḥ ḏdaw agi ḏ afuθ ḏ lqaf oḏar ad nukal kər
 ḏaxəl ḏ afu akk jəsfa umḏan kər ḏaxəl θagi aməx is θēqqarəm i θigi tsukmas irəs wina kər
 ḏaxəl ḏinki θiwarmumin ul θassa ḏ aḏihan θurin θigēzzal izəfvuvən azəfvuv aməqran
 izəfvuvən irqoqanən θafufəts n waman tassa wigi ḏ ivarḏijən θagi tsikmarθ tsakrot θagi ḏ
 lhəkka i jikəs agi ḏ ikəsmaḥ i wagi si sja kər ḏagi ḏaḏrar bbafuḏ jiwəθ n θit snaθ wallən
 jiwəθ tinzarθ anzarən θajəts θujaθ jiwəθ θabbuθfθ snaθ təbbuθfin i θina is djəzzin amək is
 θēqqarəm tsaqarəjθ afus ifassən ikil ikallən aḏar idarən jəstikəm saha]

Ammud : Tizi-Uzzu

Taddart : Taddart Ufella

Isem : Faɣma

Leɛmer-is : 65 iseggasen

a-Tira tumrist

Nna faɣma i y-zedyen deg tirmitin . Wagi d aqerɣuy, ad d-naf deg-s acebbub, wagi d anyir, tinzert, d tawjayin, leknaɣ, wigi d timmiwin, d lecfer, tagi akk d tiɥ, tin yer dixel d tamemuct, wigi d icenfiren, tagi d tamart, agames, imezzuyen, aɛenqiq, tigi d tuyat, akk d ifassen , wagi d iyil ttuyt. I seg sya yer da ? D iɣuɗan , d iccaren , wigi d idmaren , taɛebbuɥ , d timiɥ. seg sya yer da d tameɣadt , tameccact , tagi d tagecrart, lɣafer, iqejjiren, lɣafer ddaw n uqejjir, tagi d tidekelt . Ad d-nuɣal yer deffir , tigi d tuyat akk aken dina. Wagi d aɛrur , azagur, tagi d taglult ddaw n tgwecrirt, takaɛburt n ufu, tigi d tikaɛbubin n uqejji . Ad d-nuɣal yer wayen yellan dixel n ben adem, ad d-naf iles, tuymas, aɣerjuɥ, ur, tassa, turin, tigezzal, aɣiɣan, llan sin n izerɣman : azuran akk d urqiqan , yella diyen akerciw. Ad d-nuɣal yer yiɣsan, wigi ddaw n yidmaren d ibarɣiyen i as-neqqar, iyɛs agi seg sya yer dagi , neqqar-as iyɛs n tuyat dayagi. Aɛemmud agi amek i as-teqqarem? Neqqar-as akk azagur, seg sya yer da, iyɛs n imeɣaden , d tiɣuɗacin , ma dtimectuhin agi n uɗar neqqar-aset tifeɗnin , tagi d takaɛbet n uqejjir s lekmal , ur n ɣesseb ara. Tagi i as-d-yezzin i yidmaren neqqar-as tikerbeɥ . Tura ma nyan iyi warraw-inu !

b-Tira tamsislayt

[Nna faɣma igzəðkən ði θirmiθin wagi ðaqaɣoj ðaɣu ara dnaf ðəɣs ða aɣəbbuv ðanjir ð ts ənzarθ ð tsw zəjin ð laɦna ɣ wigi ð ttsimmiwin ð l əffar ð tsit θin kər ðaxəl ð ttsaməmuɣθ wigi ð iɣənfiren θagi tamarθ ð aɣaməs təmzəkɪn aɣənqiq iθigi ð tujaθ akk ð ifassən wagi ðisil tsuθ i sja kərða ðiðodan ð iɣarən i wigi ð iðmarən tsafəboθ θagi ðaxəl tsimit i sja kər ða ttsaməssət θagi ð ttsaməɣɣafθ θagi ð ttsaɣərarθ i θagi ðəlɦafər ð iqziran θagi ðtsiðəɣəlt Adnukal kər ðəffir θigi ð tsuja θ akk akən ðina wagi daɣrur dazaxur θagi taxlult ddaw n tɣəfrirθ θagi takaɣvəθ ufus i θigi tsikaɣvərin n oqəzzir kər daxəl n wəmdan jəlla irəs tukmas aɦəzəθ ur θassa θurin tigezzal aɣiɣan llan sin izəɣman azuran ð warqiqan jəlla ðakən akarɣiw ðaja a nna faɣma ad nukal kər jəkəsan wigi ddaw gəðmarən ðivardijən

isnəqqar iḱəs agi si sja ƿərða nəqqaras tujaθ ðaja aŋəmmuð agi nəqqaras akk azaxur i jḱəs
agi si sja ƿər ða iḱəs nimə sadən tsidodaŋin θiməstəhin agi n oðar nəqqarasənt tifəðnin
θakaŋvəts agi am ək is θəqqarəm nəqqar aqəziḱ akk s lə xmalis ur nəssəv ara saḱhit a nna
faðma θura manḱaniji warrawinu θagi idjəzzin i jəðmarən nəqqaras θixivət]

Ammud : Tizi-Uzzu

Taddart : Taddart Ufella

Isem : Si Muḥ Uemiruc

Leemer-is : 85 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek i keqqaren? Si muḥ uemiruc, di leemer-iw xemsa usettin n yiseggas-n. Nekini n tiritin, n taddart ufella uksawen yer lgamee, amkan agi qaren-as jeddi menşur, d nekk i y-tfen amkan agi. Tzemred ad d-t-inid amek i as-qqaren akk i tfekka n umdan ? Wagi d aqerruy, deg-s acebbub, anyir, imezzuyen, leḥnak . I tigi ? Neqqar-aset akk leḥnak . Tigi d timmiwin, allen, lecfur, lecfar , wagi yer dixel d amemmuy, anzaren, wagi d aqemmuc, agames, nesaa aenqiq, tigi d tuyat, idmaren, taebbut, tagi i as-d-yezzin d timit. Akka d imeşaden n ben adem. I tagi? D tigeccert, seg sya yer dagi d idaren, tifednin , wigi d idudan, nesaa iyil, tidekelt n ufus . yer deffir , d tuyat , wagi d iyas n uzagur , tigi d timeccacin, wigi d igerzan, tikeebert n uđar, ma d wagi sadda d lḥafar-is . Ayen yellan akk yer dixel? Ad d-naf iles, aḥerjuđ , llan izerman , akerciw, tigezzal, ul, yelle uđihan. Ayen yesaa lmal yesaat umdan. Iysan agi neqqar-asen ibarḍiyen ddaw n yidmaren, iysan n tuyat, tayet, tagi d takaeburt n umdan .

b-Tira tamsislayt

[Aməx i xəqqarən hḍar ur ts xuxru ara Muḥəmməd aḥhal ði ləymərik xəmsa wəmanjin sna Anḍa i θzəḍkəḍ nəkk n tirmmiθin n θaddart ufəlla uwsawən kər lddzamaḥ amkan agi nəqqarəs zəddi mənsoḥ nəkkini ð si muḥ wəymiroḥ ḍnəkk ig tən z zawija agi usikd əssagi aksəəqsik kəf θfəkkə n bənadəm amək is θəqqarəm i wagi ḍaqarəj aḥəbuw ḍ anjir iməzzəkən ləḥnaḥ i θigi nəqar əsən akk ləḥnaḥ θagi ḍ tsammiiwin θigi ḍ allən ḍ ləḥfər wagi kər ḍxəl ḍ aməmmuj wigi ḍ anzrən wagi ḍ aqəmmuj wagi ḍ avaməs wagi ḍ aḥənqiq θigi ḍ tsujaθ ḍ idmarən θagi ḍ tsafəbət θagi izdžəzzin θimit akka ḍ iməssadən nəbnadəm i θagi θixəḥrar si sja kər ḍa idarən tifəḍnin wigi ḍ idəḍən wagi ḍikil wagi θidəxəlt ufus i kər ḍəffir θigi amək istəqqarəm tsujaθ ḍikəs uzaxur θigi tsiməḥḥasin nbnadəm wigi ḍ ixərzan θixəḥvər wagi swadda ḍəḥḥafər ajən jəllan kər ḍaxəl iləs aḥəzəḍ llan izerman jəlla ukərjiv

θiv̄æzzal ul j̄əlla oðih̄an aj̄ən j̄əs̄ŷa lmal j̄əs̄ŷaθ w̄əmðan i j̄ək̄san am̄ək isθ̄əqq̄r̄əm i wagi
iv̄r̄ðij̄ən d̄daw j̄iðmar̄ən iks̄an tujaθ θagi tsakaŷvorθ n b̄enad̄əm θigi tsujaθ]

Ammud : Tubiret

Taddart : Aman Grur

Isem : Faṭima

Leemmer-is : 62 iseggasen

a-Tira tumrist

D acu yesea akk umdan ? Yesea aqaruy deg-s acebbub, nesea timmi, anyir, nesea taṭuct, tiwjayin, nesea tinzarin, icenfiren, iles, nesea tuelac, lecfar, taɛenqigt, amemmu n wallen, nesea idmaren, ifasen, tadikelt n ufus, nesea iḍuḍan, acaren, nesea tagecirt, taglult n uḍar, takaebubt, nesea iwerz, nesea laḥfa , tifeɗnin. Ad d-nuḡal yer daxel, nesea aḡarnuq, turin, tasa, izi, ul, nesea lmaɛedda , izerman .

b- Tira tamsislayt

[ḍ aḡu jɛsɛa akk wumḍan jɛsɛa aqaruj aḡɛvuv nɛsɛa θimmi anjir nɛsɛa θatufθ θiwzajin nɛsɛa θinzarin iḡɛnfirɛn ilɛs nɛsɛa θuɛɛɛɛ lɛɛɛɛ θaɛɛnqiqθ amɛmmu n wallɛn nɛsɛa iḍmarɛn, ifasɛn θaḍiḡɛlt ufus nɛsɛa iḍuḍan aḡarɛn nɛsɛa θaɛɛɛɛɛ θaɛɛɛɛɛ oḍar θakaɛvuvθ nɛsɛa iwrɛz nɛsɛa laḥfa θifeḍnin ad nuɛal ɛr ḍaxɛl nɛsɛa aḡarnuq θurin θasa izi ul nɛsɛa lmaɛɛɛɛda izerman]

Ammud : Tbiret

Tddart : Wlad əbd llah

Isem : Faric taəraft

Leəmer-is : 67 iseggasen

a-Tira tumrist

Amek i meqqaren ?

Isem-iw faric taəraft , zedyey di wlad əbd ellah , baladiyat wlad raced , Bira , (bouira) , di leəmer-iw , seəa wsettin sna .

Nesəa aqeruy deg-s acebbub , nesəa udem , nesəa imezzay , nesəa aqemmuc , nesəa axenfuc , nesəa tiəttucin , nesəa tammin , nesəa amegred , nesəa lehnak , ney tihnektin , nesəa tuyat , agames i weksar , agames i besawen , nesəa tuəlac d timectuəhanin , nesəa tamegreə , nesəa iles , nesəa tuyat , iyalen , tixlifin , nesəa zenda , cahed , nesəa i dewdan , nesəa taədect tamectuhant , yella cahed , llan i dewdan , nesəa ifula , aerur , s dixel-nes , yella wul , tella tassa , yella uəihan , yella yizi , llan izerman irqaqanen , yella yizrem azuran . neqqar taəeddist damezyant , tella deg-s lwelada d netta-t ay seg i xleq Llah Rehman šebyanat , bla ma ttuy nekni neqqar-as aəeddis , ay deg llan izerman akk d lwelada , dayen neqqar aerur , neqqar azagur , s defir weerur ma yella nes dukkel-d lhedra , neqqar timecacin , ma yalla yiwet neqqar tamecact , daw uksar d ameşşad , ddaw umeşşad , d rekbet , ddaw rekbet d taglult , ddaw teglult d acekkab , i weksar d ađar , ađar-nni yesəa tifdent tameqqrant , lmeğmuc-nes neqqar-as tifeənin , tella tkeəbet n uđar , ad d-nuəal s aqeruy yella wacu ttuy ; yella wenyir , nnig-is d tamelyiət . tamelyiət n uqeruy nnig n unyir . tella dayen zeffir n uqeruy yer ləiha n tmelyiət neqqar-as tamegreə , zeffir n uqeruy neqqar-as taxjiə n tmegreə . yella d acu ttuy dayennin , tella akken neqqar nekni i tamart aki ddaw uqemmuc , tačamart , ney , ačamar . yer cwareb n ləbd , nekni neqqar axenfuc .

Yiwet n tinzert , ma yella nes-dukul neqqar , tizarin , tiə tesəa lecfer yetthuddun yef lewsax . yer dixel tesəa amemmuy d abarkan , tesəa amellal , i as-d-yedewren ma d eceer id d-yetefyen deg đaren akk d i fassen neqqar-as zəeb n ciəan , ma d idmaren nekni neqqar-as ibbac , ma d yiwet neqqar-as tabuct .

b-Tira tamsislayt

[Ismiw farij 0a1fuf0 z0dka0 0i wlad fajad bira 0i 00m0riw s0v1a ws0ttsi n sna n0s1a aq0roj 00gs a10vuv n0s1a u00m n0s1a im0zz0k n0s1a aq0mmuf ax0nful n0s1a 0it0tufin n0s1a 0ammin am 0gr0d n0s1a 00hna0 n0k 0i0h0k0in 0uja0 aram0s iw0ksar aram0s iw0xsaw0n n0s1a tuf1af tsim0st 0t0hanin n0s1a am0gr0t il0s 0uja0 ik00n 0ix0fin n0s1a zz0nda n0s1a 11ah0d id00an ifula n0s1a a1rur z0ax0l nn0s j0l0la wul 00lla 0assa j0lla 00han j0lla jizi 1lan iz0rman irqaqan0n izr0m azuran ajkar n0qqaras 0a10ddis0 0am0zjant 00lla 00rs 00wlada 0n0ttsa0 anda j0xl0q 11ah 1r00hman ss0vjana0 blama ttsu0 n0k0ni n0qqaras a10ddis anda 1lan iz0rman ak0k 0 00wlada 0aj0n n0qqar a1rur n0qqar azaxur 00ffir wa1rur majla n0z0ux0d lh00ra n0qqar 0im011afin ma j0lla jiw00 n0qqaras 0am011af0 0ak0ssar 0 am0ssad 0daw0s 0 1r0k0v00 0daw0s 0 tsa0lult 0daw0s 0 af0kk0v iw0ks0r 0ad0r ad0r nni j0s1a 0if00nt 0am0qrant 0m0dzmu1 nn0s n0qqaras 0if00nin 00lla 0ka1v0ts 0d0r adnu0a saqrufj j0lla wafu ttsu0 j0lla w0njir nni 00s tsam0l0k00 oqar0 z0ffir oqar0j n0qqaras 0ax0zit 0m0gr0t illa 0afu tsu0 0akin 00lla ak00n n0qqar n0kni 0ak0n 0amar0 agi 0ik0n 0daw uq0mmuf 0at1amar0 n0k at1amar 00r 1war0v n 10v0d n0kni n0qqar ax0nful jiw0 0 n t0nz0r0 ma j0lla z0ax0l n0qqar 0inzarin 0it 1lan 1 01f0r j0tshu0ddun 00f 00wsax 00r 0ax0l 00s1a am0mmuf 0avar 0an 00s1a am0llal izdid0wr0n ma 0011ar id j0ts100n 00g 0ar ak0 0i fass0n n0qqaras z00v n 1itan ma 0 id0mar0n n0kni n0qqar id0mar0n ibbaf ma 0 jiw00 n0qqaras 0abbu10]

Ammud : Drae Lmizan

Taddart : Mekkira

Isem : Σemmuma Faṭma

Leemer-is : 80 iseggasen

a-Tira tumrist

D acu yellan akk yer daxel n umdan? Amdan yesea aqarruy, deg-s inezdan, acebbub , yella unyir, tammiwin, argalen, llant tiṭucin, imzuyen, laḥnak , inzaren, yesea imi , tuymas , aeenqiq, tuyat, llan yidmaren, iṣsan, tizizatin , azagur , llan idisan , imṣaden , taelliḍt , llant timcacin, nesaa rrekbet, idaren, tiḍuḍac, tikaelulin n idaren. yer daxel yella iles , izerman irqiqanen , tasa , ul aḍiḥan turin .

B-Tira tamsislayt

[ð aṣu jəllan akk kər ɗaxəl n umdan amdan jəsfa aqaruj ɗərs inəzdan aṣəvvuv jəlla wənjir θammwiwin argalən llant θittujin imzukan laḥnaχ inzarən nəsfə imi θukmas aṣənqiq θujaθ llan jidmarən iksan θizizaθin azaxur llan idisan im sɗən θaṣəllit llant θimfaʃin nəsfə rəχvəθ idarən θiḍuḍaf θikaflulin n idarən kər ɗaxəl jəlla iləs izərman irqiqanən θasa ul aḍiḥan].

Agbur

Tazwart tamatut.....	8
Tamukrist	8
Afran n usentel	8
Tarrayt n ugmar n wammud	9
Uguren id nemmuger	9
Imselyuyen	10
Aglam n temnađin	11

Ixef amezwaru: Tazrawt talqawayt .

Tazwart.....	16
I-Tasnalya n yisem s umata.....	16
I-1-Tasnalya	16
I-2-Isem	16
I-2-2-Tabadut n yisem	16
I-3-Azar di tmaziyt.....	17
I-4-Asalay (Iqaleb)	17
II-Ismawen iherfiyen.....	17
II-1-Timitar n yisem aherfi	18
II-1-1-Tawsit n yisem aherfi	18
1-a - Isem.amalay.....	18
.....1-b-Isem.unti.....	18
1-c- Amgared gar umalay d wuunti.....	18
II-1-2 - Amdan n yisem aherfi.....	19
1-a Abeddel n teyri tamezwarut n yisem	20
2-b Abeddel n ufeggag n yisem	21
1- Asget azyaray (s tmerna n tehrayt)	21
2- Asget agensay	21
3- Asget s temlellit d textimt	21
II-1-3- Addad n yisem aherfi	22
3-a-Addad ilelli.....	22
3-b- Addad.amaruz.....	22

Addad amaruz n yismawen imalayen	23
Addad amaruz n yismawen untiyen	23
III-Tasnalɣa n yismawen imeftiyen	24
III-1-Asuddes	24
III-1-1-Anawen n usuddes.....	24
1-aAsuddes s.usenɛed.....	24
IV-Imerɗilen	25
IV-1-Anawen n yimerɗilen	25
IV-1-1-Ismawen i d-yekkan si taerabt.....	25
IV-1-2-Ismawen i d-yekkan si tefransist	26
IV-1-3-Ismawen i d-yekkan si tɛturket	26
IV-2- Abeddel di talɣa n umerɗil	26
IV-1-2-Isekkilen n temsislit	27
IV-2-2-Talɣa n umerɗil	27
Tagrayt	28

Ixef wis sin: Tazrawt tasnamkayt d ukenni n wawalen

Tazwart	30
---------------	----

Aħric amenzu: Tazrawt tasnamkayt

I-Tabadut	30
I-1-Tasnamka	30
II-Assayen isnamkiyen n yismawen	30
II-1-Assayen n umyellel	30
II-2Assayen n tgada d tanmegla	31
II-2-a- Takenwa.....	31
II-2-b-Tanmegla	32
II-c-3-Tagetnamka	32
III-Asemmi s ubeddel n unamek	33
III-1-Amerwes	33
III-2-Aneflisem	33
II-. Ismawen sean yiwen unamek d yiwet n talɣa.....	34
III- Ismawen sean yiwen unamek mgaraden di talɣa.....	38
Tagarayt.....	39

Ixef wis krađ: Taselđet n tkerđiwinn

Tazwart.....	41
.I-Tarrayt i neđfer	41

II-Tikarđiwinn

Tagarayt.....	69
Tagrayt tamatut	71
Tiybula	73

Timerna

I-Amawal Tamaziyt-Tafransist	76
II-Ammud.....	79
III-Agbur	